

Respice , Asspice , Perspice

ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN
ROMÂNIA
SECTIA DE ȘTIINȚĂ MILITARĂ

REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE

STUDII MILITARE DE APĂRARE

ANUL II, 2002, NR. 1 (2)
BUCUREȘTI - ROMÂNIA

ANUL II, 2002, Nr. 1 (2)
BUCUREȘTI - ROMÂNIA

CUPRINS

Mesajul Președintelui Academiei Oamenilor de Știință din România	
<i>General locotenent (r) prof. univ. dr. Vasile Cândeal</i>	2
Cuvânt de deschidere	
<i>General locotenent conf.univ. dr. Eugen Bădălan</i>	4
Discursul ministrului Afacerilor Externe	
<i>Diplomat Mircea Geoană</i>	5
Implicații ale terorismului asupra acțiunilor militare	
<i>General dr. Mihail Popescu</i>	9
Rolul serviciilor de informații în prevenirea și contracararea terorismului-amenințare la adresa siguranței naționale	
<i>General de brigadă (r) Radu Timofte</i>	15
Alocuțiunea șefului S.I.E.	
<i>Deputat Gheorghe Fulga</i>	18
Alocuțiunea reprezentantului S.P.P.	
<i>General de brigadă dr. Iulian Crăiniceanu</i>	21
Amenințările asimetrice și securitatea globală	
<i>General de brigadă dr. ing. Sergiu Medar</i>	23
Terorismul și frontul nevăzut	
<i>General de brigadă (r) ing. Mitică Detot</i>	28
Terorismul internațional: cauze, soluții posibile	
<i>Prof.univ. dr. Constantin Vlad</i>	32
Factorii noi în viața cultural-științifică-politică globală: terorismul și antiterorismul	
<i>Academician Mihai Drăgănescu</i>	38
Forțele speciale în acțiuni de luptă antiteroriste și antidivisioniste	
<i>General de brigadă dr. Nicu Apostu</i>	42
Terorismul care afectează Alianța și măsurile de combatere	
<i>General Abdullah Regep</i>	48
Rolul armatei în combaterea terorismului	
<i>General de brigadă prof. univ.dr. Teodor Frunzeti</i>	56
Aspecte/implicații psihologice ale atentatelor teroriste din S.U.A. din 11.09.2001	
<i>Colonel dr. Marian Mitea</i>	60
Rolul Jandarmeriei române în combaterea sau neutralizarea acțiunilor teroriste pe teritoriul național	
<i>General de brigadă Petru Mihuț</i>	65
Cuvânt de încheiere	
<i>General locotenent conf.univ.dr. Eugen Bădălan</i>	69

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

Președinte:

General doctor Mihail Popescu

Vicepreședinte:

General locotenent (r) prof.univ.cons.dr. Valentin Arsenie

Membri:

*General locotenent conf. univ. dr. Eugen Bădălan
General maior conf. univ. dr. Teodor Cearapin
General locotenent (r) prof. univ. cons. dr. Iulian Topliceanu
General maior prof. univ. cons. dr. Costache Codrescu
Contraamiral prof. univ. dr. Gheorghe Marin
General de brigadă prof. univ. dr. Constantin Onișor
Comandor prof. univ. dr. Florian Rîpan*

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef:

General de brigadă prof. univ. dr. Constantin Onișor

Redactori:

*General locotenent (r) dr. Mihai Iliescu
General maior dr. Constantin Mincu
Colonel prof. univ. dr. Gheorghe Toma
Colonel prof. univ. dr. Gheorghe Boară
General de brigadă (r) prof.univ.cons.dr. Niculae Ciobanu*

Secretar general:

Colonel prof. univ. dr. Viorel Buță

Secretariat tehnic:

*Maior lect. univ. dr. Ion Roceanu
Căpitan Marius Stănculescu*

Tehnoredactare computerizată:

M.m. Costel Voica

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Academia Oamenilor de Știință din România
Calea Griviței 21, sector 1,
Telefon: 4.01 / 659.27.25; 4.01 / 469.20.72
Tel/Fax: 048 / 21.92.90
Fax: 4.01 / 650.59.30
Telefon: 092 / 38.00.63
e-mail: romscient@post.ro

I.S.S.N. 1582-7410

ÎN ATENȚIA AUTORILOR

Pentru editarea Revistei în condiții cât mai bune, reținem atenția autorilor cu câteva recomandări:

- ⑤ materialele trimise spre publicare în Revista de Științe Militare se vor expedia în două exemplare la: Academia Oamenilor de Știință din România, Calea Griviței 21, sector 1, București;
- ⑤ articolele vor fi dactilografiate pe hârtie corespunzătoare, format A4, încadrate pe pagină, cu o margine lată de 2,5-3,5 cm în partea stângă, cu 32-35 rânduri pe pagină, pe o singură față;
- ⑤ se vor menționa numele și prenumele autorului, specialitatea și titlurile științifice, funcția încadrată și adresa exactă a acestuia; responsabilitatea ca articole expediate pe adresa revistei pentru publicare să nu fie trimise în același timp și la alte publicații aparține autorilor;
- ⑤ materialele să nu depășească 5-10 pagini;
- ⑤ insistăm asupra folosirii unui limbaj clar și cursiv și dorim a se specifica – acolo unde este cazul – locul din text unde urmează să fie introduse eventualele grafice, tabele, statistică, fotografii etc.;
- ⑤ se vor evita abrevierile în titlu și uneori în text cu excepția celor consacrate; utilizarea, totuși, a acestora trebuie să fie precedată de terminologia completă, atunci când se folosesc pentru prima dată în text;
- ⑤ graficele, desenele, statisticile, legendele și fotografile vor fi executate pe un suport corespunzător (hârtie, calc etc.), cu tuș negru și respectiv vor trebui să aibă un contrast corespunzător;
- ⑤ bibliografia va fi indicată la sfârșitul materialului, în ordinea în care se fac referirile în text și marcate cu cifre arabe sau axterix; aceasta va cuprinde: autorul, titlul (în limba originală), editura, anul – pentru cărți și pentru periodice – autorul, titlul materialului, revista, anul, numărul, paginile;
- ⑤ în legătură cu conținutul materialelor, ideile prezentate, comentariile făcute și expresiile folosite, redacția va尊重a stilul autorului, însă responsabilitatea asupra lor va aparține acestuia;
- ⑤ articolele neacceptate pentru publicare nu se restituie autorilor.

Revista de Științe Militare este o publicație menită să reflecte idei și opinii semnificative privind problemele științei militare care suscătă interes în România și nu numai. Opiniile exprimate aparțin autorilor articolelor publicate și nu întotdeauna reflectă, în mod necesar, vederile sau convingerile Secției de Știință Militară din Academia Oamenilor de Știință din România.

TIPARG S.A. PITEȘTI

SIMPOZION INTERNATIONAL

TERORISMUL – NOUĂ FORMĂ DE MANIFESTARE, PE PLAN MONDIAL, A CONFRUNTĂRILOR MILITARE ASIMETRICE

*

* * *

Consecventă obiectivelor sale majore, de promovare a științelor militare în plan intern și internațional, de supunere spre dezbatere publică a unor probleme de securitate și apărare națională și de susținere a integrării României în NATO și U.E., Secția de Științe Militare din Academia Oamenilor de Știință din România a organizat Simpozionul internațional cu tema : „Terorismul – nouă formă de manifestare, pe plan mondial, a confruntărilor militare asimetrice”.

La buna desfășurare a lucrărilor simpozionului au participat cadre militare și civile din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul de Externe, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Pază și Protecție, Uniunea Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere, precum și cadre militare din unele armate ale statelor membre NATO.

Moderatorul – gl.lt.conf.univ.dr. Eugen Bădălan –, distinși invitați și numeroși参
participanți au onorat cum se cuvine activitățile științifice desfășurate miercuri, 12 decembrie 2001, la Cercul Militar Național – Sala de Marmură.

MESAJUL

Președintelui Academiei Oamenilor de Știință din România

- General locotenent (r) prof. univ. dr. Vasile CÂNDEA -

Tânără dar prodigioasa noastră Secție de Științe Militare vrea să ne demonstreze astăzi cum își probează și capacitatea sa de a se ancora temeinic în actualitate, pentru a putea contribui apoi pertinent la prospectarea și proiectarea evoluției în perspectiva imediată și ulterioară.

Tema pe care și-a propus să o dezbată astăzi este, într-adesea, una de stringată actualitate și deține primatul în planul preocupărilor majore ale factorilor de răspundere, de la conducerea statului - prezidențială, legislativă și executivă -, ale forțelor politice și celorlalte organizații, ale mediilor academice, științifice, ale mass-media și opiniei publice, atât pe plan intern cât și internațional.

În numele conducerii Academiei Oamenilor de Știință Români, și al meu personal, îmi revine placerea deosebită să salut această inițiativă și să urez succes participanților la dezbatere.

Atacul terorist din 11 septembrie, produs pe teritoriul SUA, apreciat ca fiind fără precedent pentru această țară și totodată o „premieră mondială”, a însărcinat întreaga omenire. Evenimentul în sine a făcut-o să se trezească la realitate și să trateze altfel fenomenul terorist de ansamblu, pornind de la adevărata lui esență, „menire” și ajungând până la actualele dimensiuni și forme de manifestare.

Mai important și mai grabnic este însă să acordăm măcar de aici înainte, atenția necesară acestui fenomen, concentrată îndeosebi pe determinările și consecințele lui, pe căile și modalitățile de combatere și eradicare.

La o simplă privire asupra evoluției lui, se pare că acest fenomen nu a fost tratat cu toată seriozitatea și de aceea era sfidător, dar neînțețător. Dacă încercăm să ne reamintim perioada anilor '70-'80, vom redescoperi suficiente exemple care confirmă această descriere a manifestării lui.

Teroriștii își alegeau ținte din toate categoriile de oameni, dar și locurile unde puteau produce cât mai multe victime și nu-i lăsau nepedepsiți pe cei care luau atitudine împotriva lor. Am ales, în acest sens, un exemplu sugestiv din anul 1980: atacurile din 2 august în gara centrală din Bologna (Italia), din 27 septembrie pe stadionul unde avea loc tradiționalul „Festival al berii” din München (Germania) și din 3 octombrie de la o sinagogă din Paris (Franța). Primul s-a soldat cu 84 de morți și 200 de răniți, al doilea cu 12 morți și 140 de răniți, iar al treilea cu trei morți și 30 de răniți.

Tot în același an, în Italia i-a căzut victimă și profesorul universitar Vittorio Bachelllet din Roma, chiar în timp ce susținea o expunere pe tema terorismului. Lui i s-a alăturat Amato - adjunctul procurorului general al Italiei și alți importanți magistrați care anchetau crimele și asasinatele teroriștilor. La fel au pătit, în acea vreme, mulți reporteri, jurnaliști și alți publiciști care și-au permis să cerceteze și condamne acțiunile teroriste.

Lista victimelor lor începe de la șefii de stat și prim-ministrați, continuă cu diplomați, magistrați, lideri politici, dar cuprinde și militari, personalități din mediile universitare și științifice, artistice, culturale, sportive, din mass-media și publicistică etc., vizate toate ca ținte directe, cărora li se adaugă sutele de mii și milioanele de oameni nevinovați.

Totuși, nu putem fi negativiști pentru că de studierea terorismului, aşa cum bine se știe, s-au ocupat numeroși specialiști: juriști, sociologi, psihologi, politologi, criminaliști, istorici și alții, atât în țară cât și în străinătate. Avem chiar și câteva teze de doctorat cu tematică în acest domeniu.

De aceea putem spune că, probabil, asemenea preocupări nu sunt suficiente, iar rezultatele lor trebuie să fie îmbunătățite pentru a conduce la soluții viabile, fie în studierea fenomenului, fie, dar, îndeosebi, acum, în combaterea lui.

Până acum putem constata că teroarea este în realitate aşa cum o prezintă dicționarele, cu etimologia sa latină (terror - „frică”, „groază”) - dominație bazată pe violență, represiune brutală, cu scopul de a-i însăjui, a-i reduce la tacere și a-i înăbuși pe toți cei ce se opun sau încearcă să opună rezistență.

Dar au dreptate și cei care spun că, până în prezent, nu s-a ajuns la o definiție unanim acceptată a terorismului, deși dispunem de ceva literatură, studii teoretice și analize statistice.

Terrorismul a evoluat atât de mult, încât știința trebuie să-l ia în primire și să-l investigheze începând de la „a” și ajungând până la „z”, trebuie să facă acest lucru, coordonat, sincronizat, cu participarea tuturor domeniilor și ramurilor sale.

Oamenii de știință militari au o mare răspundere în acest domeniu și trebuie să fie conștienți că toată lumea așteaptă de la ei un aport substanțial, fundamental.

De aceea, după ce am salutat inițiativa, acum, în încheiere, îmi fac și datoria să vă conștientizez asupra faptului că toate eforturile forului nostru științific trebuie să fie ferme, extrem de rapide și finalizate cu reală eficiență praxiologică, sau în traducere neacademică, dar foarte reală, ca la instrucția tragerilor: „punct ochit, punct lovit, deci inamic anihilat, nimicit”.

CUVÂNT DE DESCHIDERE

- General locotenent conf. univ. dr. Eugen BĂDĂLAN -

Secoul XX a zguduit omenirea, mai mult decât întreaga ei istorie, prin cele două războaie mondiale din prima sa jumătate, urmate apoi de „Războiul Rece”. După aproape patru decenii, când a căzut „Cortina de Fier”, a crescut speranța că zeul Marte nu-și va mai pune pecetea pe noul mileniu. Entuziasmul de la începutul anilor '90 nu a fost însă decât unul de scurtă durată și a încetat la 11 septembrie a.c., când pe frontispiciul începutului primului secol al mileniului al treilea a apărut emblema „războiului cenușiu”. Întreaga lume este acum însăjămată de terorism și preocupată de războiul împotriva acestuia.

Atacul de acum câteva luni asupra unor obiective importante de pe teritoriul SUA a marcat pentru mult timp viața internațională și a determinat schimbarea radicală a atitudinii față de acest flagel.

Forumul nostru academic, asemeni multor altora, a trecut în prim-planul preocupărilor sale investigarea științifică a fenomenului terorist, apreciind că numai așa putem contribui la găsirea răspunsurilor adecvate marilor provocări ce ni le induce acest fenomen.

Într-o lucrare publicată recent împreună cu distinsul coleg col. dr. Teodor Frunzeti - „Acțiunile militare altele decât războiul” - consemnam două constatări care au fost confirmate la 11 septembrie. Prima este aceea că: *asimetria* este o cale importantă, chiar principala cale spre eficacitatea acțiunilor teroriste, iar a doua că: fără o analiză pertinentă și o cunoaștere profundă, care să țină seama de evoluția generală a fenomenului și de specificitățile locului în care se manifestă, este o pură întâmplare să poți determina intențiile, obiectivele și țintele teroriștilor.

Escaladarea terorismului până la faza sa paroxistică din 11 septembrie multiplică întrebările și posibilele răspunsuri.

Oare astăzi mai putem trata terorismul și combaterea sa așa cum am făcut-o până la atacul terorist asupra SUA?

Oare mai este suficient să categorisim conflictele teroriste doar „*acțiuni asimetrice*” și „*altele decât războiul*”?

Oare ne mai putem mulțumi doar cu datele și analizele statistice, fie ele și obținute de importante instituții cum ar fi cunoscutul centru **George C. Marshall**, ori cu lucrări ale diversilor specialiști ai domeniului?

Răspunsul la aceste interrogații este categoric: NU.

Nu, pentru că fenomenul a evoluat de la acțiunile teroriste punctuale de altădată, spre superterorism și megatendințele lui au ajuns la operații de anvergură care necesită reacții de anvergură.

Din păcate pentru omenire, terorismul nu mai poate fi contracarat doar prin reacții în zona praxisului social, pentru că a devenit un fenomen mult prea amplu și complex.

Astăzi a apărut necesitatea investigării științifice a terorismului și a stabilirii pe această cale a demersurilor și acțiunilor care să-l monitorizeze, gestioneze, prevină și contracareze. Pentru a contribui la găsirea unor răspunsuri adecvate multitudinii de interrogații și provocări ce ni le ridică fenomenul terorist contemporan, Secția de Științe Militare a A.O.S.R., cu sprijinul S.M.G. a organizat această manifestare științifică interdisciplinară cu participare internațională.

Discursul ministrului Afacerilor Externe

- Diplomat Mircea GEOANĂ -

Acest simpozion are loc într-un moment în care operațiile în Afganistan sunt aproape încheiate. Ieri (11 dec. a.c.) am participat la Cotroceni la un moment extrem de emoționant, în care, la nivelul planetei, am comemorat trei luni de la atacurile barbare asupra New York-ului, în prezența primului-ministrului și a președintelui, astfel că simpozionul are cu această ocazie o semnificație emoțională și simbolică. În același timp, aş dori să vă spun că, practic, la încheierea campaniei militare în Afganistan, se trece de fapt în etapa a doua de luptă împotriva terorismului; este o etapă mult mai metodică, mult mai dificilă și de mult mai lungă durată decât campania din Afganistan. România s-a angajat, aşa cum era firesc, aşa cum îi şade bine unei democrații, să fie de partea valorilor umanității, a celor pe care le avem pentru noi și pentru care luptăm în efortul nostru de integrare europeană și euroatlantică.

În primul rând aş vrea să vă spun că acțiunea aproape reflexă a României de a se situa de partea democraților, nu a fost făcută cu un calcul cinic sau meschin, ne-am dus *acolo unde ne este locul și cred că* este foarte important să explicăm opiniei publice interne și internaționale că acesta va fi de acum încolo, procesul istoric lung, reflexul firesc și imediat al României la orice fel de risc și sfidare la adresa democrației și comunității euroatlantice.

În al doilea rând, am intrat practic în faza „dură” a ceea ce, probabil că era inevitabil să se întâmple mai devreme sau mai târziu, mă refer la consecințele mult mai sofisticate și mult mai „perverse” ale fenomenului globalizării; faptul că în ultimii ani am asistat, la nivel internațional, la apariția unor actori nonstațali, suprastațali sau cvasistațali, fie că e vorba de corporații globale, companii cu forțe și resurse la nivel planetar, toate acestea au prefigurat într-o oarecare măsură schimbarea statelor în mod fundamental, de asemenea a modului în care viața internațională este organizată și în care acțiunea politică, diplomatică, militară, de culegere de informații și influențe internaționale sunt jucate.

Dacă dorîți, aceste tragice evenimente nu au făcut decât să precipite inevitabilul, nu vorbesc în sensul acțiunilor teroriste, ci în cel al unei gândiri noi, al începutului unui proces de adaptare a modului în care statele, guvernele, organizațiile de tip statal gândesc și reacționează la noua realitate internațională. Vom vedea în următoarele luni modul în care Statele Unite își vor reorganiza modul de a opera pe plan internațional și chiar pe plan intern, precum și efectele acestui lucru asupra Europei și întregii planete, modului în care și noi, ca țară și instituții statale românești vom acționa.

Suntem la începutul unei reașezări a modului cum operăm pe plan internațional și intern.

În al doilea rând, în mod cert, aceste evenimente au produs o reconfigurare importantă la nivelul echilibrelor geostrategice.

Este evident faptul că apropierea spectaculoasă și, sperăm noi, de lungă durată a Federației Ruse de Occident, de NATO, UE, de mari țări europene, inclusiv de România, să reprezinte o schimbare

fundamentală față de modul în care, pentru ultimele secole, realitatea geostrategică a Europei și a spațiului euroatlantic a fost fundamentală.

Ne așteptăm ca următoarele luni să producă în relația dintre Federația Rusă și NATO schimbări fundamentale de operare - sunt lucruri care privesc în mod direct România, căci este la fel de clar că în următorul interval de timp, relativ scurt, România va face parte din NATO și Uniunea Europeană.

Deci, noi privim această apropiere dintre Federația Rusă și Occident, cu ochii unei țări care deja - aşa cum am spus-o în mai multe rânduri - de fapt, face parte din Occident; indiferent că geografia noastră este arondată altor denumiri geostrategice, România face parte la această oră - ca apartenență la valori, la structurile euroatlantice - din Occident, iar faptul că Federația Rusă se apropie de Occident este un lucru bun și pentru România, în condițiile în care, în curând, România își va realiza aspirațiile ei legitime de integrare în Occident.

Aș dori în continuare să vă mai spun câteva lucruri despre ceea ce am învățat eu, ca președinte în exercițiu la OSCE, apropos de dimensiunea mai puțin vizibilă a terorismului. M-aș referi în primul rând la crima organizată (aici dl. director Radu Timofte și serviciul pe care îl conduce, au o experiență foarte importantă), dar ceea ce am văzut, capacitatea crimei organizate de a avea nu numai dimensiune transfrontalieră, ci și una transregională, sunt de-a dreptul remarcabile în sensul negativ al termenului.

Există rețele extrem de sofisticate de traficanți de droguri, ființe umane, arme, materiale radioactive și orice alte produse care au valoare pe piața neagră, care pleacă practic de oriunde și ajung oriunde.

Trebuie să plecăm de la logica faptului că nu putem să luptăm cu acest flagel singuri.

Aceasta a fost filozofia care a animat România într-un efort substanțial și de lungă durată, la nivelul regiunii noastre, Europa de Sud-Est.

Așa am știut că aceasta este o valență indispensabilă pentru lupta împotriva unui astfel de flagel.

În al doilea rând, aș vrea să vă spun că nu-i suficient să luptăm la nivelul regiunii noastre; avem nevoie să colaborăm cu regiuni adiacente, cel puțin.

Mă refer în primul rând la regiunea Caucazului și a Asiei Centrale. Este o dimensiune cu valență strategică, economică, politică importantă, dar, în același timp, are o conotație importantă și în lupta comună împotriva crimei organizate, ca principal finanțator al terorismului internațional.

Să fim foarte bine înțeleși: unii spun că teroriștii fac rost de bani din speculațiile de la bursă, eu afirm că principala sursă de finanțare a terorismului este crima organizată și orice chestiune care putem să o facem la nivel național, regional și interregional, internațional, în lupta împotriva crimei organizate reprezintă o contribuție nu numai la reputația internațională a țării, ci și la apărarea interesului național și la securitatea națională a României.

De aceea, este extrem de important ca România să-și continue implicarea în aceste probleme.

În al treilea rând, aș vrea să vă spun că în evaluarea noastră, a ministerului nostru, Marea Neagră este pe cale să devină din nou, după o lungă „bucă istorică” un areal geostrategic de o importanță redescoperită.

Pe de o parte, prin aderarea României și Bulgariei la NATO și, în următorii ani, la UE, vom avea un „litoral vestic al Mării Negre”, care reprezintă de fapt, o „prelungire a Mării Mediterane”, a logicii transatlantice pe versantul dimensiunii sudice a Alianței și a UE. Faptul că Europa de Sud-Est va fi mai devreme sau mai târziu în integralitatea sa, integrată în Occident, ne aduce „mai aproape” și de Marea Adriatică și de Marea Mediterană. Este un element fundamental care probabil, de la Războiul Crimeei (1853 - 1856 -n.r.) încوace nu s-a mai întâmplat.

În altă ordine de idei - ceea ce am spus puțin mai devreme -, devenind – dacă vreți - *frontiera răsăriteană a spațiului euroatlantic*, România și Bulgaria vor fi o punte firească și mai facilă pentru

proiecția de forță, de interese economice și luptă împotriva crimei organizate și terorismului, către Caucaz și Asia Centrală.

Să nu uităm nici o secundă că peste Marea Neagră, relativ aproape, se află Georgia, deci este, într-o oarecare măsură, un vecin bun, imediat al României, nu numai o entitate geostrategică.

În acest sens, noi ne propunem ca pe acești doi vectori, către Mediterana, către Asia Centrală și Caucaz, să investim mai mult efort politico-diplomatic, comercial și economic și, de aceea, sunt convins că vom avea, din punct de vedere al intereselor noastre militare, de securitate, de luptă împotriva crimei organizate și servicii de informații un cuvânt, un rol mai mare în cadrul celor doi vectori fundamentali.

În al treilea rând, aş vrea să vă spun că fenomenul ce se întâmplă la nivelul integrării europene are, de asemenea, un rol important asupra modului în care România va opera, inclusiv în luptă împotriva crimei organizate, a terorismului și asupra manierei în care ne avântăm pe dimensiunea ordine publică și afaceri interne.

Faptul că România contribuie la Forța Europeană de Reacție Rapidă (împreună cu dl. ministru Pașcu, am participat la o conferință a „donatorilor” la Forța Europeană de Reacție Rapidă), nu înseamnă (deși aceasta nu este încă operațională) că nu va deveni, în următorii ani o realitate.

Faptul că Europol-ul a realizat un număr pe săptămână și în prezență secretarului de stat al SUA, Collin Powel, la Bruxelles, a fost semnat un acord de colaborare între Europol și agențiile americane, FBI și celelalte, reprezentă un alt pas, care va avea un efect direct și pozitiv asupra controlului SETI de la București, pentru că este evident că acest centru a fost în principal cu sprijin american, iar acum vom putea apela și la resurse europene de manieră mai consistentă.

În al patrulea rând, aş vrea să vă spun că ceea ce prefigurăm este că reevaluarea modului în care SUA, țările occidentale și Federația Rusă operează pe arena internațională, va reduce ONU la un profil mai influent. Faptul că secretarul general al ONU, dl. Koffe Anan este o personalitate politica extrem de influentă și recunoscută (a primit Premiul Nobel pentru pace, la 10 decembrie 2001 - n.r.), reprezentă evident o recunoaștere a meritelor personale, dar, în egală măsură, și a importanței rolului pe care ONU îl va juca în perioada următoare. De aceea, noi considerăm că SUA - uneori având în trecut unele dificultăți de a accepta o anumită disciplină multilaterală a organizației mondiale - își va reconsidera poziția (deja și-a plătit arieratele la ONU, 1.200.000.000 USD), deci ne așteptăm ca și organizația mondială să joace un rol mult mai influent în ecuația globală și inclusiv în luptă împotriva terorismului.

Revenind la președinția noastră a OSCE-ului, ați observat cu toții faptul că unul din documentele cele mai apreciate ale conferinței ministeriale care s-a încheiat, aici la București, a fost și acest „*Plan de luptă împotriva terorismului*”.

Ei a reprezentat o contribuție modestă dar importantă; noi am recunoscut faptul că OSCE-ul nu reprezintă organizația globală nr.1 de luptă împotriva terorismului, dar că are o contribuție foarte drastică și foarte utilă în această luptă internațională.

Noi vom fi în continuare extrem de atenți în acest domeniu și suntem convinși că acest plan reprezintă o contribuție importantă la modul în care Europa și ONU vor acționa în acest domeniu.

În al cincilea rând, aş vrea să vă spun că, în ceea ce privește zona Asiei Centrale și a Caucazului, această reconfigurare a echilibrului geostrategic va conduce și la unele implicații din punctul de vedere al modului în care politicile vor fi coordonate în luptă împotriva terorismului; vom asista probabil la o regândire a politicilor energetice, în această zonă și progresiv, la o calmare a unor zone de conflict înghețat, dacă apropierea dintre Federația Rusă și Occident va continua în același ritm și cu aceeași calitate.

De ce spun acest lucru? Pentru că încă o dată este vorba de interesul imediat al României; faptul că asistăm la o reconfigurare a traseelor de energie (inclusiv către sudul Europei), precum și la o reconfigurare

a echilibrului geostrategic în cea mai importantă probabil, zonă a planetei în etapa următoare, va avea, în mod cert o consecință și asupra intereselor României.

În ceea ce privește modul cum noi vom acționa pe această direcție, deja suntem în faza de a tatonă posibilitatea deschiderii unei prezențe diplomatice la Kabul, în Afganistan, de îndată ce condițiile vor permite, în colaborare cu instituții românești; în al doilea rând, vom investi mult mai mult din punct de vedere politico-diplomatic și economic în relațiile cu țările din zona Asiei Centrale și cea a Caucazului. Am spus-o, reprezentă tot mai mult o regiune mult mai apropiată nu numai geografic, ci și geostrategic, de contribuția efectivă a României la interesele comune ale Occidentului.

În al treilea rând, din punct de vedere structural, eu sunt invitat să particip pe 14 decembrie 2001, la Bishkek, la o conferință organizată de OSCE și ONU privind lupta împotriva terorismului în Asia Centrală; tot la Bishkek, o altă organizație subregională extrem de interesantă - și la care vă invit să vă aplicați atenția cu mai multă „vizibilitate” în perioada următoare - reprezentă centrul antiterorist al organizației de cooperare regională a Grupului de la Shanghai, unde, alături de țările Asiei Centrale, mai fac parte Federația Rusă și China, această țară fiind un actor foarte important, despre care nu s-a vorbit suficient în ultima perioadă, dar care va avea un cuvânt de spus, inclusiv în ecuația luptei împotriva terorismului și în cea geostrategică din zona Asiei Centrale.

De aceea noi considerăm că momentul a sosit: să trecem în faza mai metodică pe termen lung, la o luptă de uzură împotriva terorismului și crimei organizate.

A venit momentul să ne uităm și la cauzele mai profunde ale terorismului, la apariția unor fenomene de polarizare socială, de sărăcire, de absență, de oportunitate pentru mulți dintre tinerii planetei.

Credem că a venit momentul să ne gândim la modul în care întreaga structură a vietii internaționale este organizată și ne așteptăm ca în perioada următoare, inclusiv la nivelul grupului G8, la cel al țărilor UE și din NATO, să asistăm la evoluții semnificative privind abordarea problemelor globale ale umanității.

În ceea ce privește țara noastră și realizările din ultimii zece ani, observăm că, în pofida unor condiții de debut extrem de adverse, am reușit să creăm, dacă nu un climat de prosperitate, măcar unul de toleranță, de echilibru și armonie interetnică, interconfesională; eu cred că România poate fi considerată un exemplu în ceea ce privește depășirea unor obsesiuni ale trecutului și de aceea reușim să privim cu încredere spre viitor.

Referitor la perspectivele integrării noastre europene și euroatlantice, repet, „*11 septembrie*” credem că a reprezentat pentru integrarea în NATO un plus; faptul că între NATO și Rusia există o relație mult mai concesivă reprezentă un plus; noi sperăm ca vizita d-lui Robertson la București să confirme progresele pe care România le-a înregistrat pe calea integrării în NATO, iar acestea să fie o încurajare și pentru integrarea europeană.

De aceea, acțiunile noastre împotriva terorismului trebuie făcute cu partenerii noștri europeni și euroatlantici.

Cred că au fost câteva gânduri, mai degrabă de politică generală, câteva reflecții după un an de presidenție la OSCE; România va continua să fie un „jucător” extrem de activ, de plurivalent, extrem de consistent în angajamentele sale față de valorile democrației europene și euroatlantice.

IMPLICAȚII ALE TERORISMULUI ASUPRA ACȚIUNILOR MILITARE

– General doctor Mihail POPESCU –

1. Determinări

Amplificarea și acutizarea terorismului în general și a modului său de manifestare în special, au fost posibile în condițiile favorizante ale mediului actual de securitate și a vulnerabilităților instituțiilor cu responsabilități în combaterea acestuia.

Toate acestea, au oferit oportunitatea accesului aproape nelimitat a organizațiilor teroriste la tehnologiile moderne și au permis acumularea unor importante surse materiale și financiare. Ca urmare, perfecționarea sistemului de conducere, organizare și susținere a grupărilor teroriste, diversificarea și multiplicarea mijloacelor de execuție a atentatelor concomitent cu creșterea letalității și a numărului de victime, reprezintă consecința directă a acestor stări de lucruri.

Terorismul prin efectele și consecințele sale pune în pericol însăși existența valorilor umane universale. Explosia fără precedent a actelor teroriste, a impus reacția comunității internaționale care, mai solidară și mai unită ca niciodată, a declanșat lupta cu germenii și vectorii terorismului. În aceste condiții, se poate afirma cu certitudine că **terorismul a devenit o problemă transnațională publică**. Dimensiunea internațională a combaterii terorismului a căpătat o importanță capitală, atât în ceea ce privește cooperarea și susținerea politică, dar mai ales în necesitatea armonizării și conjugării tuturor capacitaților care pot fi angajate în această acțiune.

Asistăm astăzi, la o regrupare impresionantă de forțe și mijloace dublată de un consens politic greu de imaginat cu câtva timp în urmă. State, aflate tradițional pe poziții divergente, considerate chiar ireconciliabile se găsesc acum pe frontul comun al luptei împotriva terorismului internațional.

Valul atentatelor teroriste săvârșite asupra teritoriului SUA a pus în fața comunității internaționale, a organismelor de securitate, politicienilor,

specialiștilor militari și civili o nouă dilemă cu privire la dimensiunea reală a efortului pentru menținerea securității globale și regionale.

Atacurile teroriste de la New York și Washington, din 11.09.2001 marchează apariția unei noi categorii de acte teroriste. Unicitatea și ineditul acestor acte sunt conferite nu numai de numărul impresionant al victimelor sau ampioarea acțiunii, ci mai ales de faptul că acestea nu au fost asumate și nu au adus cu sine revendicări, fapt tipic în acțiunile teroriste „clasice”. Pe aceleași coordonate se înscrie și faptul că teroriștii au vizat obiective reprezentative pentru o întreagă civilizație. Prin alegerea ca ținte a World Trade Center, Pentagonul și Casa Albă, s-a dorit să fie lovit întregul sistem de existență și funcționare a societății moderne : finanțele, armata și președinția reprezentând simbolurile civilizației actuale.

Ca răspuns la aceste acțiuni atipice, asimetrice de o periculozitate deosebită, săvârșite în condiții aparent ilogice de autori greu de identificat și localizat, sunt necesare schimbări esențiale, atât în plan mental cât și acțional, care să vizeze perceperea reală a fenomenului terorism și, pe această bază, micșorarea vulnerabilității față de acesta. Totodată, se impune asigurarea unor condiții care să preîntâmpine o surprindere de genul celei petrecute în septembrie și să împiedice săvârșirea unor acte similare.

Aceste cerințe, presupun luarea unor măsuri specifice, în plan politic, social și militar, atât la nivel național cât și internațional, care, cu siguranță vor avea efecte deosebite pe termen scurt, mediu și lung.

Noua amenințare, precum și reacția comunității internaționale față de aceasta, vor avea implicații și consecințe majore asupra tuturor domeniilor vieții sociale și mai ales asupra modului în care responsabilii politici vor decide să fie angajate și întrebuințate capacitațile militare în viitoarele operațiuni de combatere a terorismului.

2. Terorismul – noua formă de război asimetric

Prin amploarea și consecințele pe termen lung și foarte lung, ca și prin impactul psihologic asupra opiniei publice mondiale, atacurile teroriste asupra teritoriului SUA au constituit **consacrarea terorismului ca nouă formă de război neconvențional și asimetric**. Cu aceasta, spectrul războiului, se lărgește prin includerea unei forme de conflict atipică, neevidențiată până acum, în care importanța identității actorilor tinde să dispară, iar calitatea și cantitatea informației tinde să înlocuiască importanța calității și cantității tehnicii și infrastructurii de război. În aceste condiții, actele teroriste nu numai cele „clasice” (terorismul politic, cu revendicări clare și cu actori definiți) vor putea fi de acum înainte considerate drept „acte de război”. Ca atare, statutul, percepția și modul de abordare a acestor acte se vor modifica considerabil. Dacă până în prezent terorismul era considerat ca o formă de conflict de joasă intensitate, fiind situat la extremitatea inferioară a spectrului unui conflict armat care putea genera un război, de acum înainte, fenomenul terorist, în întregul său, va fi tratat drept „**o nouă formă de război**”, capabil să determine probleme și să provoace consecințe ca și un război clasic.

Regândirea conceptelor de siguranță, apărare și implicit securitate devine, în aceste condiții, nu numai o necesitate globală sau regională, dar și o cerință a afirmării și prezervării intereselor fiecărui stat în parte.

Stabilirea celor mai adecvate forme și metode de contracarare a terorismului, preocupă și va preocupa pentru o lungă perioadă de timp factorii responsabili cu problemele securității.

Se apreciază că, în cadrul noului tip de „război”, inamicul va fi difuz, greu de identificat și localizat, ceea ce va face aproape imposibilă descoperirea și anihilarea lui cu mijloace convenționale. **Noul tip de război va fi permanent și pretutindeni.** Aceasta presupune ca lupta împotriva terorismului să capete noi dimensionări și noi tipuri de abordări, atât în plan militar cât și în plan politic, diplomatic, cultural, psihologic și informațional. În acest sens și misiunile ce vor reveni structurilor implicate în această acțiune deosebit de complexă vor trebui să fie adaptate și să răspundă noilor cerințe operaționale. În esență, acestea ar putea viza următoarele aspecte :

- ⇒ identificarea amenințărilor teroriste;
- ⇒ pregătirea în vederea gestionării unor situații de criză generate de atacuri și acțiuni teroriste;
- ⇒ prevenirea unor atacuri teroriste;
- ⇒ protecția față de unele atacuri teroriste.

Riposta militară a SUA și aliaților săi împotriva Afganistanului, țară în care au fost localizați organizația teroristă Al Qaeda și conducătorul acesteia Osama bin Laden, aflați la originea atentatelor din septembrie, a evidențiat necesitatea ca, în planificarea și desfășurarea acțiunilor armate împotriva acestui flagel, să se ia în calcul faptul că, lupta efectivă, confruntarea armată, trebuie transferată pe teritoriul atacatorilor, al complicitelor lor și ai celor care îi sprijină, concomitent cu sporirea măsurilor de atenționare și protecție pe plan intern.

Amploarea, diversitatea și consecințele atacurilor teroriste, impactul psihologic al acestora asupra opiniei publice și nu în ultimul rând gradul înalt de pericolozitate pe care îl reprezintă, reliefază faptul că lupta împotriva terorismului comportă măsuri specifice atât la nivelul organismelor naționale cât și internaționale. În acest sens, considerăm că la nivel politico-administrativ sunt necesare măsuri privind :

- intensitatea cooperării internaționale pentru armonizarea cadrului legislativ, conceptual și instituțional în vederea combaterii terorismului;
- amplificarea eforturilor diplomatice în vederea determinării statelor sponsori să renunțe la sprijinul terorismului;
- conștientizarea și educarea populației în vederea combaterii acțiunilor teroriste;
- securizarea frontierelor și întărirea măsurilor de securitate și pază a obiectivelor civile și militare de importanță națională și locală;
- reducerea vulnerabilității instituțiilor administrative, economice, sociale, culturale, militare etc. față de activitățile crimei organizate, inclusiv a terorismului;
- realizarea unui sistem unic de management al informațiilor la nivel național și perfectionarea cooperării dintre structurile cu implicare în combaterea terorismului și crimei organizate.

Complexitatea și duritatea luptei împotriva terorismului va ridica probleme deosebit de sensibile, pentru rezolvarea căror Comunitatea Internațională trebuie să ofere soluții echilibrate și

unanim acceptabile. În primul rând, va trebui să se evite crearea unei diviziuni între comunitatea islamică și cea neislamică, deoarece ar avea consecințe dezastrosoase asupra mediului de securitate în ansamblul său. O altă problemă cu implicații deosebite asupra procesului internațional de destindere și cooperare îl reprezintă modul în care va putea fi armonizată răspunderea respectării principiilor democratice, libertăților și drepturilor omului cu legalitatea măsurilor întreprinse pentru combaterea terorismului.

Prin rigiditatea și consecințele lor, acțiunile întreprinse în scopul combaterii terorismului, pot pune în pericol unele dintre drepturile omului și pot slăbi democrația și respectul față de lege. Aceasta impune, realizarea unui echilibru între păstrarea libertăților sociale și individuale și necesitatea întăririi securității interne și internaționale. În consecință, realizarea unei balanțe optime între nevoia de a combate terorismul și efectele distructive pe care le implică aceasta, reprezintă condiția esențială a întregului demers al comunității internaționale.

Identificarea cerințelor operaționale necesare combaterii terorismului, modificările conceptuale, structurale și organizatorice impuse de noile condiții, trebuie să cuprindă într-un timp relativ scurt toate forțele și mijloacele angrenate în acest proces, în sensul armonizării și conjugării eforturilor acestora în concordanță cu obiectivul stabilit.

Aceasta presupune :

- existența și chiar crearea unor forțe specializate în combaterea terorismului, înalt profesionalizate, care să poată interveni oportun și eficient oriunde și oricând este cazul ;
- perfecționarea sistemului de management al informațiilor cu deosebire a celor care vizează existența, ființarea și activitatea grupărilor teroriste, care să permită stabilirea din timp a măsurilor preventive ;
- realizarea la nivel internațional a unui schimb de informații între agențiile specializate și stabilirea unor obiective complementare pentru combaterea terorismului .

Lupta cu terorismul, impune totodată o nouă configurație a efortului militar, o nouă dimensionare a spațiului de confruntare precum și o nouă filozofie de abordare a acestiei. **Dispersarea și disimularea elementelor teroriste, ineditul și imprevizibilul acțiunilor desfășurate de către aceștia, posibilitățile tot**

mai crescute de a folosi mijloace de distrugere în masă, cu predilecție armele chimice și biologice, concomitent cu creșterea letalității actelor teroriste, conferă un mare grad de dificultate în acțiunea de identificare și anihilare a acestora. Caracteristica principală a acțiunilor teroriste este asimetria. Aceasta, asigură eficacitatea acțiunilor întreprinse de organizațiile și grupările teroriste. Terorismul pune la dispoziția indivizilor sau grupurilor, mijloace și capacitați necesare atacului cu succes a unor forțe considerabile sau chiar a unor structuri ale autorității statale, pe care nu le-ar putea angaja într-o acțiune militară de tip clasic .

Forțele Armate din majoritatea statelor, cu excepția SUA, nu au avut până acum ca misiune principală lupta împotriva terorismului și ca atare, pregătirea acestora pentru acțiunile de combatere a terorismului este inadecvată. Doctrina de luptă a forțelor armate, echipamentele și tehnologiile sofisticate asigură structurilor militare de tip clasic destinate a fi utilizate în operații militare convenționale, un avantaj minor în cazul angajării acestora în desfășurarea unor acțiuni antiteroriste.

În fața acestor realități, capacitațile militare convenționale existente sunt ineficace în prevenirea sau anihilarea terorismului, având în vedere că :

- relația de asimetrie dintre acțiunile teroriste și războiul convențional este profundă;
- structura organizatorică și mărimea organizațiilor teroriste este în mod semnificativ sub „pragul de importanță” în mod convențional luat în considerare de către forțele militare ;
- autorii unor acte teroriste sunt dificil de identificat;
- doctrina aplicată de către organizațiile teroriste este stabilită ad-hoc și este bazată pe oportunitate;
- lanțul de comandă al structurilor teroriste este stabilit pe principiul conspirativității și de cele mai multe ori urmează modelul celular, nu cel piramidal;
- logistica activităților teroriste se face de regulă pe plan local în deplină conspirativitate.

Conștiință de particularitățile și de complexitatea luptei împotriva terorismului, de specificul acesta cu totul aparte, care solicită tehnici de operare adecvate și forțe specializate, trebuie să adaptăm atât misiunile cât și structurile militare la noile condiții. Pentru noi,

această cerință se impune cu și mai multă stringență, având în vedere că, prin structura, dotarea și pregătirea sa Armata României, are capacitați limitate pentru combaterea riscurilor asimetrice și transnaționale.

Inamicul căruia trebuie să i se facă față, este invizibil, cu o mare capacitate de disimulare, acționând de regulă în conspirativitate, cu echipe mici sau chiar indivizi izolați, cu un sistem de comandă și control organizat în rețea, dinamic și greu de identificat, având în mod deliberat o localizare geografică neînțeleasită, neclară. Caracterul esențial este că acest „inamic”, se deplasază fără vizibilitate, are conexiuni sigure, eficiente și durabile, o logistică adecvată și dovedește o deosebită răbdare și grijă pentru alegerea țintelor și executarea loviturilor.

Combaterea terorismului, solicită un război de detaliu, în care nivelul de luptă cuprinde pe lângă operații de mare anvergură, cum este cazul ripostei dată de SUA și aliații săi în Afganistan și acțiuni ale unor structuri strict specializate, de mici dimensiuni, desfășurate pe arii geografice extinse, în zone unde au fost localizate elemente teroriste sau susținători ai acestora, încadrate în perioade de execuție nedeterminate. Este un conflict care se supune deciziei politice, tehnologiei informațiilor și capacitaților de mobilitate a resurselor, dar care se bazează în final, pe răbdare, subtilitate și confidențialitate, toate acestea dublate de o pregătire desăvârșită a elementului uman.

Specificul acestor acțiuni, impun crearea unor capacitați necesare pentru descoperirea, identificarea, capturarea sau nimicirea elementelor teroriste, precum și adoptarea de măsuri adecvate pentru protecția populației și apărarea obiectivelor împotriva atentatelor.

Caracteristica majoră a războiului împotriva terorismului va fi aceea că succesul va fi condiționat în mare măsură de capacitatea planificatorilor și a comandanților militari de a aborda conflictul într-un mod original și nonconformist („out of the box”), în afara tiparelor clasice existente.

Aceasta impune :

- cercetarea permanentă a grupărilor teroriste și a statelor care sprijină și încurajează terorismul, pentru a se evita, atunci când este posibil, surprinderea

totală – așa cum nu s-a realizat în cazul atentatului din 11 septembrie 2001, contra SUA;

- executarea de atacuri surpriză preventive asupra acestor grupări în scopul descurajării anumitor acțiuni, lichidării sau reducerii potențialului lor de acțiune;

- declanșarea atacurilor masive de repreziune în cazul când, conform legislației internaționale, acțiunile acestor grupări constituie agresiune asupra teritoriului unui stat;

- structural, forțele care participă trebuie să aibă ca o caracteristică dominantă faptul că se bazează pe trupe specializate ale Serviciului Român de Informații, Ministerului de Interne și Ministerului Apărării Naționale (Forțe Speciale) și, numai la nevoie, când ampolarea luptei crește, să se completeze și cu trupe nespecializate. Componenții trupelor specializate trebuie să fie în măsură să desfășoare atât acțiuni de culegere de informații - antișteroriste - cât și acțiuni de lichidare a grupurilor și de zădănicire a acțiunilor acestora - contrateroriste;

- durata acțiunilor este foarte diferită, putând cuprinde atât acțiuni de durată foarte scurtă, gen acțiuni fulger (exemplu, de lichidare la sol a unui grup care a deturat o aeronavă) și până la acțiuni de lungă durată, care să capete aspectul unui război local sau chiar global.

În acest context, revederea strategiilor de securitate națională și strategiilor militare devine o cerință primordială care atrage după sine adaptarea structurilor armatelor și constituirea de noi forțe capabile să facă față noilor amenințări și provocări. În aceste condiții, capătă valoare din ce în ce mai mare serviciile de informații, comunicațiile, sistemele de criptare, războiul informațional, forțele speciale și unitățile terestre de dimensiuni mici ca efective, dar cu mare flexibilitate, putere de lovire și înalt grad de autonomie. Se impune perfecționarea și eficientizarea activității serviciilor de informații care vor trebui să pună un accent mai mare pe obținerea informațiilor prin mijloace umane (HUMINT) concomitent cu extinderea activităților sub acoperire și utilizarea unei game cât mai diversificate de mijloace tehnice de înaltă performanță din care să nu lipsească IT (intelligence technology). Totodată, este necesară includerea în serviciile de informații a unor structuri specializate atât pentru culegerea de informații prin luptă, cât și pentru lupta împotriva terorismului.

Este de așteptat ca în noile strategii ce se vor elabora la nivel național și internațional cu privire la combaterea terorismului, rolul forțelor armate și din cadrul acestora a Forțelor Speciale să crească. În aceste condiții vor fi stabilite misiuni și responsabilități specifice corespunzător situației date.

În acest context, pot fi avute în vedere:

- ☞ adaptarea cadrului conceptual (doctrine, strategii, regulamente, instrucțiuni, dispoziții) noilor condiții;
- ☞ intensificarea cooperării informative între instituțiile cu responsabilități în domeniul siguranței și securității atât la nivel național, precum și în plan internațional;
- ☞ constituirea, pregătirea, dotarea și instituționalizarea unor forțe (Forțe Speciale) destinate combaterii terorismului;
- ☞ perfectionarea activității de culegere, prelucrare, exploatare și diseminare a informațiilor;
- ☞ adaptarea misiunilor armatei la condițiile impuse de participarea la acțiunile de combatere a terorismului ;
- ☞ perfectionarea și amplificarea măsurilor de protecție a populației și obiectivelor de importanță deosebită care ar putea constitui ținte ale atacurilor teroriste;
- ☞ pregătirea specifică a personalului destinat desfășurării unor activități în mediul internațional;
- ☞ perfecționarea și diversificarea sistemelor de protecție a comunicațiilor și rețelelor informatiche.

3. Perspective ale terorismului internațional

Dacă în decenile şapte și chiar opt organizațiile teroriste erau în general de orientare laică și marxistă, astăzi, se constată o reorientare a acestora din punct de vedere ideologic, ele fiind în cea mai mare măsură islamică de orientare fundamentalistă. Totodată, se constată și o regândire a structurilor organizatorice ale acestora.

Organizațiile teroriste de orientare marxistă erau organizate pe baza unor structuri funcționale ierarhice, structuri, ce copiau într-o anumită măsură pe cele militare. Aceste structuri, s-au dovedit a fi totuși, suficient de vulnerabile față de acțiunile poliției și ale serviciilor de informații ale statelor în care acționau.

Actualele grupări teroriste islamică, dar și altele de aceeași factură, utilizează structuri organizate celular, reduse numeric, constituite ad-hoc, din indivizi cu o

bună pregătire intelectuală, capabili de sacrificiul suprem în numele „cauzei”. Aceste structuri, de regulă cvasiindependente, cu posibilități largite de autonomie logistică, au un grad foarte ridicat de coeziune internă și sunt beneficiare de importante resurse tehnice și financiare .

Se aprecia că, organizațiile teroriste care nu acționează din motive religioase, stabilesc anumite limite în escaladarea violenței, excluzând de regulă femeile și copiii dintre țintele lor. Aceste considerente au rămas totuși numai simple prezumții, care nu pot fi generalizate, realitatea demonstrând că terorismul nu mai face distincție între victime.

Pentru perioada următoare, se estimează o creștere a acțiunilor teroriste și o diversificare a mijloacelor de producere a acestora: un rol major, revenind probabil, mijloacelor nucleare, chimice și biologice, precum și celor informatici, mizându-se în mod deosebit pe impactul psihologic asupra opiniei publice.

Escaladarea fenomenului terorist va influența cu siguranță atât relațiile internaționale cât mai ales dezvoltarea economico-socială a țărilor aflate încă în plină perioadă de tranziție.

Acest fapt va determina probabil, o reevaluare a riscurilor și amenințărilor la adresa stabilității și securității regionale și globale și o redefinire a priorităților Comunității Internaționale față de acestea. Totodată este posibil, în această conjunctură, o adaptare a relațiilor dintre state la noile cerințe și o revizuire a legislației cu privire la unele drepturi cetățenești, inclusiv a dreptului de liberă circulație. Având în vedere că, lupta împotriva terorismului presupune alocarea unor resurse substanțiale, este posibil ca la nivelul organismelor financiare internaționale sau chiar naționale, să se producă o reanalizare și chiar o redistribuire de fonduri. Acest lucru presupune că unele proiecte și programe ce vizau în mod deosebit dezvoltarea în plan economic să fie amâname sau chiar suspendate, ceea ce va avea represări serioase asupra factorului social.

Noii inamici vor fi nu numai grupările teroriste, ci și traficanții de droguri și personal, contrabandștii de arme și materiale strategice, precum și fanatismul religios din rândul căror pot fi recrutați cu ușurință noi adepti ai actelor teroriste.

Toate aceste manifestări, se pot dezvolta pe baza unor **vulnerabilități și slăbiciuni manifestate în mediul actual**:

- diferențele etnice și religioase care vor fi cauza instabilității și care vor duce la o multiplicare a focarelor de terorism internațional;
- implicarea grupurilor transnaționale în acțiunile teroriste, a crimei organizate, a traficului de stupefiante care vor reprezenta o continuă amenințare;
- guvernele „inamice democrației” care vor continua să fie surse de fricțiuni cu vecinii lor;
- existența de armament chimic și biologic, care continuă să fie surse de amenințare din partea unor state;
- proliferarea nucleară va rămâne o sursă de îngrijorare majoră;
- competiția pentru piețe de desfacere și pentru resurse strategice.

Explozia canalelor de comunicații și a informațiilor tehnologice, prezintă în același timp o oportunitate dar și o amenințare față de interesele stabilității și securității în general. Aceasta, oferă posibilitatea accesului aproape nelimitat și greu de controlat la informații a grupărilor teroriste, care le pot folosi în îndeplinirea scopurilor lor.

Terorismul este totuși un înlocuitor, un surogat al războiului, și nu poate fi sinonim cu acesta. Acțiunile teroriste sunt tentante, pentru multe organizații și grupări care urmăresc îndeplinirea unor scopuri politice, având în vedere că acestea au un preț mult mai redus decât operațiile militare.

Eficiența și eficacitatea acțiunilor de combatere a terorismului depind în cea mai mare parte de capacitatea de conjugare a eforturilor întregii comunități internaționale, de mobilizarea tuturor forțelor responsabile în vederea adoptării celor mai adecvate metode și mijloace pentru contracararea noului pericol la adresa civilizației și valorilor umane universale.

Acțiunile teroriste și îndeosebi atentatele din septembrie au demonstrat limitele societății actuale în a se opune unor acțiuni atipice și ilogice, care depășesc de cele mai multe ori raționalul. Toate acestea vin să certifice realitatea că trăim într-o lume asimetrică.

În aceste condiții, trebuie să facem față unor noi amenințări, neconvenționale, atipice și asimetrice pentru care nu suntem încă pregătiți și nu avem cele mai adecvate metode și mijloace de contracarare. Avem

puncte slabe, vulnerabilități pe care terorismul de tip nou ni le exploatează. Depindem enorm de informații reale obținute în timp real, de decizii corecte, oportune și de măsuri de contracarare eficace.

În amplul și omniprezentul proces al globalizării, se impune ca o necesitate perfectarea unor angajamente specifice de securitate, care să acopere riscurile, amenințările și provocările actuale. Conceptul de securitate prin cooperare trebuie să devină viabil și real, să depășească faza de teoretizare și experiment. Schimbările nu pot avea un sens pozitiv decât prin conjugarea eforturilor întregii comunități internaționale și mobilizarea tuturor forțelor capabile să se opună cu eficiență terorismului.

Apreciem că războiul împotriva terorismului se va desfășura permanent, într-un climat de „pace încordată, dură și fierbinte”, în care noțiunile de pace și război se vor întrepătrunde. Acesta va impune o strategie coerentă, în care vor fi incluse statele democratice, fiecare sprijinind lupta antiteroristă, diplomatic, finanțier, logistic și militar potrivit posibilităților și cerințelor impuse de situație.

Rolul serviciilor de informații în prevenirea și contracararea terorismului - amenințare la adresa siguranței naționale

- General de brigadă (r) Radu TIMOFTE -

Mai întâi, ţin să felicit, în numele Serviciului Român de Informații, Ministerul Apărării Naționale și Academia Oamenilor de Știință din România, Secția de Științe Militare, pentru ideea inspirată și pentru eforturile depuse în organizarea acestui simpozion și, totodată, să mulțumesc pentru invitația de a participa la lucrările acestuia într-o companie în același timp deosebit de onorantă pentru mine personal și de încurajatoare pentru instituția pe care o reprezint.

Consider că participarea la această manifestare a principalelor instituții ale statului, care contribuie în mod curent la realizarea securității naționale a României, alături de distinși oameni de știință, constituie o dovedă elocventă a coeziunii societății noastre în jurul comandamentului angajării cu toate forțele în prevenirea și combaterea terorismului, obiectiv vital împărtășit în plan politic și transpus în acțiunea cotidiană de toate țările lumii civilizate.

Această formulă de participare constituie, totodată, un cadru în egală măsură semnificativ și stimulator pentru procesul de anvergură strategică antamat prin recenta adoptare, de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării, a unei Hotărâri care impune coordonarea unitară a demersurilor Serviciului Român de Informații - desemnat ca autoritate națională în materie antiteroristă - și ale

alor instituții ale statului nostru, în vederea edificării sistemului național antiterorist.

Consider că dezvoltarea adecvată, fie și într-o formă sintetică, a unei teme atât de generoase, precum „*Rolul serviciilor de informații în prevenirea și contracararea terorismului - amenințare la adresa siguranței naționale*”, ar necesita, cu certitudine, mai mult timp decât cel pe care mi-aș permite să-l ocup, în acest cadru, cu intervenția mea.

De aceea, mă voi limita la a vă supune atenției câteva observații care în opinia Serviciului Român de Informații, ar putea reprezenta propunerii pentru dificilul demers de încadrare tipologică - și implicit, de abordare în practică - a terorismului, fenomen de o unanim recunoscută complexitate.

Ca o primă precizare de principiu, opinăm că **dimensiunea militară, în înțelesul general acceptat al termenului, reprezintă doar una - și probabil, nu cea mai pregnantă - dintre coordinatele relației biunivoce stabilite între actorii angrenați în acele confruntări asimetrice care implică activități teroriste, respectiv antiteroriste.**

Pe de o parte, opțiunea luptei armate deschise, după regulile consacrate ale războiului clasic, este, aproape întotdeauna, ultima dintre opțiunile organizațiilor teroriste, dată fiind discrepanța majoră care, de regulă, există între potențialul militar propriu și, respectiv, cel al entităților ce constituie ținte ale

terorismului. Este de notorietate faptul că, deși utilizează tehnică și, într-o anumită măsură, principii de organizare militară, organizațiile teroiste refuză angajarea în conflicte armate deschise, de amploare, care ar constitui o cale sigură de autodistrugere.

Pe de altă parte, entitățile - țintă au arareori ocazia să recurgă la retorsiuni militare standard împotriva organizațiilor teroiste, din motive pe care le voi puncta în cele ce urmează. Să reținem, deocamdată, faptul că forța militară poate fi, în general, utilizată cu succes împotriva unor entități „vizibile” - în sensul că sunt bine conturate și acționează „la vedere”, constituind de regulă sponsori, în diverse modalități, ai organizațiilor și activităților teroiste - și doar arareori împotriva terorismului propriu-zis, un fenomen prin excelență subteran.

Astfel, riposta militară poate contribui substanțial doar la îngustarea „ariei de sprinj” de care beneficiază una sau alta dintre organizațiile teroiste și, implicit, la întreruperea - totală sau parțială, definitivă sau temporară - a unor fluxuri de alimentare a acestor structuri cu resurse de natură politică ori logistică. De sine stătător, mijloacele militare rămân, însă, inadecvate - iar în unele cazuri, chiar contraproductive - pentru demersurile directe de eradicare a terorismului, prin acțiuni îndreptate nemijlocit împotriva structurilor care germează, materializează și favorizează acest fenomen.

O a doua precizare de principiu este că terorismul **nu se întreține exclusiv prin el însuși și, pe cale de reciprocitate, nu poate fi combătut doar prin acțiuni „chirurgicale”**, orientate strict spre zona relativ îngustă a activităților specifice organizațiilor teroiste.

Realitățile contemporane ne arată foarte clar că în mecanismele de geneză și de favorizare a terorismului interferă nu doar activitățile purtătoare de riscuri de asemenea factură, ci o gamă largă de manifestări adiacente, circumscrise așa-numitelor amenințări nonmilitare transfrontaliere: migrația ilegală și traficul de carne vie, criminalitatea

economico-financiară organizată, traficul de armament, muniții, explozivi, substanțe, dispozitive și tehnologii supuse controlului destinației finale, droguri etc.

Aceste manifestări sunt, la rândul lor, strâns interrelaționate cu evoluțiile de natură politică, economică și socială din spațiile ce se constituie în arii de geneză, de răspândire și de acțiune specifică a organizațiilor teroiste.

Din aceste motive, lupta antiteroristă trebuie să fie organic integrată unor strategii acționale trans-sectoriale și internaționale adresate, simultan, contracarării activităților tuturor vectorilor purtători de riscuri teroiste și din celelalte categorii de amenințări transfrontaliere, precum și a manifestărilor politice, economice și sociale deosebit de complexe care le favorizează.

În acest sens, trebuie să avem în vedere faptul că, în general, riscurile și amenințările nonmilitare la adresa securității naționale a unuia sau mai multor state sunt generate pe fond de formarea, dezvoltarea și activitatea unor grupuri care sunt organizate după regulile activității clandestine și, odată traversată o etapă a dezvoltării, depășesc granițele statului de geneză.

Este, considerăm noi, esențială observația că structurile respective tind să prolifereze și să se dezvolte preluând, pe principiul „vaselor comunicante”, din resursele de putere ale statelor în care s-au constituit ori s-au răspândit, prin „parazitarea” diverselor palieri ale vieții sociale cu propriile reguli și acțiuni ilicite care, luând în calcul inclusiv recurgerea la violență, urmăresc materializarea obiectivelor specifice îndeosebi prin specularea vulnerabilităților interne (de ordin politic, economic și, mai ales, psihologic) ale societăților în interiorul cărora se formează, se răspândesc și acționează.

Tinând cont de interesele specifice, obiectivele strategice și mijloacele utilizate, analiza identifică următoarele categorii de grupuri purtătoare de riscuri și amenințări nonmilitare transfrontaliere:

1. grupuri militante, care uzează de forța de impact a unor idei concordante cu reperele

identitate ori care speculează vulnerabilitățile psihologice ale indivizilor. Unele dintre acestea sunt formate în jurul unor ideologii extremiste, unor etnicisme rudimentare și agresive ori unor curente religioase ofensive și intensiv politizate. Printre astfel de grupuri se disting, prin radicalism și intoleranță, organizațiile teroriste;

2. grupuri criminale, care perturbă ordinea socială prin specularea unor vulnerabilități ale sistemelor de administrare generală în scopul acumulării unor resurse proprii de putere, centrate pe câștiguri financiare ilicite. Aceste grupuri sunt principalii responsabili de proliferarea criminalității economico-financiare organizate, a traficului ilegal de produse supuse controlului internațional asupra destinației finale, a traficului de carne vie și a migrației ilegale.

Importantă este, pentru modelarea demersurilor instituționale sistematizate împotriva grupărilor ce generează riscuri și amenințări nonmilitare transfrontaliere, constatarea că, indiferent de categoria din care fac parte, acestea au trei caracteristici comune, după cum urmează:

1. subversivitatea. În definitiv, activitatea respectivelor structuri este îndreptată, explicit sau implicit, împotriva ordinii de drept și a stabilității sociale dintr-un stat sau altul. Rezultă fără dubiu că *statul* în genere este inamicul principal al unor astfel de grupuri, ceea ce, prin reciprocitate, induce o concluzie care ni se pare esențială: singura modalitate realistă de a lupta eficient împotriva amenințărilor nonmilitare transfrontaliere este întărirea statelor și a „armelor” lor legitime, de ordin normativ și instituțional, destinate combaterii acestora;

2. dimensiunea transfrontalieră. Tendința acestor grupuri de a acumula putere în detrimentul statelor împotriva cărora acționează, ca și eforturile acestora de a se autoproteja în fața ofensivei legitime a autorităților, impun, grupurilor purtătoare de riscuri și amenințări nonmilitare, strategii transfrontaliere.

Acestea vizează fie „externalizarea” unor structuri proprii, fie stabilirea unor legături cu entități străine similare ori care sunt animate de interese convergente, realitate din care rezultă

automat concluzia conform căreia o combatere eficientă a riscurilor nonmilitare nu poate fi realizată decât prin colaborarea dintre state;

3. secretizarea. Evident, grupurile purtătoare de riscuri și amenințări nonmilitare sunt forțate la o organizare discretă, clandestină și la o gamă de acțiuni oculte, cel puțin în fazele incipiente ale dezvoltării lor.

Tocmai de aceea, serviciile de informații ale statelor sunt primele chemate să-și aducă - nu doar prin demersuri individuale, ci și printr-o cooperare internațională intensificată, după toate regulile activității specifice - o contribuție esențială în demersul de combatere a activității unor astfel de structuri, înainte ca aria lor de manifestare și resursele de putere acumulate să excedă limitele de la care pot fi produse efecte nocive ireversibile și pe scară largă.

Rolul serviciilor de informații în prevenirea și combaterea terorismului este cu atât mai important astăzi, cu cât fenomenul a înregistrat, în perioada post-război rece, unele mutații și tendințe în modul complex de manifestare, fiind mai greu de abordat prin acțiune frontală. Astfel:

- în ultimul deceniu al mileniului II, pe fondul dispariției echilibrelor regionale, factorul etnico-religios a determinat confruntări între diversele entități. În multe situații, această tendință s-a reflectat inclusiv în dinamica fenomenului terorist, ceea ce a antrenat - prin mecanismul riposteи armate și, respectiv, al radicalizării sensibilităților etnico-religioase - violențe în spirală, cu efecte dramatice asupra tuturor părților implicate în conflict;

- pe de altă parte, tipurilor tradiționale de grupuri teroriste cu motivații etnice, religioase ori ideologice li s-au alăturat o serie de organizații cu motivații mai puțin inteligibile, entități care acționează „rational” și sunt structurate după principii extrem de difuze (cum ar fi terorismul „patologic” ori cel „protestatar”);

- indiferent de „motivațiile” specifice, este certă tendința de strângere a relațiilor, de intensificare a cooperării dintre diversele grupuri și rețele

SIMPOZION INTERNATIONAL

teroriste, care au posibilitatea de a planifica și pune în practică acțiuni teroriste aparent disperse, cu utilizarea unei game largi de mijloace sofisticate. Evident, în astfel de cazuri, autorii nemijlociți și comanditarii actelor teroriste devin din ce în ce mai greu de identificat și pedepsit, fapt care impune cu atât mai mult nu doar o angajare mai susținută a serviciilor de informații, ci și intensificarea cooperării internaționale între acestea;

- la această concluzie conduce constatarea că grupările teroriste tind să utilizeze, în organizarea și punerea în practică a actelor teroriste, structuri celulare, reduse din punct de vedere numeric, uneori constituite *ad-hoc*, cvasi-independente și care se auto-susțin din punct de vedere logistic, cu un foarte ridicat grad de coeziune internă.

Această mutație, precum și faptul că diferențele grupări teroriste contemporane au reguli proprii de organizare, de o mare diversitate, și își schimbă obiectivele și, chiar, comanditarii de la o etapă la alta, conduc la provocări suplimentare pentru structurile informative și de aplicare a legii:

- este de remarcat, totodată, creșterea potențialului și agresivității acțiunilor ce vizează infrastructurile informatice, în care, alături de alte tipuri de activități subsumate criminalității informatice, ciber-terorismul pare a ocupa un rol din ce în ce mai important, atât în ceea ce privește atacarea/distrugea rețelelor, cât și utilizarea vulnerabilităților acestora pentru lovirea unor sisteme vitale dependente de tehnologia informației. De notat, la acest punct, este și faptul că Internetul este deja utilizat pentru comunicare, strângere de fonduri și propagandă;

- de asemenea, dezvoltarea exponențială a comunicațiilor și resurselor mass-media, care acoperă întreaga planetă, a determinat mărirea oportunităților și „apetitul” teroriștilor pentru publicitate, aceștia vizând, prin comiterea unor fapte și mai dramatice, sporirea impactului psihologic asupra entităților vizate și, în general, asupra opiniei publice internaționale.

Toate aceste mutații și tendințe complică enorm ecuația luptei antiteroriste și explică de ce, în acest demers transsectorial și internațional, rolul serviciilor de informații devine din ce în ce mai important, fapt subliniat de factori responsabili din diverse state.

Nu aş dori să evidențiez, aici și acum, reperele esențiale ale viziunii Serviciului Român de Informații asupra modelării propriei sale activități de profil și a procesului de edificare a sistemului național antiterorist, care vă vor fi prezentate de colegul meu, domnul general de brigadă Ionel Mann, adjunct al directorului Serviciului Român de Informații.

Nutrind certitudinea că ansamblul contribuțiilor atâtător distinși specialiști militari și civili va fi optim fructificat, iar unii dintre noi ne vom reuni curând, în formule instituționale și mai extinse decât cea de astăzi, în vederea parcurgerii primelor etape comune în cadrul procesului amintit, urez succes deplin lucrărilor simpozionului și vă mulțumesc pentru atenție.

Alocuțiunea sefului S.I.E.

- Deputat Gheorghe FULGA -

Problematica terorismului contemporan a căpătat, odată cu tragicele evenimente petrecute în Statele Unite ale Americii la 11 septembrie a.c., valențe deosebite, determinând schimbarea viziunii majorității statelor lumii față de acest flagel, indiferent dacă ele s-au confruntat sau nu cu acte teroriste concrete pe teritoriile lor naționale.

În prezent, terorismul este percepțut ca o amenințare reală, cotidiană, care poate lovi în orice moment structurile vitale ale oricărui stat, indiferent de mărimea, puterea economică și militară sau gradul sofisticat al mijloacelor sale tehnice de securitate și apărare, devenind astfel un pericol evident la adresa siguranței naționale a majorității statelor democratice.

Caracterizat de evidente tendințe de radicalizare, expansiune și internaționalizare, manifestate prin colaborarea strânsă între organizațiile teroriste cu vocație mondială în legătură cu pregătirea și instruirea cadrelor, dar mai ales în ce privește programarea, organizarea și desfășurarea actelor de natură extremistă-teroristă, fenomenul reclamă în mod imperios necesitatea logică a extinderii colaborării și conlucrării internaționale în lupta antiteroristă.

Acet război, care va dифeri de forma lui „clasică”, se va desfășura, totuși, atât cu mijloace convenționale cât și neconvenționale.

Experții în domeniul prognozează că, la scară mondială, organizațiile teroriste nu vor renunța la loviturile „tradiționale” cum sunt atacurile de obiective precise (ambasade, instituții de stat), răpirile de persoane sau pirateria marină, dar ele își vor focaliza activitatea pe acte care să ducă la un număr mare de victime, panică regională sau internațională, crearea și inducerea în final a ideii că nu este exclusă nici o variantă a formelor de terorism care poate atinge cele mai supravegheate și păzite ținte, aflate în diverse țări ale lumii, chiar în interiorul granițelor naționale ale marilor puteri.

În acest context operativ nou s-a avansat conceptul de „neoterorism” sau „superterorism” în

care terorismul de stat ocupă primul loc, instituționalizându-se, astfel, dominația supremă a crimei și a comanditarilor acesteia. De aici a apărut necesitatea unei riposte conjugate și a unei largi cooperări și conlucrări regionale și internaționale în plan politic, diplomatic, militar, economic, financiar și al serviciilor de informații, atât pentru stabilirea unor planuri și strategii globale de acțiune pe termen scurt, mediu și lung, cât și adoptarea măsurilor celor mai adecvate de implementare a acestor strategii și planuri cu sprijinul comunității internaționale.

Apariția noului tip de terorism - formă inedită de manifestare pe plan mondial a confruntărilor militare asimetrice - reclamă forme similare de ripostă, asimetrice, care pot îmbrăcca fie caracterul clasic de acțiune militară, fie de folosire a unor mijloace și metode specifice, neconvenționale. Situația este impusă de faptul că nu este exclus ca „superterorismul” să recurgă în viitor la utilizarea armelor de distrugere în masă, manifestându-se sub forma terorismului nuclear, chimic sau bacteriologic, sau la ecoterorism și ciberterrorism, cu consecințe aproape imposibil de evaluat la scară națională și mondială.

Necesitatea combaterii terorismului cere, în mod axiomatic, implicarea întregii comunități internaționale în lupta antiteroristă. Există trei mari arii de acțiune: demonstrarea solidarității politice și a voinei ferme de a acționa în comun împotriva tuturor structurilor teroriste; identificarea cauzelor profunde care pot genera atitudini extremiste și acte de terorism și adoptarea unor măsuri pentru eliminarea lor prin acțiuni de parteneriat și cooperare; stimularea și încurajarea inițiativelor și activităților antiteroriste pe plan regional.

Referindu-mă la spațiul geografic european, și prin extrapolare la cel mondial, Serviciul de Informații Externe a concluzionat că, în pofida concertării eforturilor comunității internaționale în direcția combaterii terorismului și a eradicării cauzelor care îi favorizează, acest fenomen va continua să reprezinte și

în viitor o amenințare gravă la adresa siguranței naționale a majorității democrațiilor lumii.

Mișcările de tip separatist și fundamentalist-islamic se vor afla în prim planul activităților teroriste încrucișate evoluții promițătoare pe frontul diplomatic care se îndreptau către soluții pașnice în focarele tradiționale ale **terorismului** în Oriental Mijlociu, Irlanda de Nord, zona bască, Turcia și India au ajuns într-un impas periculos. Ultimele evenimente din **Israel** și teritoriile ocupate vin să confirme ceea ce se estima de către analiști avizați în privința interdependenței căilor politice și a celor extremiste. Nu este exclusă nici continuarea radicalizării organizațiilor teroriste ca urmare a ofensivei internaționale antitero.

În consecință, în opinia noastră, **terorismul** va fi marcat, pe termen scurt și mediu, de noi manifestări și reorientări ca:

- sporirea acțiunilor grupărilor teroriste de sorginte etnico-religioasă, în principal a celor inspirate de **fundamentalismul islamic**;
- utilizarea pe scară tot mai largă, de către organizațiile teroriste, a unor mijloace și metode specifice, împrumutate din arsenalul serviciilor secrete de specialitate cum sunt: sisteme informativ-operative, logistică, cooperare conspirativă la nivel internațional, ceea ce va mări eficiența activității lor;
- **întrepătrunderea**, în tot mai multe cazuri, a activităților din domeniul **terorismului** propriu-zis cu cele desfășurate de grupările implicate în crima organizată, ca urmare a necesității obținerii, din activități specifice crimei organizate, a fondurilor necesare funcționării și derulării acțiunilor grupărilor teroriste.
- **reașezarea** structural-organizatorică a celor mai importante grupări teroriste ca urmare a declanșării luptei antitero, tendință fiind de concentrare masivă a unor organizații care, până în prezent, nu aveau legături între ele;
- **modificarea** strategiei de acțiune a unor grupări teroriste, în sensul legalizării și legitimizării existenței, concomitent cu încercarea de schimbare a imaginii lor ca formațiuni politice;
- **recurgerea** la acțiuni teroriste **punctuale**, de tipul atacurilor sinucigașe, similare celor recente din **Israel**. Această tactică asigură eficiență maximă și determină, în cele mai multe cazuri, imposibilitatea identificării adevăraților autori morali ai actelor

SIMPOZION INTERNATIONAL

teroriste, încrucișat aceștia dispar fizic după comiterea atentatelor;

• **continuarea** unor acțiuni teroriste de anvergură cu scopul de a crea teamă și panică în societățile vizate, chiar numai prin simpla anunțare a unora, fără ca acestea să se petreacă, scopul fiind **impactul psihologic** și mai puțin producerea unor pagube materiale;

• **derularea** de către organizații cu o lungă activitate violentă a unor acțiuni teroriste în afara granițelor naționale ale țărilor lor de origine, fapt care dovedește capacitatea lor organizatorică, infrastructura creată în exterior și, probabil, chiar relațiile de întrajutorare stabilite cu alte asemenea grupări;

• **accentuarea** pericolului de expansiune a fundamentalismului islamic extremist în lume;

• **existența** unor tendințe de utilizare a armelor neconvenționale în acțiuni de tip terorist (nucleare, chimice, bacteriologice);

• **folosirea** tot mai frecventă de către grupurile teroriste a unor mijloace de comunicații ultramoderne, de înaltă performanță, cum ar fi criptofaxurile, Internetul, pentru realizarea legăturilor între sediile centrale ale organizațiilor și celulele lor operative din exterior, dar și pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea actelor teroriste.

Printre factorii favorizați ai acțiunilor și activităților cu caracter terorist în viitor menționăm:

• **mutațiile** relativ rapide intervenite în curentele de gândire geostrategică, politică, socială și economică, dezvoltate în contextul dispariției sistemului comunist, concomitent cu exacerbarea unor resentimente de natură etnică, generatoare de situații conflictuale și violență;

• **amplificarea** tendințelor naționalist-extremiste și xenofobe, manifestate sub forma terorismului separatist;

• **modificările** intervenite în plan demografic, generate de valurile succesive de refugiați și amplificarea fenomenului migrărilor ilegale, concomitent cu creșterea numărului implantărilor arabe în zona est-europeană și în alte părți ale lumii;

• **proliferarea** grupărilor de tip mafiot în spațiul ex-comunist european;

• **ofensiva** fundamentalismului islamic îndeosebi în țările balcanice, unde se intenționează crearea unor capete de pod pentru expansiunea acestuia în Europa Occidentală.

În contextul politic actual în care **terorismul** a devenit unul din principalele pericole la adresa securității naționale și internaționale, este greu de presupus că statele lumii își vor putea desfășura activitatea viitoare în condiții de normalitate, aflându-se permanent sub amenințarea organizațiilor teroriste, indiferent de sorgintea lor. De aici apare necesitatea logică a extinderii colaborării internaționale în domeniile enumerate anterior și în mod deosebit între serviciile implicate în lupta antiteroristă, care să îmbrace un caracter continuu, ofensiv și punctual.

Conlucrarea internațională în domeniu este tot mai mult percepută sub forma extinderii comunității occidentale de informații, prin cooptarea țărilor din estul și centrul Europei și prin elaborarea unor planuri comune de acțiune în care toate serviciile de informații partenere să fie egale, indiferent de cuantumul resurselor umane și materiale de care dispun. Practica a demonstrat că unele servicii speciale de dimensiuni mai reduse au putut obține date și informații deosebit de valoroase despre organizații teroriste internaționale, nu atât datorită numărului de persoane încadrate sau a resurselor materiale de care dispun, cât mai ales ca urmare a creării unui potențial informativ specific și dirijării eficiente și punctuale a acestuia.

Caracterul periculos al amenințărilor teroriste, coroborat cu propagarea transfrontalieră a fenomenului, determină ca monitorizarea lui să depășească posibilitățile de cuprindere ale unui serviciu de informații și chiar ale tuturor serviciilor de profil de care poate dispune la un moment dat o țară indiferent de nivelul ei de dezvoltare economică. Nici un serviciu specializat nu poate emite pretenția deținerii monopoului asupra cunoașterii, prevenirii și combaterii acțiunilor teroriste puse la cale de mariile organizații cunoscute.

Flexibilitatea de care dau dovadă grupările teroriste, marea putere de adaptare a modalităților lor de lucru și perseverența cu care acționează ele în direcția realizării obiectivelor vizate, impun din partea structurilor informative implicate în cunoașterea, prevenirea și contracararea acțiunilor lor, o abordare realistă, bazată pe o găndire flexibilă, dublată de existența resurselor umane și materiale pe care le implică un astfel de efort.

Parteneriatul extern în domeniul activității de prevenire și contracarare a crimei organizate internaționale reprezintă răspunsul adecvat dat acestei provocări contemporane. Componenta esențială a parteneriatului este reprezentată de participarea activă a statelor la

diverse forme de cooperare regională. Scopul acesta îl constituie prevenirea și contracararea fenomenului terorist prin eforturile comune ale unor state vecine sau situate în aceeași zonă geografică de interes pentru organizațiile criminale cu activitate în domeniu.

În cadrul parteneriatului extern, **Serviciul de Informații Externe** urmărește, în principal, sincronizarea planurilor de acțiune cu serviciile partenere străine pentru stabilirea obiectivelor și direcțiilor principale de ripostă pe linie antiteroristă prin:

- ☞ **realizarea** unui schimb de informații reciproc avantajos cu omologii externi care se confruntă cu o problematică similară, în vederea identificării celor mai eficiente modalități de contracarare a acestor fenomene. O prioritate absolută în domeniu o constituie obținerea pe această cale a unor informații referitoare la factorii de risc ce amenință securitatea unor obiective sau interese ale României, în țară și exterior;

- ☞ **conlucrarea** unor cazuri și acțiuni cu relevanță în planul siguranței naționale a României și a statelor de care aparțin serviciile partenere, prin punerea în valoare, cu eficiență sporită, a posibilităților de care dispune fiecare dintre acestea pentru apărarea intereselor comune;

- ☞ **valorificarea complementarităților** existente între serviciile partenere în ceea ce privește posibilitățile de acces în diferite medii informative sau chiar zone geografice în care reprezentarea unuia sau altuia dintre acestea este favorizată de factori istorici, geografici, etnici sau economici;

- ☞ **relevarea** disponibilității și capacitatei comunității informative din România de a participa, în mod activ, la edificarea unui climat de siguranță în plan regional și transcontinental, în perspectiva integrării țării noastre în structurile euro-atlantice.

*
* *

Înainte de a încheia, vă rog să-mi permiteți să-mi exprim certitudinea că „Planul de acțiune de la București pentru lupta împotriva terorismului”, adoptat de Reuniunea Ministerială a OSCE ale cărei lucrări s-au desfășurat în capitala țării noastre, în perioada 3 - 4 decembrie a.c., va reprezenta în viitorii ani răspunsul adecvat dat acestui flagel devastator de către comunitatea internațională și de fiecare stat membru la coalitia mondială împotriva terorismului.

Alocuțiunea reprezentantului S.P.P.

- General de brigadă dr. Iulian CRĂINICEANU -

Vă mărturisesc faptul că îmi face o deosebită placere să particip la acest simpozion internațional, din cel puțin două motive. Primul este legat de faptul că la această manifestare participă reprezentanți ai unor prestigioase instituții din țara noastră cât și internaționale, ceea ce mă face să mă simt onorat că mă aflu alături de aceștia. În al doilea rând, instituția pe care o reprezint – Serviciul de Protecție și Pază – este implicat direct în această luptă continuă și dură, de combatere a terorismului. Tema acestui simpozion internațional precum și lista de autori ai comunicărilor științifice ce urmează a fi prezentate, transformă, pentru o zi, această impunătoare sală într-o aulă de dezbatere academice, demnă de inițiatorii și organizatorii acestui adevărat eveniment cultural, semnificativ pentru sfera preocupărilor celor mai acute ale societății contemporane, încă șocată de actul terorist produs la 11 septembrie 2001.

Din păcate, tragedia care s-a produs a demonstrat justițeafirmației lui Alvin Toffler, potrivit căreia sfârșitul de secol și de mileniu a reprezentat „sfârșitul extazului pentru societatea contemporană”. Toate speranțele într-o lume mai pașnică, mai civilizată și mai prosperă s-au risipit în exploziile de la World Trade Center și Pentagon.

Civilizația umană are puterea de a visa mereu la pace și progres, indiferent de cataclisme care o lovesc; are dreptul la speranță, dar are și datoria lucidității care obligă la analiza realistă a amenințărilor cu care se confruntă. Astfel, devine cert că încheierea războiului rece, dispariția blocurilor politico-militare și ideologice

antagoniste, precum și a terorii nucleare reciproc asigurate nu au scăzut în mod apreciabil nivelul violenței militare și nici nu au dus la îndepărarea amenințărilor la adresa umanității.

Perspectiva lui Toffler presupune, din păcate, printre altele și globalizarea criminalității strategice, cu cele două componente ale sale: criminalitatea organizată și terorismul. Tendința semnificativă atât a terorismului intern, cât și a celui internațional este emergența și consolidarea grupărilor teroriste pe deplin sau în parte motivate de fanatismul religios.

Din aceste motive, analiza atentă a terorismului, înțelegerea mecanismului de dezvoltare și diseminare intrasocială a noilor forme de manifestare a acestui fenomen – și mă gândesc în primul rând la „superterorism” și „megaterorism”, constituie o formă de reflecție și de cercetare imperios necesară în România, mai ales în situația în care țara noastră se află în una din matricile de dezvoltare regională a unor noi tipuri de amenințări nontradiționale, și anume „terorismul specific zonelor gri”.

Mai mult decât atât, constatăm că abordările sistematice asupra acestui subiect sunt încă extrem de rare, iar numeroasele lucrări apărute în ultimul timp, în majoritatea lor se rezumă la descrierea unor situații de criză, rupte din contextul lor economic, social, politic sau militar, sau sunt târâte de subiectivisme și oportunitisme ce le descalifică din punct de vedere profesional și științific.

Considerăm că acest simpozion poate să completeze demersurile pe linia analizei obiective de

fundamentare conceptuală a noilor forme de manifestare a fenomenului terorist, de cuantificare a formelor de violență armată, motivată politic, de sorginte substatală, dar cu implicații internaționale, cu atât mai mult cu cât știm cât de rare sunt victoriile ușoare împotriva terorismului.

Trăsăturile terorismului politic, natura sa nedeclarată și clandestină și adoptarea sa de către fanatici disperați, hăituiți tot timpul de autorități, implică o luptă de uzură care erupe constant în crime și distrugeri. Mai mult, teroriștii știu că forțele de securitate dintr-o democrație sunt obligate să acționeze cu măsuri de coerciție temperate: restrângerile juridice, control civil și obligația de a răspunde pentru orice act, toate acestea fiind măsuri de protecție care, într-o democrație, împiedică forțele de securitate să acționeze cu puteri depline. Conștrângerile sunt inevitabile și de dorit, dar aceasta înseamnă, întradevăr, că sarcina contra terorismului, într-o democrație sub privirea atentă a presei libere, devine o misiune complexă și extrem de solicitată. Aceasta înseamnă, totodată, că o eroare de judecată, o neglijență sau o reacție prăpădită pot avea consecințe foarte serioase pe termen lung. Ele le pot oferi o armă puternică de propagandă a grupurilor

teroriste și pot afecta Guvernul și forțele de securitate în eforturile de a câștiga sprijin și legitimitate populară.

Sperăm ca lucrările acestui prestigios forum științific să aducă clarificările necesare proiectării unei noi identități pentru toate instituțiile și agențiile angajate în lupta contra criminalității strategice, în sensul definirii sau redefinirii responsabilităților și atribuțiilor acestora, în acord cu noua legislație antiteroristă din țară și din lume și cu amenințările non-traditionale cu care se confruntă România.

Primul pas în îndeplinirea acestui deziderat major în constituie admiterea existenței amenințărilor teroriste în România, dezbaterea și definirea conceptuală a acestora.

O dată clarificate aceste aspecte, devine imperios necesară angajarea unor personalități publice marcante în direcția stabilirii unui program de priorități în combaterea fenomenului, în paralel cu „brainstorming-ul” realizat de specialiști recunoscuți în domeniul.

Am ferma convingere că simpozionul internațional organizat astăzi poate demara procesul de rezolvare a acestor probleme.

AMENINȚările ASIMETRICE și SECURITATEA GLOBALĂ

- General de brigadă dr. ing. Sergiu MEDAR -

1. Asimetria ca noțiune utilizată în domeniul militar

Potrivit unei definiții formulate de cercetătorii americanii, în 1999 „Abordările asimetrice sunt încercări de a însela, dejuca sau submina puterea/forța unui stat și de a-i exploata punctele slabe, folosind metode care diferă semnificativ față de metodele de ducere a operațiilor la care acel stat se așteaptă. Abordările asimetrice urmăresc, în general, un impact psihologic major, ca de exemplu soc ori confuzie care-i afectează adversarului inițiativa, libertatea de acțiune și voința. Metodele asimetrice folosesc des tactici noi, netraditionale, arme sau tehnologii diferite și pot fi aplicate la toate nivelurile războiului – strategic, operativ și tactic – precum și în întreg spectrul operațiilor militare”.

Ca forme de manifestare asimetria în domeniul militar se poate manifesta astfel:

- **o asimetrie a metodei**, accesata presupunând utilizarea de concepte operaționale și principii tactice la care inamicul nu este pregătit să răspundă;
- **asimetria fizică**, în cadrul căreia raportul de forțe și mijloace este net în favoarea unuia dintre beligeranți;
- **asimetria tehnologică** materializată prin superioritatea unuia dintre beligeranți determinată de înzestrarea cu tehnică de luptă mult mai performantă datorită utilizării celor mai avansate realizări din știință și tehnică;
- **asimetria de obiecte urmărite** care presupune că partea care are obiective mai importante de îndeplinit își asumă și riscuri precum și costuri mai mari;
- **asimetria temporală**, manifestată de limitele fizice și volitive ale beligeranților în derularea conflictului.

În concordanță cu definirea și cu formele de manifestare a asimetriei în domeniul militar s-au propus și principiile de urmat de către SUA în cadrul „Viziunii Strategice Întronuite 2010 – 2020”, astfel:

- dominarea întregului spectru de misiuni;
- manevra dominantă;
- angajarea de precizie;
- susținerea logistică adecvată;
- protecția multidimensională.

Conceptul american cu privire la asimetria în domeniul militar poate fi generalizat, acesta fiind valabil pentru oricare stat, bineînțeles cu deosebirile de rigoare privind obiectivele pe care conducea politico – militară a statului în cauză și le propune, precum și cu privire la posibilitățile de îndeplinire ale acestora.

Totuși, problema asimetriei nu este epuizată având în vedere că s-a conturat tot mai clar, iar atentatele teroriste de pe teritoriul SUA au și confirmat faptul că mai există și o serie de riscuri și amenințări asimetrice la adresa securității și siguranței naționale, nonclasice, care tind să devină mult mai acute decât risurile și amenințările militare și politico-militare clasice.

Riscurile asimetrice nonclasice constau în strategii și acțiuni armate și nonarmate deliberante având ca obiectiv afectarea securității și siguranței naționale, în care sunt utilizate procedee diferite de războiul clasic, forțele angajate fiind relativ reduse, dar efectul acțiunilor poate avea o ampolare deosebită în unul sau mai multe planuri ale vieții economico-sociale a statului.

Amenințarea asimetrică reprezintă situația în care un risc a evoluat de la fază prezumtivă, la cea latentă și în final la un grad de pericol evident pentru

securitatea și siguranța națională.

Între riscurile asimetrice pentru securitatea și siguranța națională a României se înscriu:

- terorismul politic transnațional;
- atacurile asupra rețelelor informatiche;
- acțiunile destinate afectării imaginii unei anume tip de civilizație umană din considerente rasiale sau religioase;
- apariția unor dezechilibre social-economice de importanță regională și globală datorită exodului unor grupuri umane, din diverse cauze, dar în special economice;
- provocarea deliberantă, sau nu, de catastrofe ecologice;

➤ fenomenele de crimă organizată din care fac parte: traficul de droguri, traficul ilegal de arme, traficul ilegal de materiale radioactive și de metale prețioase, frauda bancară fiscală și bursieră, traficul ilegal de persoane, traficul de carne vie, extorcarea de fonduri, prostituția, asasinatele la comandă.

La riscurile nonclasicice mai pot fi adăugate riscurile producerii unor evenimente neprevăzute și nepremeditate aşa cum ar fi: cutremurele și inundațiile de proporții, accidentele nucleare, crizele sociale și economice care pot amenința stabilitatea politică etc.

Dintre toate riscurile asimetrice pentru securitatea globală, cel mai acut în prezent este terorismul politic transnațional și internațional, care a ajuns deja în faza de amenințare.

2. Terorismul politic transnațional și internațional

O definiție completă a terorismului, care să fie unanim acceptată și să includă toate elementele caracteristice ale acestui fenomen, încă nu a fost elaborată, deși există un număr considerabil de abordări.

Totuși, reține atenția definiția utilizată de SUA, care are la bază definiția formulată de James Adams în 1980, în care se arată că „*Terorismul semnifică amenințarea cu violența sau folosirea violenței în scopuri politice de către indivizi sau grupuri de indivizi, indiferent dacă acționează pro sau contra autorității guvernamentale existente, când aceste acțiuni au intenția de a soca, intimida sau*”

consterna un grup țintă mai larg decât victimele immediate. Terorismul este relationat cu indivizi sau grupuri de indivizi, care urmăresc răsturnarea regimurilor politice, corectarea unor deficiențe sociale percepute de grupurile respective sau erodarea ordinii politice internaționale”.

Se constată că definiția americanilor nu este completă, cel puțin din punctul de vedere al finalității atentatului din 11.09.2001 demonstrând că organizatorii au executat în fapt o acțiune punitivă de mari proporții.

Astfel că, definiția dată de Watson în 1976 coroborată cu cea formulată de Wilkinson, în același an, are un caracter ceva mai complex, dar, de asemenea incomplet.

Acesta este formulat astfel : „*Terorismul politic reprezintă o strategie, o metodă prin care un grup organizat încearcă să atragă atenția supra scopurilor sale, sau să obțină concesii pentru acestea prin folosirea sistematică și deliberantă a violenței.*

Aceasta este o formă de război clandestin, nedeclarat și neconvențional, purtat fără nici un fel de reguli sau limitări umanitare”.

Cu toate că asupra definirii terorismului nu există consens, în ceea ce privește clasificarea formelor de terorism după criteriul ariei de cuprindere s-a ajuns la o formă unică, în sensul că există :

- **terorismul național** exercitat de grupuri teroriste formate din cetățeni ai statului în cauză, care din diverse motivații, acționează împotriva instituțiilor de stat sau, dimpotrivă, sistemul de stat acționează împotriva propriilor cetățeni utilizând metode teroriste ;

- **terorismul transnațional** în care indivizi independenți sau grupuri de indivizi, care se bucură sau nu de sprijinul unuia sau mai multor state independente, execută acțiuni teroriste asupra unor obiective ale unui stat țintă aflată atât pe teritoriul acestuia cât și pe cel al altor state;

- **terorismul internațional** reprezentând acțiunile desfășurate de unul sau mai multe grupuri teroriste coordonate de către o țară sau o entitate centrală de coordonare, care are ca țintă obiective de pe teritoriul mai multor țări, care fac parte din același sistem politic, social sau economic.

Secția Știință Militară

3. Caracterizare a fenomenului terorist actual

Noul tip de acțiuni teroriste marchează o cotitură în fenomenul terorist la începutul secolului XXI și se diferențiază de formele teroriste clasice prin **apariția planificării la nivel strategic a acțiunilor** (stabilirea limitelor acțiunilor, a obiectivelor, a forțelor și mijloacelor folosite) și prin **modul se organizare**.

a) Din punct de vedere al concepției

➤ acțiunile necesită o perioadă relativ mare de pregătire, culegerea și centralizarea unui volum extrem de mare de informații prin colaborarea mai multor persoane (chiar și din afara rețelei), o instruire prealabilă minuțioasă și de lungă durată a atentatorilor și o coordonare perfectă;

➤ amploarea acțiunilor teroriste tinde să devină tot mai mare, fiind vorba de o **diversitate de acțiuni paralele** (mai multe atacuri concomitente) și de **conjugarea unor atacuri de sorginte diferită** (atacuri cibernetice, sinucigașe, prin deturări de avioane sau prin folosirea armelor de distrugere în masă); în acest caz, nu mai avem de-a face cu acțiuni desperate, ci cu o serie de atacuri complexe, făcând parte dintr-un **plan de anvergură** menit să destabilizeze pe termen lung obiectivele vizate;

➤ acțiunile sunt planificate prin **colaborarea strânsă** între diverși actori adepti ai activităților teroriste (state, organizații de pe întregul glob, actori individuali);

➤ atacurile teroriste de tip nou nu sunt revendicate și, implicit, nici nu aduc cu sine revendicări (integrisme, secesioniste, economice, politice), ceea ce face foarte dificilă contracararea fenomenului; acțiunile sunt întreprinse de **un dușman**, care dorește să rămână anonim, urmărind, printre altele, eliminarea oricărei posibilități de negocieri;

➤ se vizează mediatizarea la maxim a fenomenului terorist (astfel, între primul și al doilea atentat asupra teritoriului SUA, desfășurate în același loc, a fost lăsat timp suficient pentru ca al doilea să fie filmat, fiind pentru prima oară când teroriștii își mediatizează „în direct” acțiunile, cu scopul de a instaura o teroare cât mai mare).

SIMPOZION INTERNATIONAL

b) Din punct de vedere al obiectivelor alese

➤ sunt **vizate obiective strategice** reprezentative pentru o întreagă civilizație (clădirea Pentagonului, World Trade Center) ce constituie, implicit, **atacuri la adresa valorilor comune ale unui grup de state**;

➤ alături de trăsăturile simbolice ale noilor atacuri teroriste (atacuri asupra World Trade Center, simbol al puterii economice, asupra Pentagon-ului, simbol al puterii militare americane), se dorește **atingerea unui scop strategic** prin lovirea și destabilizarea unui întreg sistem economic, financiar, politic și militar.

c) Din punct de vedere al limitelor acțiunii

➤ atentatele nu mai pun viața victimelor în pericol cu posibilitatea ca acestea să fie salvate, ci se vizează **sacrificarea certă a acestora**, cu scopul creșterii numărului lor și instaurării unui nivel cât mai mare al terorii.

d) Din punct de vedere al modului de acțiune

➤ **infiltrarea membrilor** în zone/țările care sunt ținta unor viitoare atacuri, pentru a pune bazele unei infrastructuri locale (se căsătoresc, se angajează, se integrează în mediul local);

➤ membrii infiltrati culeg informații despre potențiale obiective, închiriază locuințe, cumpără materiale și echipamente;

➤ **atragerea unor localnici la colaborare**, însă neimplicarea lor în operația propriu-zisă pentru a reduce riscul deconspirării;

➤ **constituirea grupului de soc** (patru la șase persoane) în care de regulă intră unul sau mai mulți sinucigași;

➤ organizarea efectivă a atacului este lăsată la **inițiativa membrilor grupului de soc**.

Toate aceste elemente de noutate conduc la concluzia că fenomenul terorist cunoaște o dezvoltare fără precedent, aplicându-se tehnici de manipulare psihologică și informațională (impactul mediatic; cunoașterea teroriștilor produce în continuare panică etc.) și tehnici de stabilizare cibernetică nefolosite anterior.

Pe de altă parte, prin atacurile din SUA, fenomenul terorist nu mai are conotații strict politice sau religioase, ci este de o anvergură mai mare,

acesta reprezentând „un atac al barbariei la adresa civilizației și democrației”. Conflictul dintre contraterorism și terorism marchează un conflict între o societate deschisă, penetrabilă, și una închisă, obscură, care acționează din umbră și ai cărei reprezentanți rămân, cel puțin în etapa inițială, necunoscuți.

Este relevantă suprapunerea tot mai accentuată a fenomenului terorist și a fenomenului criminalității organizate, în cadrul acestuia din urmă fiind promovate activități destinate finanțării celui dintâi.

4. Caracteristici ale luptei antiteroriste la începutul secolului XXI

Este de prevăzut o schimbare de esență a concepțiilor politicii de securitate ale statelor implicate în lupta antiteroristă, în sensul că noua ordine mondială, care presupune globalizarea economică, impune și globalizarea securității. Aceasta însemnă ca și amenințările să fie abordate raportându-se la un spațiu de interes extins, căutându-se să se concentreze toate forțele disponibile pentru eliminarea sau, cel puțin, limitarea acestora.

În acest context, se prefigurează adoptarea, de către statele occidentale, a unor inițiative prin care să fie atrași la colaborare în combaterea amenințărilor asymetrice nu numai aliații tradiționali, ci și statele care erau considerate adverse prezumtive.

De aceea, se poate aprecia că marile puteri (membrii G-8), ca și organismele internaționale (ONU, NATO, UE, OSCE) vor efectua o reevaluare drastică a situației mondiale, prin reanalizarea priorităților de securitate regională și globală și adaptarea conceptelor de securitate în raport cu noile evoluții ale fenomenului terorist. În particular, se va ține cont de ideea că noua amenințare principală la adresa stabilității globale nu o mai reprezintă opoziția dintre două blocuri ideologice, ci terorismul internațional. Este de precizat că noul tip de război nu delmitează un conflict între civilizațiile creștină și islamică, având în vedere că cea mai mare parte a statelor islamică și au declarat disponibilitatea de a participa la lupta antiteroristă.

Concentrarea întregii politici internaționale exclusiv pe lupta împotriva fenomenului terorist ar putea lăsa descoperite nu numai alte noi forme de amenințări ce pot apărea la adresa securității, dar și

pe cele „tradiționale”, care nu au dispărut ci, dimpotrivă, tind să fie asimilate de noul fenomen terorist.

Se poate aprecia că, din punct de vedere al relațiilor internaționale, crearea coaliției antiteroriste la începutul secolului XXI marchează sfârșitul „Erei post - Război Rece” și începutul unei noi perioade, în care coordonata fundamentală este reprezentată de „războiul împotriva terorismului global”. Se evaluează că noua formă de cooperare va detine într-o mare măsură caracteristicile de esență ale Războiului Rece (complexitatea, imprevizibilitatea, inexistența unei viziuni clare a modului în care urmează să fie îndeplinite obiectivele propuse). Pe de altă parte însă, se consideră că, pe planul politicii externe, actorii implicați în lupta antiteroristă vor evita erorile din timpul Războiului Rece și din perioada care i-a succedat, vizându-se următoarele coordonate:

- ❖ dezvoltarea fără precedent a activității de Intelligence; culegerea de informații devine o perioadă absolută;
- ❖ efectuarea unui schimb eficient de informații între serviciile de specialitate ale statelor aliate;
- ❖ izolarea și exercitarea de presiuni asupra statelor care sponsorizează sau sprijină activitățile teroriste și cele ale crimei organizate;
- ❖ utilizarea, atunci când este cazul, a capacităților militare împotriva rețelelor teroriste și ale crimei organizate;
- ❖ eficientizarea sistemului juridic internațional;
- ❖ intensitatea eforturilor diplomatice și umanitare în vederea rezolvării conflictelor regionale, promovării democrației de tip occidental și stimulării procesului economic.

Din punct de vedere al doctrinelor militare și priorităților de securitate, în condițiile în care se prevede un „război total” antiterorist care va include conjugarea acțiunilor ofensive atât militare, cât și cibernetice, mediatice, psihologice, și economice, este probabil că vor avea loc unele modificări ale strategiilor de apărare, așa cum ar fi :

✓ doctrinele militare ale statelor implicate vor suferi o modificare fundamentală prin renunțarea la conceptul „zero pierderi proprii”; mijloacele împotriva nouui dușman vor fi diferite, serviciile

Secția Științe Militare

de informații și oamenii bine antrenați trecând pe primul plan chiar dacă logistica ultrasofisticată își va menține importanța;

✓ **războiul va fi dus cu toate mijloacele și prin toate metodele posibile**, de la eliminarea fizică a liderilor inamici până la bombardamente în țările care adăpostesc organizații teroriste; nu se va mai apela numai la metoda arestării ocazionale și trimiterii în judecată a liderilor teroriști;

✓ **capacitatea de apărare a teritoriului propriu în fața amenințărilor din interior va fi pusă pe picior de egalitate cu capacitatea de apărare în fața amenințărilor venite din exterior.** Printre consecințele acestor reformulări ale conceptelor de securitate vor figura modificarea politicilor de imigrare, care vor fi mult mai severe și securizarea drastică a infrastructurilor (de transport și comunicații etc.) de pe teritoriile naționale.

Concluzii

Prin ampioarea și prin implicațiile pe termen mediu și lung, ca și prin impactul psihologic asupra factorilor politici din întreaga lume, fenomenul terorist actual își consolidează poziția de nouă formă de război neconvențional și asimetric. Spectrul războiului, la rândul său, se largeste prin includerea acestei forme de conflict.

Importanța identității actorilor individuali tinde să dispară, iar calitatea și cantitatea informației tind să înlocuiască importanța calității și cantității tehnicii și infrastructurii de război clasic.

Prin modificarea legislației, percepția asupra actelor teroriste „convenționale” (cu revendicări clare și cu actori bine definiți) se va modifica considerabil, acestea putând fi, de acum înainte, considerate „acte de război”. Dacă, până în prezent,

SIMPOZION INTERNATIONAL

terorismul era considerat o formă de conflict cu intensitate scăzută, fiind la periferia spectrului unui conflict armat care se poate sfârși cu un război generalizat, de acum va fi tratat drept „o nouă formă de război”, susceptibil să genereze evoluții de același tip ca și un război clasic.

În cadrul noului tip de „război”, **inamicul va fi difuz, dificil de identificat și localizat într-un spațiu comun.** Această caracteristică impune și necesitatea introducerii în lupta împotriva terorismului a eradicării cauzelor fenomenului prin acțiuni economice, diplomatice, culturale, psihologice și informaționale extrem de active.

Pe de altă parte, în fața noului dușman, terorismul, noțiunile de război și pace nu mai au sensul de până acum. Războiul va fi „permanent”, iar pacea va fi „sierbinte”. **Câmpul de luptă se va globaliza**, în condițiile în care terorismul tinde să fie considerat un fenomen global. În acest context, este relevant faptul că numai reprezentanții tipului de civilizație care sprijină globalizarea economică, financiară și informațională vorbesc despre „globalizarea terorismului”, în timp ce „actorii teroriști” nu consideră terorismul un fenomen global și consideră, în schimb, globalizarea în sens „occidental” drept un gen extrem de nociv al imperialismului.

Răspunsul la acest nou fenomen – megaterorism, hiperterorism, terorism strategic – va consta atât în definirea unitară la nivel mondial a conceptului, reformularea doctrinelor naționale de securitate și armonizarea acestora la nivel global, cât și în restructurarea relațiilor geopolitice și geostrategice prin trecerea de la o lume unipolară la una multipolară, în care polii nu vor mai fi de natură ideologică sau economică și vor deveni pur și simplu „poli de interes”.

TERORISMUL ȘI FRONTUL NEVĂZUT

- General brigadă (r) ing. Mitică DETOT -

Tratarea unui fenomen ca terorismul ar trebui să pornească de la definiția lui.

Din păcate însă, nu s-a ajuns la un consens în această privință și nu există o definiție clară, în măsură să satisfacă toate exigențele și să cuprindă toate laturile acestui flagel al începutului de secol și de mileniu.

Într-o singură revistă am putut citi 43 de definiții diverse, elaborate de-a lungul vremii de diverși cugetători, fiecare răspunzând doar în parte fenomenului terorist, în funcție de orientări, interes sau preferințe. Voi da ca exemplu o definiție din 1982 conform căreia : „Terorismul este un sistem organizat, de intimitate pentru a crea instabilitatea în cadrul unei societăți democratice. Teroriștii internaționali caută să lanseze atacuri imprevizibile și nediscriminatorii asupra grupurilor (polițienești, militare, naționale și multinaționale) pentru a schimba echilibrul politico-economic al lumii”.

Tot ce se afirmă în această definiție este adevarat și corespunde momentului, însă se poate observa ușor înclinarea autorului doar către un tip de terorism și o singură motivare, deși fenomenul este mult mai complex, mai divers și mai primejdios, decât se poate înțelege din interpretarea autorului.

Mă voi limita la dicționarele enciclopedice care definesc în mod lapidar ca fiind „un sistem de acțiuni teroriste”, iar pe terorist ca fiind „persoana ce comite acțiuni bazate pe teroare”. Tot aceste dicționare definesc teroarea ca fiind „frică, spaimă,

groază, provocată intenționat prin diverse mijloace de intimidare, de timorare”.

În prezent, terorismul a devenit un sistem ultra-agresiv deosebit de periculos, care amenință pe om, ca individ, comunitățile umane în toată diversitatea lor și chiar entitățile statale, cu valorile lor politice, economice și militare, punându-le în pericol libertatea, bunăstarea și chiar existența. Frica, spaimă și groază au devenit efecte secundare în comparație cu pericolele la adresa umanității.

Probabil că teoreticienii și analiștii acestui fenomen inuman îl vor defini tot mai exact, sub toate aspectele.

Mă voi limita în continuare la unele puncte de vedere în ceea ce privește combaterea actuală a terorismului.

Schimbări pe plan strategic

Actul terorist din 11 septembrie a.c., împotriva unor obiective politice, economice și militare din inima S.U.A., a avut consecințe dramatice în planurile strategiei politico - militare și pe plan internațional. S-au confirmat previziuni anterioare care confereau terorismului internațional posibilități mari de acțiune, chiar împotriva statului cu cea mai mare putere din lume, SUA. Impactul asupra conducerii americane și mai ales asupra poporului american a fost puternic, iar toate țările amenințate de terorism s-au simțit brusc descoperite și penetrabile în confruntarea posibilă cu un asemenea flagel.

Într-un timp record, pentru S.U.A. și aliații lor, pentru celelalte țări democratice și în general

SIMPOZION INTERNATIONAL

pentru o mare parte din statele mari sau mici, s-au manifestat reconsiderări de ordin strategic, în planul relațiilor de ordin politic, economic, cultural, religios și militar, care să conducă la eliminarea pericolelor constituite de terorism.

Trebuie însă să menționez în acest context rolul major al S.U.A. în schimbările de ordin strategic, pornindu-se de la planificarea și execuția primelor acțiuni militare și mergând până la revizuirea politicii de alianțe și de atragere la colaborare a tuturor statelor interesate.

Privind mai atent raporturile existente pe plan internațional imediat după 11 septembrie a.c. se constată ușor o serie de mutații, ce nu pot fi neglijate.

Dacă țările continentului american constituie pentru S.U.A. o zonă de interferențe pozitive și familiare, care nu poate fi scutită de fenomenul terorist dar deocamdată poate fi apreciată ca favorabilă și relativ stabilă, țările Europei de Vest, Centrale și de Sud – Est constituie parte integrantă a sistemului democrat patronat de S.U.A. și principala forță economico-militară care poate sprijini acțiunile globale pentru stabilizare, democrație și pace.

Ceea ce a intervenit ca nouitate însă, a fost atitudinea pozitivă și încurajatoare a Federației Ruse și în general a țărilor Europei de Est, amenințate și ele cu pericolul terorismului. De asemenea, China, India și alte țări de pe mapamond, inclusiv țările slab dezvoltate, s-au situat pe poziții oficiale antiteroriste.

Cu toate deosebirile și nuanțele de păreri în privința căilor și metodelor recomandate pentru combaterea terorismului, totuși se poate prefigura o mare alianță împotriva acestui flagel al începutului de secol.

Se conturează mai bine **dispozitivul de forțe antiteroriste**, patronat de S.U.A. și inclusiv în primul rând forță militară și economică a S.U.A. împreună cu serviciile lor secrete și executivul cu atribuții în securitatea națională.

În al doilea rând, ca parte a dispozitivului, a intrat NATO, care a apreciat atacul terorist din 11.09.2001 ca eveniment ce reclamă aplicarea articoului 5 din Tratatul conform căruia „*un atac împotriva unei țări membre este considerat ca fiind împotriva tuturor țărilor membre*”.

În al treilea rând, pot fi considerate în dispozitiv și țările candidate la titlul de membru al NATO, printre care și România, solidare cu S.U.A. și dispuse să participe activ la combaterea terorismului cu toate mijloacele.

Ultimele evoluții ale situației dovedesc de asemenea aderarea Federației Ruse și a celorlalte țări din Comunitatea Statelor Independente. Se încearcă să se și instituționalizeze cooperarea între Federația Rusă și NATO, ceea ce ar consolida acțiunile comune pentru pace și stabilitate.

Nici Republica Populară Chineză și India, cele mai populate țări de pe glob, nu rămân insensibile la conflictul antiterorist și își manifestă într-un fel sau altul sprijinul.

Este pentru prima dată, la început de secol, când, în fața unui inamic comun, se profilează perspectiva unei „mari alianțe”, o alianță globală ce să vizeze combaterea și eradicarea lui.

Dar să privim și către acest inamic comun, către cealaltă parte combatantă în acest război.

Din ce cunoaștem până acum, acțiunile teroriste sunt cultivate și sprijinite de organizații și state care sunt stăpâne de ideologii și credințe exclusiviste, negând libertățile fundamentale ale omului și propagând violență și crima ca metode de impunere în lume a ideilor și convingerilor proprii.

Un număr mai mare de organizații teroriste au luat naștere în diferite părți ale globului, care și căștigă adepti prin exploatarea nemulțumirilor create de sărăcie, rivalități de ordin politic, etnic, religios, ideologic etc., de nedreptăți existente și perpetuate și chiar de ambiții egoiste și nemotivate.

Dacă în trecut terorismul era în general menținut, mai mult sau mai puțin sub control, în secolul XX el a suferit treptat un proces de internaționalizare, favorizat fiind de explozia informațională, de mijloacele oferite de cuceririle științei și tehnologiilor noi, cât și de sprijinul direct sau indirect a unor state interese. În anii de după al doilea război mondial, omenirea a cunoscut atacuri teroriste de răsunet, returnări de avioane, de nave, explozii realizate în stil kamikaze, explozii telecomandate, diseminarea de gaze ucigătoare (cazul SARIN din Japonia), asasinate de toate nuanțele etc. Pe măsura trecerii în secolul XXI s-au putut constata

efekte tot mai primejdioase ale terorismului, alimentat mai ales de fundamentalismul islamic și de conflictul menținut între palestinieni și țările arabe care-i susțin și statul Israel, sprijinit de S.U.A. și de toate țările democratice.

Ca motivație pentru terorism, principalii susținători ai Israelului au fost supranumiți „marele satan” și au devenit ținte predilecte ale acțiunilor organizate și executate de organizații teroriste.

Către sfârșitul sec. XX, țări întregi, cum sunt Iranul, Pakistanul, Afganistanul, Irakul, Libia, Siria și altele, au simpatizat mai mult sau mai puțin cu lupta împotriva „necredincioșilor” și au tolerat existența organizațiilor teroriste.

Unele țări occidentale au întârziat în a conștientiza dimensiunile rele ale pericolului și pedalând exclusiv pe respectarea în lume a „drepturilor omului” au neglijat o serie de factori interni și externi care alimentează astăzi terorismul și-l face să devină extrem de primejdos.

Totuși, după atacul din 11 septembrie a.c. se poate spune că se conturează bine și „adversarul” în războiul antiterorist declanșat de SUA: organizațiile teroriste, grupările și persoanele implicate direct în acțiunile antiteroriste pe de o parte dar și statele care sprijină sau le adăpostesc pe primele, pe de altă parte.

Trebuie relevată aici o dificultate majoră și permanentă în cunoașterea și studierea „adversarului”.

Toți cei implicați în terorism acționează în secret, sub diverse acoperiri, căutând căi și metode de înșelare a vigilenței organelor statale de apărare și siguranță națională și încercând să realizeze surprinderea.

Există de asemenea un mare avantaj pentru teroriști și anume acela de a avea libertatea de alegere a țintei, a mijloacelor și căilor de executare a actului terorist și a locului de desfășurare.

Particularități ale conflictului

Concluzia este că deși cele două părți aflate în conflict sunt conturate mai bine, războiul care apare la orizont iese cu totul din cadrul conflictelor mondiale clasice, cum au fost cele două războaie mondiale, distingându-se de asemenea printr-o serie de

particularități care-l plasează în categoria războaielor asimetrice.

Războiul antiterorist nu presupune acțiuni militare clasice, cu mari grupări de forțe militare, pe fronturi continue și forme de luptă prevăzute în manuale de artă și strategie militară. Inamicul este în general ascuns, răspândit pe suprafețe imense, dotat cu mijloace avansate – convenționale sau neconvenționale și adoptând forme de luptă în general neconvenționale.

Pentru serviciile de informații ale țărilor țintă, se impune un efort considerabil în cunoașterea adversarului și prevenirea actului terorist. Ele sunt singurele organizații statale care pot face acest lucru.

Concluzii pentru serviciile de informații

Din actul terorist de la 11 sept. 2001 se pot desprinde două concluzii esențiale pentru cei implicați în munca de informații.

În primul rând, trebuie semnalate erorile comise de serviciile de informații și contrainformații ale S.U.A. care au avut prestații remarcabile în timpul războiului rece, dar nu au reușit să se adapteze repede și eficient la noile realități. Este clar că în strategia lor au menținut atenția priorităță pe eventuale atacuri directe venite din exterior și au neglijat posibilitatea atacurilor declanșate chiar din interiorul SUA, cum s-a întâmplat la 11 septembrie.

În al doilea rând, în ultimele decenii, aceste servicii au pus accentul prioritar pe folosirea mijloacelor tehnice de culegere a informațiilor și de monitorizare a organizațiilor, grupurilor sau persoanelor bănuite de intenții teroriste. În același timp, aşa cum observă mulți analiști accidentalni, serviciile speciale au neglijat folosirea omului, a agenturii, a pătrunderii și cercetării fenomenului terorist chiar în rândurile celor bănuți de intenții agresive de acest gen. Sunt remarcabile realizările tehnice în monitorizarea telecomunicațiilor, observarea prin satelit sau aparate speciale de zbor, folosirea de dispozitive electronice de ascultare etc., dar toate acestea nu pot înlocui omul, cu abilitățile sale. Cea mai veche metodă de culegere a

informațiilor din istoria serviciilor secrete se dovedește și acum singura capabilă să afle răspunsuri la întrebări ca „cine, când și cum” atunci când este vorba de preîntâmpinarea unui act terorist. Răspunsuri de acest gen ar fi permis salvarea celor peste 5.000 de victime nevinovate din New – York și Washington și ar fi favorizat luarea unor măsuri.

Războiul cu terorismul, aşa cum a arătat președintele SUA – G.W. Bush „va fi de lungă durată”. El va consta dintr-o împletire continuă între mijloace conventionale și, mai ales, neconventionale (război „asimetric”).

Este un gen de conflict ce va solicita intens serviciile de informații de toate genurile, atât din SUA, cât și din toate celelalte țări aliate, singurele în măsură să permită combaterea terorismului și eradicarea lui.

Cu toate criticile din SUA la adresa celui mai puternic serviciu american de informații, Central Intelligence Agency, președintele SUA și-a exprimat încrederea în el și a solicitat aceeași atitudine din partea cetățenilor. În același timp, Richard Shelby, vicepreședintele Comisiei pentru Informații din Senatul SUA a recomandat studierea funcționării altor servicii de informații și adoptarea unei **maniere neconvenționale** de gădire în conformitate cu modalitățile neașteptate și chiar de neconcepț pe care le folosesc teroriștii.

Păreri similare au fost exprimate și de șeful puternicului serviciu secret al Israelului, Mossad, în persoana lui Ephraim Halevy, care a declarat recent că „trebuie să fie renăscută metoda folosirii agenților umani ca principale resurse de informații centrale”. El a adăugat că „ultimele zile ne-au demonstrat că ofițerul de informații este în continuare vital pentru această activitate”.

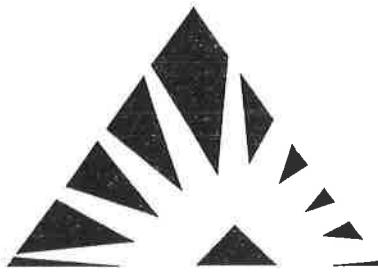
În acest punct, nu se poate să se sublinieze importanța **cooperării internaționale** între diferitele servicii secrete. Experiența de până acum arată răspândirea largă pe glob a organizațiilor, grupurilor și persoanelor cu preocupări teroriste și

executarea de atentate pe teritoriile diverselor state, chiar dacă țintele lovite nu au în vedere scopuri ce să vizeze respectivele state.

Se mai poate menționa (necesitatea de a se folosi) **specificul muncii de informații** al fiecărei țări, particularitățile și experiența funcție de zonă și mediu, capacitatele fiecărui serviciu de informații de a cerceta și penetra în intimitatea unor potențiale grupuri sau organizații teroriste.

Este o șansă unică, la nivel mondial, de a se promova o cooperare largă între serviciile secrete din diferite țări, care, prin tradiție își păstrează și își vor păstra **identitatea națională și caracterul secret**, dar pot conlucra la cunoașterea și înfrângerea acestui adversar comun și primejdios.

Pe această direcție se poate înscrie și țara noastră, care datorită vicisitudinilor istoriei nu a fost scutită de primejdii teroriste și posedă o certă experiență în acest domeniu.

Terorismul internațional: cauze, soluții posibile

- Prof. univ. dr. Constantin VLAD -

Sa spus încă din primele momente ale atacurilor teroriste de la New York și Washington că, după 11 septembrie 2001, lumea nu va mai fi aceeași. Lunile trecute de atunci confirmă acest lucru. La multiplele semnificații ale acestei date ar trebui, cred, adăugată una: anume, aceea că 11 septembrie 2001 cheamă la luciditate. Este o semnificație, de fapt, un mesaj, care răzbate din numeroase analize - comentarii, articole în ziar, studii, declarații politice etc. Consider însă că sensul îndemnului la luciditate al lui 11 septembrie 2001 ar trebui asumat și afirmat deschis, având conștiința clară a premselor și consecințelor evenimentelor din acea zi fatidică; este ceea ce încerc să fac, desigur în termeni generali, în rândurile de față.

Reacția Statelor Unite, a Organizației Națiunilor Unite, a comunității internaționale (în sensul cel mai autentic al acestui termen), față de atentatele teroriste, este pe deplin justificată, necesară, legitimă. Terorismul internațional a devenit, într-adevăr, un serios pericol pentru pacea și securitatea lumii. 11 septembrie a arătat că nu există stat, oricât de puternic ar fi el, care să se poată socoti la adăpost, că arsenalele de arme, fără precedent în istorie ca dimensiuni și sofisticare, nu sunt, prin ele însese, capabile să facă față acestei noi și redutabile amenințări. Repet, reacția de până acum este justificată, necesară și legitimă; adaug că, în împrejurările date, este, probabil, singura posibilă și adevarată. Dar, în termeni practici, ea se aseamănă cu

acțiunea pompierului care sare cu toate mijloacele disponibile să stingă incendiul deja declanșat. Ea își propune să reprime manifestările teroriste, să lovească și să distrugă rețelele teroriste, să-i pedepsească pe liderii mișcărilor teroriste, făcându-i inofensivi, la nevoie prin lichidare fizică, să taie sursele de finanțare și să elimine sprijinul pe care organizațiile teroriste îl primesc, inclusiv din partea unor state. Forțele și mijloacele puse în mișcare până acum în acest scop sunt impresionate, de-a dreptul formidabile, și de neimaginat până nu de mult. Și totuși, cu luciditate vorbind, ele rămân limitate, mai ales limitate ca țel, ca obiective de atins. Ele sunt limitate pentru că nu se adresează cauzelor care generează terorismul în lume; nu mă refer la cauzele pe care le-ăș numi interne fenomenului terorism, cum este, de pildă, sprijinul pe care îl primesc unele sau altele dintre organizațiile teroriste, ci la cauzele generale, aflate dincolo și situate mai adânc decât mișcările teroriste ca atare. Ori, în orice viziune pe termen lung, abordarea acestor cauze se impune. Iată, după părerea mea, câteva astfel de cauze - care sunt efectiv cauze și nu niște simple condiții favorizante, cum se susține uneori - a căror ordine de prezentare aici este absolut întâmplătoare.

Mai întâi, conflictul palestiniano-israelian, într-un cadru mai larg, arabo-israelian. Nu începe îndoială că acest conflict este una din sursele majore ale terorismului internațional, aşa cum acesta arată

acum; iar faptul că în acest conflict SUA s-au situat nedesmințit de partea Israelului face din Statele Unite una din ţintele preferate ale unor puternice rețele teroriste. Statele Unite, scrie Ignatio Ramonet „*au dus o politică de scandaluoasă părtinire în favoarea Israelului, în dauna drepturilor palestinienilor. Aceasta a rănit opinia publică din lumea arabă și a usurat făurirea îngreșământului din care a înflorit islamismul radical antiamerican*“ (Le Monde diplomatique, octombrie 2001, cf. Timpul, nr.42(559)). După cum se știe, conflictul la care mă refer durează de mai bine de o jumătate de secol. În 1948, ONU hotără crearea a două state în Palestina, din care unul arab; pe de altă parte, ONU stabilea statutul internațional al Ierusalimului. Istoria s-a derulat însă altfel: statul arab palestinian nu e încă format, Ierusalimul este capitala Israelului, iar un mare număr de arabi palestinieni continuă să trăiască în tabere de refugiați. Desigur, din punct de vedere al terorismului, se poate discuta ce caracter au, pe de o parte, Intifada și, pe de altă parte, acțiunile de represalii israeliene. Este limpede însă că violența naște, poate naște doar violență. Iar acei palestinieni care se nasc, trăiesc și mor în tabere de refugiați, fără nici o perspectivă de a ieși din statutul de paria, nu pot fi în nici un caz învinuți când, unii dintre ei, nu puțini la număr, iau calea armelor.

Este limpede că eradicarea conflictului în cauză reclama soluții politice, ceea ce înseamnă aplicarea rezoluțiilor ONU, inclusiv în privința Ierusalimului, înfăptuirea unor măsuri ca cele propuse, de pildă, de fostul senator american Mitchell. Este de remarcat că în ultima vreme Washington-ul dă semne de înțelegere a imensei mize pe care o reprezintă soluționarea conflictului arabo-israelian, înainte de toate pentru menținerea coaliției internaționale antiteroriste. Nu se poate decât spera că linia adoptată de administrația americană în problema dată va fi nu una conjuncturală, că va fi susținută de o voință politică suficient de puternică spre a duce, în sfârșit, la eliminarea acestei redutabile provocări la adresa

păcii și stabilității internaționale.

În al doilea rând, mă refer la modul cum Statele Unite se comportă în postura de singură superputere, cum își exercită rolul (*leadership*) unic ce-i revine în lume. Perspectiva anilor trecuți de la depășirea Războiului Rece oferă un răspuns în această privință. Parafrazând dictonul celebru: puterea corupe, se poate spune că, în viața internațională, poziția necontestată de putere generează aroganță și bun plac. Orice observator obiectiv va constata că Statele Unite, rămânând unica superputere într-o lume unipolară, suferă de acest sindrom al puterii. Secole de-a rândul, de la Westfalia încoace, starea de pace decurgea dintr-un echilibru de forțe. Atunci când echilibrul era rupt, izbucnea războiul, care sfârșea prin a instaura un nou echilibru. Timp îndelungat, Marea Britanie și-a asumat declarat rolul de factor de echilibru în Europa: atunci când un stat sau o coaliție de state amenințau echilibrul existent, Marea Britanie trecea de partea slabă a balanței, restabilind astfel raporturile de forțe. Chiar în condițiile când viziunile romantice au patronat politica mondială, în numele unor înalte idealuri și valori morale, în spatele lor pacea depindea de raporturi precise de putere.

Victoria Occidentului în Războiul Rece a pus Statele Unite într-o postură unică, cel puțin în istoria modernă, anume aceea de stat cu interese globale, fără o contrapondere credibilă. Vechea dilemă a politiciei americane: izolaționism sau „universalism” a primit un răspuns sui generis: „unilateralismul”. Deși și-a păstrat și consolidat alianțele, SUA s-au detașat rapid ca un jucător singular pe „marea tablă de șah a politiciei mondiale”, spre a folosi titlul unei recente cărți de succes a lui Brzezinsky. Amplificând valențele misionarismului american, Statele Unite și-au asumat rolul de a accelera procesul modelării realităților lumii, în conformitate cu valorile democrației și liberalismului, misiune fără îndoială nobilă, dar nu lipsită de capcane. Treptat, ONU a fost marginalizată și, sub influența predominantă a SUA, Alianța Nord-Atlantică a adoptat un nou concept strategic, a cărui esență constă în asumarea de către NATO a dreptului de a

intervenii militare în conflicte care au loc în afara zonei Alianței, fără aprobarea Națiunilor Unite. Sau, cum se exprima un document american de politică externă în vremea când se discuta noul concept strategic: „*Cu ONU, atunci când este posibil, fără ONU atunci când este necesar și nu este posibil*”. Statele Unite au refuzat să accepte măsurile de dezarmare în domeniul armelor chimice, să ratifice convenția prin care se interziceau minele antipersonal, să adere la statutul Curții Penale Internaționale și au denunțat protocolul de la Kzoto privind măsurile de diminuare a emisiilor care duc la încălzirea climei. Pe de altă parte, Statele Unite și-au intensificat eforturile în promovarea procesului globalizării, proces necesar și inevitabil, dar care, în forma sa actuală, dezavantajează majoritatea statelor lumii, mai ales cele slab dezvoltate, și stârnește opoziții și proteste crescânde. Este bine cunoscut în această privință că mulți socotesc globalizarea, repet, în formele ei prezente, drept o nouă formă de colonialism; alții, ca o americanizare a economiei mondiale.

Ori, singularizarea unei puteri care **intervine peste tot și în toate, fără ca cineva să o înfrunte**, lovește în interese dintre cele mai variate, provoacă animozități, mergând până la ură și dușmani, împinge la reacții, la împotriviri, din partea unor state, ca și a unor cercuri, grupuri etc. Terorismul internațional nu este un fenomen spontan, deși el nu exclude manifestările izolate, desperate; la cele mai diverse nivele ale formelor de conviețuire umană există lideri, elite, care transformă opoziția surdă, difuză, în manifestări conștiente. De aceea, terorismul internațional este conceput, organizat, pus la cale și înfăptuit de structuri mai mult sau mai puțin numeroase și complexe, puternic motivate. În prezent, nu există stat care să înfrunte, ca stat și cu mijloacele tradiționale, Statele Unite; asimetria de putere nu face plauzibilă o astfel de înfruntare. Dar o asimetrie de putere încă mai mare nu elimină vulnerabilitatea SUA față de grupările teroriste, cu mijloacele lor specifice. Desigur, motivația actelor de terorism este diversă și amplă, dar, atunci când aceste acte sunt îndreptate împotriva SUA, în această motivație își găsește loc și poziția singulară

a Statelor Unite în lume, cu tot ceea ce decurge din ea.

În același cadru se înscriu și relațiile dintre SUA și alte mari puteri, înainte de toate Rusia și China. Se știe că Moscova și Beijing-ul se pronunță public împotriva ideii de lume unipolară și contestă poziția de lider a Statelor Unite. La începutul mandatului actualei administrații, analiștii au remarcat o radicalizare a poziției americane față de Rusia și China. Problemele creării unui scut antirachetă, cele ale largirii NATO spre Est, au fost puse într-un spirit de confruntare. S-a înăsprit tonul față de politica chineză în ceea ce privește drepturile omului, s-au accentuat pozițiile de sprijin a Taiwan-ului; în genere, China a fost considerată un competitor strategic și nu un partener strategic al SUA, cum fusese cazul mai înainte.

11 septembrie a determinat schimbări majore în relațiile american-ruse și, respectiv, american-chineze. Rusia, în primul rând, dar și China sunt componente esențiale ale coaliției mondiale antiteroiste. Această coalizare de forțe arată coincidență de interes a marilor puteri menționate, în genere a statelor care s-au alăturat Coaliției, de a se combate terorismul internațional. Cât de trainice sunt noile legături între marile puteri la care mă refer aici, mai ales dacă acestea sunt private în perspectivă, rămâne însă de văzut. Fără îndoială, aceste mari puteri au interese multiple și complexe. În acest ansamblu de interese prevalează **acum** cele ale cooperării împotriva terorismului. Dar nu e deloc sigur că **mâine** va fi la fel. Jocul de interese strategice generale dintre SUA și Rusia nu poate fi redus la poziția lor comună antiteroristă. Desigur, această poziție comună introduce un element de cooperare, un nou spirit de înțelegere în ecuația generală a raporturilor ruso-americane, după cum s-a văzut și din rezultatele summit-ului recent Bush-Putin; dar ea nu simplifică această ecuație. Rămâne de văzut dacă noile abordări reliefate de repetele întâlniri dintre conducătorii de la Kremlin și liderii americanii și alții lideri occidentali vor reuși să pună bazele unei stabilități strategice generale, noi și de durată. Dacă se trece la un plan mai concret, este, de pildă,

limpede că interesele rusești și cele americane rămân divergente cu privire la exploatarea și valorificarea imenselor resurse energetice din zona Mării Caspice. Până la un punct, lucrurile stau într-un mod asemănător în ceea ce privește China. Și aici există o componentă strategică generală a relațiilor chino-americane, care transcende coincidența de interese antiteroriste - de pildă, implicațiile pentru China ale realizării scutului antirachetă. Apoi, este și rămâne problema Taiwan-ului; nu cred că e realist să se aștepte că acea coincidență pe care o menționăm să schimbe politica Chinei sau a Statelor Unite față de regimul de la Taipei.

De ce evoc raporturile dintre cele trei mari puteri în contextul luptei antiteroriste? Pentru că succesul de durată al acestei lupte reclamă cooperarea lor. Această cooperare însă, repet, mai ales în perspectivă, depinde de ansamblul intereselor puterilor la care mă refer, în genere, ale statelor participante la coalitia antiteroristă. Nu cred că nevoia de solidaritate generată de lupta împotriva terorismului anulează fondul observației lui Palmerston: **statele nu au prieteni, ci numai interese**. Apoi, nu trebuie uitat că politica sferelor de influență și confruntarea care au caracterizat raporturile dintre marile puteri în condițiile Războiului Rece au avut un rol esențial în configurarea actualelor forme de terorism internațional. Afganistanul, care a căzut sub regimul odios al talibanilor, era o țară sfâșiată de lupte fraticide, stimulată însă, dacă nu determinate de intervenția armată sovietică, care a durat un întreg deceniu. Pe de altă parte, talibani n-ar fi ajuns niciodată la putere fără sprijinul masiv al Pakistan-ului și Arabiei Saudite, iar Ossama bin Laden și organizația sa au apărut tot atunci, cu contribuția directă a CIA, pentru a fi folosiți împotriva rușilor. Or, lupta împotriva terorismului internațional nu va eradică sursele tensiunilor și conflictelor locale motivate etnic sau confesional în diferite părți ale globului. Aceasta este însă un teren pe care politica de intervenție a unor puteri mai mari sau mai mici în

astfel de conflicte nu va ezita să sprijine și să se folosească de grupări teroriste.

În sfârșit, în al treilea rând, este de menționat că terorismul internațional, aşa cum se manifestă el în lumea contemporană, are o legătură clară cu anumite aspecte ale raporturilor dintre civilizații. După cum se știe, Samuel Huntington susține că, în condițiile post-Război Rece, cauzele conflictelor nu mai trebuie căutate în domeniul economic sau în ideologie, ci în zonele de întâlnire a civilizațiilor. Ciocnirea civilizațiilor, afirmă el, va domina politica mondială în noile condiții, liniile de ruptură dintre civilizații urmând a fi terenul de bătălie al viitorului. Desigur, ar fi simplist și fals să se considere că diferențele structuri teroriste și acțiunile lor sunt, pur și simplu, expresii ale unor războaie între civilizații. Dar ar fi, cred, la fel de simplist și fals dacă s-ar nega orice legătură între „ciocnirile dintre civilizații” și fenomenul terorism.

Nimeni nu neagă existența în lumea contemporană a unor civilizații distincte. Huntington identifică azi următoarele tipuri de civilizație: *sinică (chineză), japoneză, islamică, ortodoxă, occidentală, latino-americană și africană*. Apropiate prin anumite caracteristici comune, acestea sunt diferențiate prin trăsături specifice, chiar singulare. Funcție de ceea ce le unește și, totodată, le desparte, raporturile dintre diferențele tipuri de civilizații merg de la cooperare la confruntare, trecând prin acomodare și tolerare reciprocă. Mulți analiști sesizează faptul că, în ultima vreme, confruntarea în relațiile dintre unele tipuri de civilizații, mai ales cele dintre civilizația occidentală și cea islamică, tinde să se amplifice și acutizeze. Iar multe analize obiective plasează principala răspundere pentru această confruntare de partea civilizației **occidentale**, cu pretențiile sale de superioritate și tendințele sale spre universalism; pretenții uneori declarate dar, mai ales, promovate în forme practice. Reamintesc în această privință declarațiile făcute recent la Berlin de premierul italian Silvio Berlusconi în sensul că „**civilizația occidentală este superioară celei islamică**”. Iar cunoscutul filozof american de origine japoneză, Francis Fukuyama,

scria în plină criză și acțiune de constituire a coaliției internaționale antiteroristă: „*Societățile care se simt amenințate de modernizare și reacționează violent contra fenomenului vor fi înfrânte de Apusul coalizat*” (The Wall Street Journal, 10 octombrie 2001); societățile, adică civilizațiile.

Asemenea susțineri sunt, pur și simplu, irresponsabile. Ele reflectă aceeași poziție de putere, trufia și intoleranța reprezentanților civilizației occidentale. Este drept, Huntington nu vorbește despre superioritatea civilizației occidentale și se pronunță pentru identificarea valorilor comune ale diferitelor civilizații și pentru dialogul între acestea. Dar el vede respectivul dialog de pe pozițiile celui care consideră civilizația occidentală drept o civilizație **unică**, cu potențe de a se afirma pretutindeni. Desigur, această civilizație are avansuri științifice, tehnologice, economice remarcabile, care se răspândesc pe plan mondial, dovedindu-se astfel un factor esențial în unificarea lumii; o unificare firească, ce se realizează în virtutea satisfacerii unor necesități umane vitale și universale, fără opreliști de ordin civilizațional. Aceeași civilizație a reușit să dea naștere și să promoveze înalte valori și idealuri politice democratice, întruchipate în structuri instituționale care emancipează individul: pluralismul, statul de drept, respectul față de drepturile omului și libertățile fundamentale. Asemenea valori și instituții au o mare forță de atracție și se răspândesc treptat în noi și noi zone. Dar Occidentul e grăbit, el forțează această răspândire, încearcă să remodeleze întreaga lume „după chipul și asemănarea sa” și, dacă s-ar putea, peste noapte, printr-o adevarată campanie, care capătă uneori aspecte de cruciadă. Tocmai această grabă alimentează adversitățile și opoziția din partea comunităților umane care trăiesc în alte cadre de civilizație; pentru că, în subtext, campaniile pe care Occidentul le poartă pe acest tărâm pornesc de la ideea, devenită prejudecată, a **superiorității culturii sale**, în întregul acesteia. Ori, în materie de cultură, înainte de toate pe plan spiritual, nu se poate opera cu scări valorice. Fiecare cultură își are propriile valori și valențe, inconfundabile și ireductibile, în aprecierea căror nu se pot aplica criterii cantitative și ierarhii:

superioritate, inferioritate etc.. Americanii, afirmă în acest sens Lee Kuan Yew, fost prim ministru singaporez „*cred că ideilor lor supremăția individului și libertatea absolută de expresie sunt universale. Dar ele nu sunt, n-au fost niciodată... Împinse la extrem, aceste valori n-au dat roade... Asia își dă seama de aceasta și nu va urma o astfel de cale*” (Gardels, Schimbarea Ordinii Mondiale). Într-adevăr, societățile (civilizațiile) asiatice etc., înscriv statutul individului într-un cadru de respect pentru colectivitate, acordă o înaltă apreciere valorilor morale, se apelăcă mai mult asupra rosturilor și răspunderilor familiei, uneori dau o atenție prioritară drepturilor economice și sociale ca drepturi ale omului decât celor politice etc. Acestea sunt deosebiri de fond, de ordin cultural, care diferențiază civilizațiile nonoccidentale de cea occidentală. În fața lor nu se poate veni cu pretenții de a da lecții de pe poziții de superioritate, cu afirmarea intenției de a schimba rapid mentalități, obiceiuri, cutume etc. Cu alte cuvinte, raporturile dintre civilizații, spre a putea fi așezate pe terenul dialogului, trebuie să pornească de la recunoașterea dreptului la deosebire, de la respectul acordat valorilor adoptate de alții, de la un spirit de înțelegere și toleranță, de la recunoașterea faptului că schimbările culturale cer timp, răbdare, cooperare între egali. Tocmai în acest sens, un cunoscut cercetător nipon al civilizațiilor, Ito Kenichi, afirmă la un simpozion ținut cu câțiva timp în urmă la Sinaia: „*Nu întreaga lume se conformează standardelor civilizației occidentale; la sfârșitul acestui mileniu, popoarele trebuie să recunoască în mod clar prezența a diferite civilizații, cu moșteniri valoroase și stiluri de viață înfloritoare, înainte de a condamna grăbit drept anormal și barbar tot ceea ce este diferit de normele societății occidentale*”. și este de subliniat că un astfel de sens al raporturilor dintre civilizații vine din partea reprezentantului unei societăți avansate economic și tehnologic, care-și păstrează însă trăsăturile proprii în ceea ce privește modul de viață, adică civilizația proprie și specifică.

Pe lângă declarațiile privind superioritatea

Secția Știință Militară

civilizației occidentale, declarații larg răspândite în mediile intelectuale, politice și de afaceri din vest, există însă și premise obiective care hrănesc spiritul de adversitate și confruntare între diferite tipuri de civilizații. Mă refer aici la decalajele uriașe dintre partea dezvoltată și cea săracă a planetei, decalaje care evoluează nu în sensul reducerii, ci al adâncirii lor. Într-adevăr, decalajele dintre polul dezvoltat și cel subdezvoltat al globului devin tot mai mari și mai grave. În ultimele decenii, concentrarea de putere, deci de bogăție, ce are loc în anumite zone geografice este fără precedent în istorie. Și, în opoziție, partea subdezvoltată a Terrei devine, în termeni relativi, și mai săracă. Astfel, potrivit datelor Băncii Mondiale, Produsul Intern Brut al țărilor dezvoltate în care trăiesc 15,9% din populația lumii, a crescut de la 7.936 miliarde dolari în 1980 la 22.560 miliarde dolari în 1997. În același interval, PIB-ul statelor slab dezvoltate, inclusiv China și India, în care trăiesc 60,6% din populație, a sporit de la 801,4 la 1811,1 miliarde dolari. Tabloul decalajelor devine încă mai concret dacă se are în vedere că, în intervalul menționat, ponderea țărilor celor mai dezvoltate în PIB-ul mondial s-a ridicat de la 73,2 la 79,5%, răstimp în care cea a țărilor slab dezvoltate a scăzut de la 4,2 la 2,41%. În ceea ce privește Produsul Intern Brut pe locuitor, în 1998, țările subdezvoltate, fără China și India, aveau în medie 380 dolari (520 dolari/locuitor, împreună cu China și India), în timp ce țările dezvoltate atingeau cifra de 25.510 dolari pe locuitor. La aceasta trebuie adăugate încă 49 de state, lăsate în afara statisticilor Băncii Mondiale (*The Least Developed Countries: țările cele mai puțin dezvoltate*), care cunosc un nivel de dezvoltare chiar mai scăzut. Dacă la aceste aspecte, predominant cantitative, se adaugă altele, mai ales de ordin calitativ, cum sunt nivelul capitalului finanțier, capacitatea științifică și tehnologică, gradul de angajare, respectiv de neangajare în actuala revoluție în informatică și comunicații etc., imaginea pe care o oferă polarizarea amintită devine și mai sumbră. Și, în

SIMPOZION INTERNATIONAL

această ipostază, ea spune ceva esențial și despre viitor, anume că tendințele actualelor discrepanțe sunt spre amplificare și adâncire. Iată de ce, sunt de înțeles chemările la rațiune care s-au făcut auzite după 11 septembrie 2001, inclusiv la actuala sesiune ONU, conform cărora lupta împotriva terorismului reclamă **eradicarea săraciei**, înainte de toate a săraciei extreme.

Discrepanțele dintre cei doi poli menționați nu se reduc însă nicidcum la aspecte economice. Dimpotrivă, ele ating dimensiuni esențiale ale existenței popoarelor - dimensiuni spirituale, culturale, confesionale, etnice, din domeniul valorilor, prin aceasta **înscriindu-se direct în sfera raporturilor dintre civilizații**. Astfel, este de remarcat că acea uriașă concentrare de putere și bogăție pe care o evocăm este situată în emisfera nordică, excepții fiind doar Australia și Noua Zeelandă; că respectiva concentrare de putere și bogăție are loc în zona planetei locuită de omul alb, cu câteva excepții: Japonia, Coreea de sud, Singapore; în acea parte a planetei unde oamenii împărtășesc în principal credința creștină, și anume, catolicismul și protestantismul; cu excepțiile menționate, nici o altă mare religie a lumii: islamul, hinduismul, budhismul, ca și ortodoxia nu sunt răspândite în regiunile cu o mare dezvoltare economică. Cu această ultima observație se ajunge la esența problemei: **oricum s-ar defini conceptul de civilizație, religia este una dintre trăsăturile sale definitorii**. Iată, dar, cum subdezvoltarea se cuplează cu diferențierea societăților, statelor, popoarelor în civilizații, cuplare care dă naștere unui amestec de o mare forță explozivă. În plus, aceeași zonă dezvoltată cunoaște cele mai avansate forme de integrare: Uniunea Europeană și NAFTA, și este singura care dispune de garanții de securitate: NATO și câteva acorduri și aranjamente bilaterale, cum sunt cele dintre SUA-Japonia, SUA-Coreea de Sud, SUA-Israel. Asemenea realități se adaugă discrepanțelor economice, potențându-le efectele, de această dată pe planul stabilității și securității.

Este ordinea economică internațională, bazată pe principiile pieței și orientarea către adâncirea

liberalizării fluxurilor comerciale și de capital, capabilă să oprească și să inverseze actualul curs spre adâncirea discrepanțelor dintre partea bogată și cea săracă a globului? Dacă răspunsul la această întrebare ar fi formulat pornind de la experiența mondială anterioară lui 11 septembrie 2001, el ar fi categoric unul negativ. S-ar putea însă ca data evocată să aducă un plus de înțelepciune, înainte de toate la factorii și centrele de putere fundamentale, cu impact hotărâtor în trasarea direcțiilor de evoluție a lumii. Este impede că, lăsat doar în voia regulilor pieței, adică la cheremul marilor corporații transnaționale, sensul actual de mișcare a discrepanțelor nu se va modifica; liberalismul excesiv se dovedește nu numai miop, ci și plin de grave consecințe. Umberto Eco surprinde într-o imagine de o forță de evocare extraordinară această neputință organică a agenților care domină viața economică de a ieși din propria condiție: „*Îmi închipui că producătorii occidentali de arme își freacă mâinile de bucurie de fiecare dată când reușesc să vândă înaltă tehnologie de război și, pentru a sărbători, își cumpără o nouă barcă lungă de 100 de metri. Dacă e bine așa, atunci puteți fi fericiți, băieți, ați învins!*” (Republika, octombrie 2001); puneți în locul vânzătorului de arme omul de afaceri luat în sens generic și aveți dimensiunile universale ale comportamentului generat de mediul de afaceri, lăsat în voia lui.

Dacă se vrea ca prăpastia dintre lumea bogată și cea săracă să nu se adâncească ci, dimpotrivă, să ia cursul unei reduceri treptate, atunci intervenția unor factori regulatori este indispensabilă; iar asemenea factori regulatori sunt, nu pot fi decât, statele. Mecanismele adecvate există: Organizația Națiunilor Unite, organismele financiare internaționale, Organizația Mondială a Comerțului, cu condiția ca în spatele lor să se afle voința politică și conștiința răspunderii statelor, înainte de toate a

statelor puternic dezvoltate, care au un cuvânt greu de spus în economia lumii și în politica mondială. Nu este vorba despre o simplă dispută doctrinară între interventionism și liberalism, ci de o opțiune care, odată făcută, va avea un impact major și de lungă durată asupra dezvoltării generale și a raporturilor de forțe în lume, inclusiv a raporturilor dintre civilizații, în bine sau, dimpotrivă, în rău.

Iată câteva dintre cauzele care generează sau contribuie la generarea terorismului internațional. Orientarea comunității internaționale spre eliminarea lor, eforturile ce s-ar întreprinde în acest sens, ar diminua treptat până la eliminare sursele adânci, adesea ascunse ale acestui flagel. Dimpotrivă, ignorarea lor, tratarea lor cu jumătăți de măsură și, cu atât mai mult, folosirea unora sau altora dintre aceste cauze pentru promovarea unor interese înguste de unele sau altele dintre marile puteri nu ar face decât să perpetueze fenomenul terorismului ca atare, printr-o regenerare continuă a acestuia. Într-o astfel de perspectivă, regimul taliban va fi în cele din urmă înălăturat, Ossama bin Laden și organizația Al Qaida lichidați într-un fel sau altul, dar asemenea tipuri de regimuri, de lideri și de organizații s-ar reînnoi, în alte locuri, cu alți protagonisti, dar cu țeluri și finalități asemănătoare. Iar omenirea ar urma să se obișnuiască a trăi cu teroriștii, aşa cum este obligată să accepte bolile incurabile; cu deosebirea că această boală nu este de neînvins prin ea însăși, ci devine astfel din cauza neputinței oamenilor de a-i extirpa rădăcinile. Pentru că, aşa cum se exprimă Rudolf Augstein în prestigioasa publicație germană „Der Spiegel”: „*Metoda Washington-ului de a combate terorismul în întreaga lume, fără a lua în considerare rădăcinile acestuia, va duce la și mai mult terorism*” (cf. Timpul, 48, nov.dec. 2001).

FACTORI NOI ÎN VIAȚA CULTURAL-ȘTIINȚIFICĂ-POLITICĂ GLOBALĂ: TERORISMUL ȘI ANTITERORISMUL

– Academician Mihai DRĂGĂNESCU –

1. Idei despre lumea în care trăim.

Până la 11 septembrie 2001 se părea că ideile noastre despre lumea în care trăim erau relativ clare. și pentru binele și pentru răul care ne pot aștepta.

În primul rând, cei mai mulți dintre noi eram convinși că societatea a intrat în era informației, urmând ca societatea informațională să devină o societate a cunoașterii. La Academia Română s-a lansat în cursul acestui an tema Societății cunoașterii și s-au elaborat 30 de studii în curs de publicare în două volume în cursul acestei luni. Academia Oamenilor de Știință a abordat, printr-o sesiune științifică dedicată Științei Cognitive, disciplină fundamentală pentru Societatea cunoașterii, modul în care psihologia, inteligența artificială, Internetul și colectivitățile umane instituționalizate sau nu, se vor integra într-o vizion nouă a cunoașterii și cogniției adaptate realităților secolului XXI. Unii dintre noi au ajuns la concluzia că a treia etapa a erei informației va fi societatea conștiinței, poate în a doua jumătate a acestui secol, sau spre sfârșitul lui, în care un rol deosebit îl vor avea și conștiințele artificiale alături de cele umane.

Era informației a determinat fenomenul amplificat și inevitabil al globalizării. Știam că vom avea de ales, privind globalizarea, între bine și rău pentru societate și oameni, fapt exprimat prin cele două linii de găndire denumite Davos și Porto Alegre.

În al doilea rând, știam că principalul pericol

pentru omenire îl prezintă prăbușirea ecologică în cursul secolului XXI. Ne era destul de clar că societatea cunoașterii putea să ofere soluții pentru salvarea mediului înconjurător și asigurarea sustenabilității și durabilității societății. Eram conștienți, de asemenea, de pericolele terorismului mai mult sau mai puțin local, dar nu credeam că va izbucni un *terorism global* uluit care să poată schimba viața omenirii.

Un cunoscut jurnalist francez remarcă recent (Ignacio Ramonet, *Le Monde Diplomatique*, Décembre 2001, pages 1, 10 et 11):

„La aproape trei luni după evenimentele din 11 septembrie, e timpul să facem primul bilanț al tuturor schimbărilor care vor avea loc de acum încolo în geopolitica lumii și care vor afecta viețile noastre. Urmând ciclul introdus pe 9 noiembrie 1989, odată cu căderea zidului Berlinului, a început fără doar și poate, o nouă perioadă istorică [...]. Totul începe, deci în această zi fatidică de marți, 11 septembrie, prin descoperirea unei arme noi: un avion de pasageri plin de kerosen și transformat în rachetă de distrugere. Necunoscută până la acea dată, această monstruoasă bombă incendiарă lovește prin surprindere America de mai multe ori în același timp. Ţocul e atât de puternic încât tot mapamondul va fi, pur și simplu, zdruncinată.

[...] Atacate pentru prima oară acasă la ele, în sanctuarul propriei lor metropole și într-un mod atât de criminal, Statele Unite au hotărât să reacționeze prin schimbarea rolurilor din politica internațională.”

2. Terorismul și interpretarea lui intelectuală.

Terorismul are și el cauzele lui: imoralitatea, injustiția, corupția, dominația, terorismele de stat apărute sub regimurile totalitare, fanatismul religios, disperarea existențială. Terorismul global se datorează și unor vulnerabilități conceptuale ale marilor puteri ale lumii.

Aveam o mare admirație pentru rolul SUA în dezvoltarea tehnologiei mondiale în secolul XX. Tranzistorul, circuitul integrat, Internetul au fost elaborate în SUA. Calculatorul electronic a fost opera SUA și Marii Britanii. Acestea sunt probabil cele mai mari realizări tehnologice ale secolului XX și ele aparțin civilizației occidentale. Nu pot să nu amintesc și faptul că România este a 8-a țară din lume care a realizat un calculator cu tuburi electronice (Victor Toma. 1957) și a doua între țările foste socialiste (după Uniunea Sovietică); România este a 11-a țară din lume care a realizat calculatoare cu tranzistori (Victor Toma-1964 și Vasile Baltac la Timișoara, în același an, 1964) fiind de asemenea a doua dintre țările foste socialiste; România este prima dintre toate fostele țări socialiste care a realizat o rețea interconectată de rețele de calculatoare electronice cu transmisie prin comutarea de pachete de date (Marius Guran la ICI în 1984) odată cu experimente de poștă electronică (vezi Mihai Drăgănescu. *Realizarea de calculatoare și rețele de calculatoare în România (1953-1985)*, comunicare la Conferința *Calculatoare și rețele de calculatoare în România - 1953-1985*, Academia Română, 22 noiembrie 2001. E-PREPRINT, MSReader format, Academia Română, 2001).

Sunt însă și lucruri care au scăpat civilizației americane. Preocupată de foarte înaltă tehnologie de apărare nu a prevăzut posibilitatea unor atacuri de tipul celor de la 11 septembrie 2001 prin transformarea unor avioane de transport civil, bine încărcate nu numai cu kerosen, dar și cu câțiva kamikaze, în redutabile arme de distrugere. Pe de altă parte, o cunoaștere superficială a realităților din diferitele părți ale lumii a dus la evaluări greșite și măsuri cu rezultate neașteptate și nedorite cum au fost constituirea unor centre teroriste în Balcani și aducerea trupelor rusești în această zonă. Gândirea americană la scară mondială nu corespunde încă unei profunde viziuni la nivelul întregii lumi, deși cea mai

mare responsabilitate revine astăzi, din acest punct de vedere, Statelor Unite ale Americii.

Ignacio Ramonet, pe care l-am citat mai înainte, sintetizând comentariile presei franceze, remarcă despre acțiunile terorismului global condus de Osama Bin Laden:

„Au vrut să lovească puternic, să lovească inimile și sufletele. Au căutat să producă cel puțin trei tipuri de efecte: pagube materiale, un impact simbolic și un soc mediatic mare... Pentru că, altfel, avioanele ar fi vizat, de exemplu, centralele nucleare sau barajele și ar fi provocat distrugeri apocaliptice și zeci de mii de morți”.

„Al doilea obiectiv urmărea lovirea imaginației oamenilor, înjosind, jignind și degradând principalele simboluri ale măreției Statelor Unite, simbolurile hegemoniei lor imperiale în ceea ce privește economia (World Trade Center) domeniul militar (Pentagonul) și politic (Casa Albă)”.

„Mai puțin remarcat decât celelalte două, al treilea obiectiv era de ordin mediatic. Prinț-un fel de lovitură de stat televizată, domnul Ossama Bin Laden, presupusul creier al atacului, a încercat să ocupe ecranele de televizor din Statele Unite (și în afară de acestea, ale celor din întreaga lume). Astfel, el a putut să dezvăluie, să demonstreze neobișnuita vulnerabilitate americană, să-și arate, în interiorul căminelor, propria sa putere malefică, să pună el însuși în scenă, coregrafia crimei sale”.

În Franță a avut loc o dispută între filosoful Jean Baudrillard (Jean Baudrillard, *L'esprit du terrorisme*, Le Monde, 3 Novembre 2001) și jurnalistul Alain Minc (Alain Minc, *Le terrorisme de l'esprit*, Le Monde, 6 Novembre 2001) privind aspectul spiritual al terorismului global.

Jean Baudrillard scrie:

„Terorismul, ca și virusii, este prezent peste tot. Există o perfuzie mondială a terorismului care este ca o umbră a oricărui sistem de dominare, gata peste tot să se trezească precum un agent dublu. Nu mai există o linie de demarcare care să permită delimitarea lui, el se află chiar în centrul acestei culturi care-l combate, iar ruperea vizibilă (și ura) care, opune pe plan mondial exploatații și subdezvoltării lumii occidentale care se bucură pe ascuns de fractura internă a sistemului dominant.

[...] mondializarea triumfătoare, combătută de ea însăși. În acest sens, putem vorbi de un război

mondial, nu al treilea, ci al patrulea și singurul cu adevărat mondial, pentru că are ca Miză mondializarea însăși. Primele două războaie mondiale corespundeau imaginii clasice a războiului. Primul a pus capăt supremaciei Europei și epocii coloniale. Al doilea, a pus capăt nazismului. Al treilea, care a avut și el loc, sub forma războiului rece și de insistență, a pus capăt comunismului. De la unul la altul, ne-am apropiat tot mai mult de o ordine mondială unică. Astăzi, aceasta, căreia, i-a venit, teoretic, timpul, e confruntată cu forțe opuse pătrunse peste tot chiar în inima caracterului mondial, în toate tulburările actuale. Război de divizare a tuturor celulelor, tuturor singularităților care se revoltă sub formă de anticorpi.

[...] Terorismul e imoral. Evenimentul de la World Trade Center, această sfidare simbolică e imorală și reacționează la o mondializare care e ea însăși imorală. Atunci să fim noi însine imorali și, dacă vrem să înțelegem ceva din toate astea, să vedem puțin dincolo de Bine și de Rău. La apariția unui eveniment care sfidează nu numai morală, ci și orice formă de interpretare, să încercăm să avem inteligență Răului. Acolo se află punctul crucial: în opoziția totală față de filosofia occidentală, cea a Luminilor, dacă ne referim la raportul dintre Bine și Rău. Credem cu naivitate că progresul Binelui, evoluția sa ascendentă în toate domeniile (științe, tehnică, democrație, drepturile omului) corespunde unei înfrângeri a Răului. Nimici nu pare să fi înțeles că Binele și Răul evoluează ascendent în același timp și potrivit aceleiași măsură".

Nu mai este nevoie de comentarea acestor puncte de vedere care vorbesc de la sine despre un anumit mod de intelectualizare a terorismului.

Alain Minc (*Le terrorisme de l'esprit*), critică, îndreptățit după părerea noastră, punctele de vedere ale lui Jean Baudrillard:

„În numele principiului de echivalență care pare să-i anime în prezent gândirea, Jean Baudrillard, atunci când crede că diserne spiritul terorismului, nu face altceva decât să practice terorismul spiritului... După Michel Foucault, avocat al khomeinismului iranian în 1979 și deci o teorie solidară originilor sale, iată-l pe Baudrillard filosof al „modelului terorist”.

[...] Simțind apariția obiectiei produse de distincția între Bine și Rău, Baudrillard o desființează anticipat. [...] Prestidigitatorul nostru pervers e în

culmea talentului său: acolo unde credeți că vedeti binele, există dublura acestuia.

[...] Văzuserăm „antumanismul” desfășurându-se timp de decenii și efectuând manevra, dar îl credeam înglobat în comunism. Greșeala: este aici, prezent, iar Baudrillard îl practică cu emfază: nimic nu are vreo valoare, drepturile individuale sunt o amăgire, violența teroristă e corolarul totalitaris-mului instituțional.

[...] Această demonstrație poartă până la incandescență impulsurile antiamericane, reflexele lumii a treia, reacțiile de factură stânga ce străbat opinia franceză. Nu e un punct de vedere izolat care-l apără pe Baudrillard; el nu face altceva decât să dezvăluie, grație aparatului conceptual al filosofului, ceea ce la atâtia alții relevă problemele neexprimate și gândurile ascunse. Este suficientă o împrejurare excepțională pentru a vedea cum renasc demonii totalitarismului intelectual”.

3. Știința terorismului și antiterorismului

La 21 octombrie 2001 revista Scientific American, publică pe Internet o rubrică intitulată „The Science and Technology of Terrorism” primul capitol fiind intitulat Tehnologia antiterorismului. Un alt capitol important este psihologia terorii. O colecție de rapoarte ale Academiei naționale de științe din SUA, publicată pe Internet, se ocupă de tehnologii antiteroriste pentru filtrarea pasagerilor pe liniile aeriene, pentru proiectarea clădirilor care ar putea fi ținte ale unor atacuri teroriste, pentru pregătirea personalului medical civil privind amenințările chimice și biologice.

Cu alte cuvinte se dezvoltă o știință a terorismului și antiterorismului.

Sunt considerate tehnologii antiteroriste recunoașterea automată a imaginilor cu cele mai avansate metode ale inteligenței artificiale, metodele de evaluare a riscului sit-urilor industriale față de atacuri teroriste, software pentru analiza probabilităților dezastrului unor clădiri specifice, nanofire (de dimensiuni nanometrice) care pot detecta urme de TNT și acid picric în apă și aer pentru a localiza bombe teroriste și mine de sol, mici tancuri roboți, comandate de la distanță, pentru a găsi arme chimice, mine și bombe în locuri greu accesibile, cipuri bio și chemoelectronice pentru a detecta în secunde un atac biologic etc.

O atenție deosebită se acordă terorismului cibernetic (Cyberterrorism). Senatul SUA a aprobat „The Combating Terrorism Act of 2001” care permite o supraveghere a e-mailurilor cu un sistem elaborat de FBI numit Carnivore. Acesta, evident, nu poate urmări totul, dar filtrează porțiuni de date din mesajele e-mail pentru a descoperi tentative sau acțiuni teroriste. Au fost voci care au criticat acest sistem considerându-se că violează drepturile civile ale cetățenilor SUA.

Sunt de așteptat războaie pe Internet între terorismul global și alianțele antiteroniste, în general între rețelele de telecomunicație, pentru a scoate din funcțiune rețelele informaționale ale adversarului sau pentru a produce induceri în eroare cu consecințe grave.

Un alt aspect important este acela al terorismului psihologic. Aceasta urmărește inducerea fricii și anxietății bazându-se pe o bună cunoaștere a trăsăturilor psihologice ale omului sau provocarea depresiunilor nervoase. Problemele sănătății mentale în condiții de stress, depresiune și anxietate și găsirea terapiilor corespunzătoare au devenit capitole ale științei antiteroriste.

Întrebarea noastră, astăzi, este care este soluția pentru terorismul global?

Societatea informațională nu poate fi o soluție, în sine, pentru terorism. Din contră, vulnerabilitățile Internetului la atacul hackerilor și al virusilor informatici pot deveni arme ale terorismului împotriva societății și civilizației. Este adevărat că au și început să fie luate măsuri, la nivelul statelor, de supraveghere a Internetului, pe lângă măsurile de protecție locală. Toate acestea din urmă sunt măsuri antiteroriste, la care un terorism organizat va căuta să răspundă cu noi moduri de atac, la care se vor lua noi măsuri antiteroriste. Terorismul și antiterorismul informațional formează un binom care va înceta numai odată cu îngrădirea maximă a terorismului, dacă o lungă perioadă de timp nu va fi posibilă eliminarea lui.

Societatea cunoașterii nici ea nu este o soluție, în sine, pentru terorism. Societatea cunoașterii are și ea vulnerabilități specifice. Mai mult, terorismul este și o cultură și se bazează pe cunoaștere, pe cunoașterea generală, dar și pe o cunoaștere specifică. Pakistanul și India au arme nucleare și expertiză nucleară, cu o securitate îndoieșnică, în special în Pakistan, care pot fi transmise terorismului global sau unor țări cu tendințe teroriste (M. V. Ramana. A. H. Nayyar (*India, Pakistan and the Bomb; David Albright, Secrets, What Secrets in*

Scientific American, December 2001 p.60-71). Cunoașterea va fi și ea influențată de binomul terorism-antiterorism.

Globalizarea nu rezolvă nici ea de la sine problema terorismului, din contră, ca și cunoașterea, o favorizează. Ei își opun antiterorismul global și ne întoarcem din nou la același binom.

Societatea conștiinței ar putea fi o soluție veritabilă, dar ea este încă destul de îndepărtată. Nu putem aștepta societatea conștiinței, deoarece nici științific, nici tehnologic, nici spiritual nu suntem pregătiți să o realizăm. De altfel nici conceptul de Societate a conștiinței nu este suficient de elaborat, numai anumite elemente care derivă din studiile asupra Societății cunoașterii o prevăd.

La 11 septembrie 2001 am intrat într-o nouă perioadă de tranziție marcată de terorism și antiterorism globalizat. Pe termen scurt, la scară istorică, trebuie eliminat terorismul, pe cale militară și economică. Participarea României la antiterorismul global pe cale militară și economică este deplină justificată și statul român trebuie susținut din acest punct de vedere și de societatea civilă, inclusiv de academiile noastre de științe. Este vital să se acționeze prin luptă globală împotriva terorismului.

Anti-terorismul este, aşadar, necesar, dar nu aceasta este soluția de fond. Acum nu avem ce face. Dacă nu reducem terorismul global vom compromite șansa Societății cunoașterii și durabilitatea societății. Am putea compromite întreaga existență a oamenilor pe pământ și o viitoare societate a conștiinței. Dar în paralel cu antiterorismul global trebuie să acționăm spre societatea conștiinței, singura soluție veritabilă împotriva terorismului.

Vor căuta unii să profite de antiterorismul global? Și acest lucru este posibil. Nu ne rămâne decât să credem că binomul terorism-antiterorism, local sau global, va dispare din istoria omenirii.

În cele din urmă ceea ce contează este trecutul și viitorul. Oricum ar fi sau ar deveni, trecutul și viitorul sunt permanente. Prezentul este trecător. Dar nu fără importanță, deoarece el se transformă și în trecut și în viitor. Uneori este o consolare faptul de a fi trecător, alteori o mare responsabilitate pentru un viitor pe care îl dorim mai bun.

FORȚELE SPECIALE ÎN ACȚIUNI DE LUPTĂ ANTITERORISTE ȘI ANTIDIVERSIONISTE

– General de brigadă dr. Nicu APOSTU –

Lupta cu terorismul, presupune o nouă configurație a efortului militar, o nouă dimensiune a spațiului de confruntare, precum și o nouă filozofie de abordare a acesteia. Totodată, impune crearea unor capacitați necesare pentru descoperirea, capturarea sau nimicirea elementelor terorist-diversioniste, precum și adoptarea cadrului conceptual (doctrine, strategii, manuale, instrucțiuni, dispoziții) la noile condiții.

Combaterea terorismului solicită acțiuni ale unor structuri strict specializate de mici dimensiuni, desfășurate pe spații relativ extinse în care au fost identificate elemente terorist – diversioniste, încadrante în perioade de execuție nedefinite.

Pe lângă cele enumărate sunt necesare și luarea unor măsuri adecvate destinate protecției populației și apărării obiectivelor militare și civile.

Abordarea luptei antiteroriste și antidiversiонiste impune din punct de vedere militar existența :

- forțelor specializate denumite, de regulă FORȚE SPECIALE ;

- forțelor nespecializate – care pun în aplicare măsuri de prevenire și de protecție antiteroriste;

- un volum saturat de date și informații în care orice informație este importantă;

- echipamente și mijloace adecvate și corespunzătoare luptei antiteroriste.

1. Forțele specializate în combaterea terorismului Forțele speciale

Definiția Forțelor speciale - considerăm că reprezintă componenta specializată, destinată să

execute o intervenție rapidă și discretă cu caracter deosebit, cu un înalt nivel de mobilizare și operativitate, capabilă să acționeze rapid cu mare forță de lovire, oportun și prin surprindere, în zone de risc maxim pe timp de pace, în situații de criză și la război, pe teritoriul național sau în afara acestuia, când acțiunea altor forțe nu este disponibilă sau recomandată.

Ele sunt destinate ca independent sau în cooperare cu alte structuri specializate, aparținând celorlalte forțe de apărare ale țării și sprijinate de forțe ale armatei, să descurajeze sau să lichideze forțele ostile, fie de natură teroristă sau diversionistă, care lovesc interesele fundamentale ale statului.

Definiția prezentată depășește legislația românească în vigoare, care prevede că acțiunile teroriste desfășurate pe teritoriul național pe timp de pace sunt combătute de forțe specializate ale Ministerului de Interne, Serviciului Român de Informații și Serviciului de Protecție și Pază..

Responsabilități

Din experiența statelor care au Forțe Speciale constituite și operaționale, responsabilitățile acestora sunt următoarele:

- Interzicerea proliferării armelor;
- Combaterea terorismului și diversionismului;
- Apărarea internă;
- Cercetarea specială;
- Desfășurarea de acțiuni directe;
- Acțiuni psihologice;
- Acțiuni colaterale.

2. Principiile de întrebunțare a Forțelor speciale

Forțele speciale sunt întrebunțate în acțiuni antiteroriste și antidivisioniste pe timp de pace, în situații de criză și la război având la bază următoarele cerințe :

- integralitatea – acțiunea rapidă a acestor forțe se efectuează încheiat, conducerea și logistica materializându-se prin înlăturarea nivelurilor intermediare;
- omniprezența și omnipotența – aceste forțe trebuie să fie prezente acolo unde este nevoie și să acționeze în timp util;
- suplețea – presupune capacitatea Forțelor speciale de a se adapta cu ușurință misiunilor și situațiilor concrete;
- flexibilitatea – este dată de posibilitatea Forțelor speciale de a îndeplini orice misiune oriunde și oricând;
- acțiunea și reacțiunea permanente – astfel de forțe trebuie să fie în permanentă gata de luptă.

3. Dispozitivul de acțiune

Dispozitivele acționale ale Forțelor speciale sunt flexibile, non - şablon și se vor realiza în funcție de misiunea primită și situația concretă.

Dispozitivul pentru acțiune antiteroristă și antidivisionistă este, în general, un dispozitiv ofensiv, care poate avea module de angajare nemijlocită și unul sau mai multe module de sprijin sau manevră.

Dispozitivul de acțiune la Forțelor speciale trebuie să asigure desfășurarea acțiunilor de culegere de informații - antiteroriste - cât și acțiunilor de lichidare a grupurilor și de zădănicire a acțiunilor acestora - contrateroriste.

4. Funcții ale acțiunilor Forțelor speciale

- Funcția disuasivă – concepția de întrebunțare cât și acțiunile acestora trebuie să fie credibile și în măsură să descurajeze grupurile terorist – diversioniste și celealte forțe ale adversarului și să asigure libertatea de acțiune a forțelor proprii;

- Funcția preventivă - se manifestă prin acțiuni concrete de monitorizare a evoluției riscurilor și amenințărilor și prin contracararea acțiunilor terorist-divisioniste sau a oricăror acțiuni diverse care pot pune în pericol securitatea națională;

- Funcția imperativă – vizează realizarea faptului împlinit, acțiunea Forțelor speciale obligându-l pe adversar să accepte condițiile impuse.

5. Durata acțiunilor Forțelor speciale

Durata acțiunilor antiteroriste și antidivisioniste este foarte diferită putând cuprinde gama începând cu acțiunile fulger (de lichidare imediată a unui grup care a deturnat o aeronavă) și până la acțiuni de durată, care să capete aspectul unui război local sau global.

6. Acțiunile de luptă antiteroriste și antidivisioniste ale Forțelor speciale

6.1. Acțiunile de luptă antiteroriste în timp de pace.

Combaterea fenomenului terorist-divisionist trebuie privită ca o acțiune permanentă în care sunt angajate toate instituțiile statului abilitate de lege.

Baza activității de combatere a fenomenului terorist-divisionist o constituie măsurile de prevenire și protecție antiteroristă. Aceste măsuri se realizează printr-o activitate informativă permanentă și prin forme de acțiuni militare nonviolentă, cuprinse în planuri de pază și apărare, planuri de pază și supraveghere, planuri de pază și protecție terorist-divisionistă elaborate în timp.

Analiza evoluției fenomenului terorist scoate în evidență faptul că forțele destinate a-l combate sunt devansate de acțiunile forțelor teroriste care sunt greu de identificat și de contracarat, ca urmare, măsurile de prevenire și de protecție antiteroristă planificate pot reduce, dar nu elimină pericolul producerii unor astfel de acțiuni. De aceea, sistemul de combatere trebuie să fie flexibil și să aibă o viteză de reacție adevarată foarte rapidă pentru a reduce la minimum efectele surprinderii.

În cadrul măsurilor de protecție antiteroristă, antidivisionistă dispozitivele permanente au un mod de reacție gradual :

- activitatea normală de pază, supraveghere și protecție ;
- realizarea pazei întărite;
- trecerea la apărarea obiectivelor pe variante de intervenție.

Derularea acțiunilor terorist-diversioniste poate parcurge mai multe etape:

- atacul propriu-zis, care poate fi urmat de ocuparea (distrugerea) obiectivului cu luare sau fără luare de ostateci;

- formularea de cereri sau impunerea de condiții ;
- încheierea incidentului (crizei).

În raportul de dezorientarea acțiunilor, Forțele speciale trec la realizarea măsurilor de primă urgență:

- verificarea și localizarea precisă a acțiunii teroriste și limitarea efectelor ei;
- punerea în aplicare a planului de intervenție (dacă există) pentru obiectivul respectiv : blocarea căilor de acces;
- înștiințarea și întărirea dispozitivelor de pază și de protecție la celelalte obiective vulnerabile din zonă;
- organizarea dirijării circulației;
- culegerea de date și informații despre autori și derularea evenimentelor; evacuarea, dacă este cazul, a populației și a bunurilor ce pot fi afectate;
- informarea opiniei publice;
- lichidarea acțiunii terorist-diversioniste și înălțarea urmărilor acesteia.

6.2. Forme și procedee de luptă

Acțiunile de lichidare a forțelor terorist-diversioniste și înălțarea urmărilor acțiunii acestora se pot realiza prin mai multe modalități:

- angajarea de negocieri (trative) cu teroristii;
- neutralizarea teroristilor prin folosirea unor mijloace speciale, capturarea acestora și eliberarea ostaticilor și a obiectivului;
- intimidarea teroristilor prin demonstrații de forță;
- acțiunea în forță cu nimicirea sau capturarea teroristilor și eliberarea ostaticilor.

a) **Negocierile cu teroristii** presupun dialogul cu ei pentru evitarea confruntării și producerii de victime, precum și câștigarea de timp pentru găsirea soluției potrivite. În cazul reușitei negocierilor, ostaticii și/sau obiectivul sunt eliberate, iar teroristii capturați.

b) Dacă metodele de negociere sunt ineficiente, se poate opta pentru **folosirea unor mijloace speciale de neutralizare** (substanțe chimice sau medicamentoase) după care se

acționează cu celelalte elemente de dispozitiv: echipele de blocare exterioară (gruparea de acțiune imediată, echipele de asalt, sprijin cu foc), rezervele, echipa pirotehnică în conformitate cu planul de acțiune aprobat.

c) **Măsurile de intimidare** urmăresc crearea acelei stări care să-i determine pe teroriști să se predea. Acestea se realizează prin demonstrații de forță, simularea atacului asupra obiectivului, declanșarea unor incendii false, intreruperea curentului, a surselor de aprovizionare, explozii etc.

d) **Acțiunea în forță** se realizează când celelalte modalități nu au dat rezultate. Ea se poate face prin diferite procedee : ambuscada interioară ; asaltul simultan pe mai multe direcții; asaltul pe o direcție favorabilă, concomitent cu o acțiune demonstrativă pe o direcție secundară; atragerea teroristilor într-un schimb de focuri de uzură pentru a-i determina să-și consume munițiile și explozivii; acceptarea formală a cererilor și atragerea ulterioară într-o ambuscadă etc.

Ambuscada interioară constă în dispunerea mascată a luptătorilor în interiorul obiectivului în locurile favorabile capturării succesive și fără zgromot a teroristilor.

Asaltul simultan pe mai multe direcții constă în acțiunea de pătrundere a echipelor de asalt în forță cu rapiditate în obiectiv pe mai multe direcții pentru capturarea sau nimicirea elementelor teroriste.

Asaltul pe o direcție favorabilă, concomitent cu acțiunea demonstrativă pe o direcție secundară reprezintă un procedeu de luptă ce constă în inducerea în eroare a teroristilor aflați într-un obiectiv prin simularea unui asalt pe o direcție secundară, concomitent cu pătrunderea în forță a 2-3 echipe de asalt pe direcția (direcțiile) cele mai favorabile de acces.

Atragerea teroristilor într-un joc de uzură pentru consumarea munițiilor și explozibililor de care dispun constă în provocarea teroristilor într-un schimb prelungit de focuri, urmat de pătrunderea în forță a echipelor de asalt și capturarea sau lichidarea lor.

Acceptarea formală a condițiilor teroristilor pentru scoaterea lor din obiectiv și capturarea lor prin ambuscade pe itinerarul de deplasare este un

procedeu folosit atunci când obiectivul ocupat are o mare valoare istorică sau prezintă un înalt grad de risc (chimic, nuclear, hidrotehnic etc.).

Situatiile cu care se pot confrunta Forțele speciale sunt deosebit de diverse și, de aceea, modul concret de soluționare a unei astfel de situații nu poate fi încadrat în şabioane. Planurile elaborate din timp cuprind prevederi de principiu și trebuie să poată fi ușor adaptate la situația concretă. Aplicarea acestor planuri impune o deosebită pregătire și gândire tactică, suplă, dinamică pentru Forțele speciale.

6.3. În situații de criză, terorismul, combinat cu alte tipuri de acțiune, poate deveni, prin ampolarea și efectele sale, o veritabilă componentă a acțiunii generale ce conduce către îndeplinirea obiectivelor propuse. Faza de pregătire a acestor acțiuni include, atât organizarea și instruirea elementelor (grupurilor) teroriste externe sau interne, cât și elaborarea și clarificarea schemelor concrete de acțiune ce urmează a fi puse în aplicare la momentul stabilit. Valul de acțiuni teroriste ar putea coincide cu demonstrații, mitinguri, greve, acțiuni revendicative etc.

În situații de criză, frecvența manifestărilor interne, face ca Forțele speciale să fie angajate aproape permanent în acțiuni de combatere cu implicații asupra timpului în care să se poată răspundă la alte provocări.

Acțiunile de luptă antiteroriste și anti diversioniste ale acestora se pot desfășura pe spații întinse, împotriva unui adversar, de multe ori „punctiform”, ceea ce impun adoptarea de dispozitive de contracarare adecvate.

Indiferent de situația creată și de forma de acțiune antiteroristă, care, de regulă va fi asemănătoare cu cele arătate, trebuie respectate următoarele **reguli**: evitarea, pe cât posibil, a confruntărilor violente; protejarea populației civile din zonă și a ostatecilor; tratarea cu atenție și responsabilitate a oricărei informații și amenințări ; informarea opiniei publice în legătură cu evenimentele în curs de desfășurare.

6.4. Acțiunile de luptă antiteroristă și antidivisionistă pe timp de război

Pe timpul de război, în pregătirea și desfășurarea acțiunilor militare antiteroriste intervin o serie de particularități determinante de: situația politico-militară existentă; locul desfășurării acțiunilor teroriste; ampola-

rea spațială a acțiunilor teroriste; importanța obiectivelor vizate (strategice; operative, tactice); starea forțelor proprii din zonă.

Strategia acțiunilor Forțelor speciale vizează un complex de acțiuni diversificate, posibil să cuprindă pe lângă acțiunile antiteroriste sau antidivisioniste, dar în folosul acestora, acțiuni aeroterestre și aeronavale, urmărind pregătirea condițiilor necesare intrării în acțiune și în siguranță a trupelor proprii.

Combaterea acțiunilor presupune un complex de măsuri și activități prin care se urmărește: descoperirea și neutralizarea sau nimicirea forțelor teroriste; luarea tuturor măsurilor de protecție a obiectivelor și trupelor proprii și prevenirea acțiunilor teroriste.

Descoperirea și neutralizarea elementelor teroriste și diversioniste presupune: obținerea oportună a informațiilor despre pregătirea, posibilitățile și, eventual, momentul declanșării acțiunilor, sesizarea momentului intrării în zona de responsabilitate; determinarea obiectivelor vizate și a modalităților de deplasare către acestea; aprecierea corectă a valorii și posibilităților de acțiune a forțelor teroriste; identificarea elementelor de sprijin autohton și sistemului de transmisii.

În situația în care acțiunile teroriste au loc în afara zonei acțiunilor militare - zona interioară - responsabilitățile și modalitățile de acțiune a Forțelor speciale sunt similare cu cele din timp de pace și de criză.

Dacă acțiunile teroriste se produc în zona raionului acțiunilor de luptă, responsabilitatea revine comandanțului eșalonului care acționează în acea zonă (raion), care va destina și stabili misiuni forțelor antiteroriste și antidivisioniste.

Pentru combaterea forțelor teroriste interne, sarcina principală revine forțelor din dispozitivele permanente de pază și apărare ale obiectivelor importante din zonă (raionul) de responsabilitate. După descoperirea elementelor teroriste se acționează, fie pentru capturarea sau nimicirea lor, fie (când valoarea acestora este superioară) pentru blocarea până la sosirea subunităților de intervenție stabilite din timp.

Luând în considerare ritmul deosebit de rapid în care se derulează acțiunile, caracterul eterogen al forțelor care participă la acțiunile antiteroriste, se impune o coordonare strictă a acțiunilor în timp și

Secția Știință Militară

SIMPOZION INTERNATIONAL

spațiu, pentru atingerea obiectivului propus.

În funcție de valoarea forțelor teroriste și diversioniste, importanța obiectivelor vizate și ampioarea spațială a acțiunilor teroriste, riposta va fi, desigur, de nivel tactic. Una din caracteristicile acțiunilor de combatere a elementelor terorist-divisioniste constă în independența relativă a subunităților (unităților) care le desfășoară. Caracterul de particularitate al acțiunii este dat de faptul că se acționează împotriva unui inamic insuficient precizat, care are o mare mobilitate și aplică principiul „lovește și fugi”, se poate disemina în rândul populației din zonă, poate beneficia de sprijin logistic din partea unor locnici etc.

Măsurile de combatere a acțiunilor terorist – diversioniste se impun a fi luate din timp și menținute permanent, iar la îndeplinirea lor trebuie să poată participa forțe aparținând tuturor elementelor sistemului național de apărare din fâșia (zona) de acțiune (responsabilitate) a marilor unități ale armatei.

7. Conducerea Forțelor speciale

7.1 Comanda și controlul

Comanda și controlul Forțelor speciale este exercitată de șeful Statului Major General.

Pentru conducerea operațională a Forțelor speciale la nivelul Statului Major General se constituie structura de comandă după un nivel specific.

7.2. Principiile planificării, conducerii și desfășurării acțiunilor

- **Comanda unică** – Forțele speciale acționează în secret, în zone sensibile și de importanță strategică, accesul la informații privind desfășurarea misiunilor este strict limitat. Forțele speciale acționează numai cu autorizarea decidentului politico-militar;

- **Atingerea obiectivului (scopului) propus** – planificarea misiunii pe un obiectiv este realizată încât obiectivul strategic să fie atins;

- **Caracterul ofensiv** – strategia acțiunilor rapide speciale este permanent ofensivă pentru a-l obliga pe adversar să accepte cursul acțiunii favorabil Forțelor speciale;

- **Manevrabilitatea** – asigură lovirea inamicului în segmente vulnerabile, în punctele cele mai sensibile și chiar în cele mai tari (numai în situații favorizante);

- **Surprinderea** – se realizează printr-o discreție absolută pe durata pregăririi acțiunilor și ducerii acestora, prin folosirea unor procedee și metode de luptă cât mai variate, prin măsuri de dezinformare;

- **Secretul misiunii** – cunoașterea datelor despre misiune, forțe și procedeele de acțiune stabilite este strict limitat;

- **Economia forțelor** – pentru îndeplinirea misiunilor vor fi întrebuințate mijloace strict necesare;

- **Concentrarea eforturilor** - direcționarea capacitatei combative a forței în momente critice, pe centrul de greutate sau pe obiective punctuale, în scopul obținerii de rezultate decisive.

7.3. Conducerea acțiunilor pe timp de pace, în situații de criză și la război

7.3.1. Pe timp de pace

Forțele speciale rămân în subordinea administrativă a entităților specifice respectiv a categoriei de forțe ale armatei conform compunerii de pace și se subordonează operațional Statului Major General.

7.3.2 În situații de criză

Forțele Speciale desfășoară acțiunile militare (operații speciale) la ordinul șefului Statului Major General pe baza actului de decizie politico – militară, a CSAT.

În funcție de caracterul și ampioarea acțiunilor militare, conducerea operațională a Forțelor speciale se exercită de către șeful Statului Major General, pentru structura creată prin conducerea nemijlocită a acțiunilor acestora.

Pregătirea și conducerea nemijlocită pe timpul executării misiunii aparține exclusiv comandanțului structurii stabilite să acționeze.

7.3.3. În situații de război

În situația unei agresiuni armate declanșate prin surprindere, Forțele speciale acționează la

comanda șefului Marelui Cartier General, și numai după ce acest eșalon strategic a primit aprobarea decidentului politico-militar (președinte, Autoritatea Națională de Comandă).

La război, în raport de situație, structurile Forțelor speciale pot fi considerate unități în rezerva strategică a Marelui Cartier General.

Pentru conducerea operațională este necesar un sistem complet și independent cu caracteristici C.4I., care să asigure legături securizate și protejarea împotriva interceptării și bruiajului radio.

7.4. Cooperarea

Cooperarea Forțelor speciale cu structurile de siguranță națională și cu cele de ordine publică este determinată de necesitatea sprijiniri oportune și eficiente a capacitații de ripostă a acestor forțe.

Pentru rezolvarea unor probleme urgente, se organizează grupe operative alcătuite cu elemente din structurile altor instituții din domeniul siguranței naționale (SRI, SIE, SPP, STS, MI) pentru a coordona unitar Forțele speciale.

Cooperarea dintre instituțiile de informații militare și cele civile, dintre toate acestea și forțele operative ale armatei implicate, fie la soluționarea unei crize, fie în perioada unei riposte graduale sau în

cea a ripostei maxime, se face pe baza unor planuri de cooperare întocmite din timp de pace aprobată de cei în drept și care se actualizează conform situației concrete.

În concluzie rezultă că :

- Acțiunile terorist - diversioniste se pot desfășura în toate situațiile (pace, criză, război) în mod independent sau combinate cu alt tip de acțiuni;
- Întrebunțarea forțelor terorist-divisioniste constituie una din caracteristicile războiului modern, considerându-se că aceste acțiuni pot contribui substanțial și eficient la îndeplinirea rapidă a scopului operației și luptei trupelor;
- Formele și procedeele de prevenire și combatere a acțiunilor teroriste sunt foarte diverse : putem vorbi de forme și procedee specifice forțelor de ordine publică și de forme și procedee de luptă specifice trupelor armatei;
- Constituirea Forțelor speciale în cadrul armatei și dotarea corespunzătoare cu echipamente și mijloace specifice luptei antiteroriste este necesară;
- Realizarea unei permanente colaborări interdepartamentale pe plan intern și instituirea unor programe adecvate de pregătire antiteroristă.

TERORISMUL CARE AFECTEAZĂ ALIANȚA ȘI MĂSURILE DE COMBATERE

– General Abdullah REGEP –

Terorismul care a cauzat moartea a mii de oameni, timp de o sută de ani, a căptătat o nouă dimensiune, în istoria sa, pe 11 septembrie. Data de 11 septembrie rămâne una de neuitat în istorie, în numele păcii mondiale.

Când atacul de pe 11 septembrie împotriva S.U.A. a fost examinat din acest punct de vedere, s-a ajuns la concluzia că atacul a fost efectuat într-un proces strict secret, ca rezultat al unei planificări de durată. Deși atacul a fost foarte sofisticat, armele alese în acest scop au fost foarte simple. Folosirea avioanelor comerciale drept bombe ucigașe și calcularea efectelor lor dovedesc că atacul a fost planificat până în cele mai mici amănunte. Drept ținte au fost alese simbolurile unei națiuni.

În sfârșit, importanța, complexitatea și modul nemilos în care s-a petrecut incidentul în S.U.A. dovedesc faptul că lupta împotriva terorismului ar trebui purtată la nivel internațional și fără cererea vreunei recompense.

După părerea noastă, se pot obține rezultate împotriva terorismului pe plan mondial numai prin ajungerea la un acord. Credem că Turcia, care luptă de 20 de ani împotriva terorismului, și are cunoștințe și experiență în această privință, ar putea să-și aducă o contribuție importantă la procesul de obținere a unui acord.

Pe baza acestei idei, voi încerca să prezint lupta Turciei împotriva terorismului drept un „caz” real, și în mod obiectiv.

În acest context, vă voi expune punctele de vedere ale Turciei privind terorismul și lupta sa împotriva terorismului :

1. Revizuirea generală a riscurilor actuale;
2. Poziția geografică a Turciei;
3. Terorismul care a afectat Turcia;

4. Rezultatele luptei împotriva terorismului în Turcia;
5. Măsurile care trebuie luate ;
6. Concluzii.

1. Revizuirea generală a riscurilor actuale

După terminarea Războiului Rece, amenințarea cu forțe militare convenționale, îndreptată în mod direct împotriva Europei Occidentale, a dispărut. Totuși, ea a fost înlocuită cu risuri multidirecționale și amenințări asimetrice și anume: terorismul internațional, micro-naționalismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, problemele de mediu, fundamentalismul religios, crima organizată, traficul de droguri.

Aceste risuri și amenințări inegale/asimetrice nou apărute au creat noi medii conflictuale, inclusiv terorism în țările învecinate, și au adăugat noi dimensiuni politico-locale de securitate.

În procesul de gestionare a acestor noi risuri și amenințări, a apărut necesitatea unei cooperări internaționale mai strânsă și mai active, deoarece aceste probleme nu puteau fi rezolvate de un singur stat sau de o singură organizație. Este necesar ca lupta împotriva acestor risuri și amenințări să fie dusă la nivel global, mai degrabă decât la cel regional. Securitatea trebuie menținută mult dincolo de granițele țării. În acest context, este necesară o restructurare multinațională având ca scop gestionarea crizelor. În consecință, unele organizații, precum ONU, OSCE și NATO au fost recent aduse în prim-plan față de locul pe care îl ocupau în trecut.

Ne dăm seama că factorii care amenință pacea, securitatea și stabilitatea continuă să existe, succedându-se ca și bolile contagioase. Se estimează că, din păcate, aceste amenințări vor fi la ordinea zilei în lumea civilizată pentru mult timp de acum încolo.

Se prevăd măsuri mult mai aspre împotriva acestor riscuri decât cele de pregătire pentru un război clasic de neutralizare a amenințării cu forța militară convențională, deoarece împotriva amenințărilor multidirectionale trebuie luate măsuri multidirectionale. În afară de conflicte regionale, au apărut noi riscuri din care putem estima mult mai greu capacitatea inamicului. Pe măsură ce apar noi astfel de tipuri de riscuri, măsurile luate împotriva lor se vor diferenția, vor apărea noi produse ale industriei de apărare, vor apărea prevederi din ce în ce mai diversificate.

Tehnologia, sistemele de comunicații care evoluează rapid, duc la numeroase schimbări ale noțiunilor de distanță și timp, stau la baza formării unor concepe noi în domeniul politic, economic și militar și propagă rapid înaltele valori precum drepturile omului și supremația legii.

Totuși, deși această evoluție servește, pe de o parte, bunăstării și fericirii oamenilor, pe de altă parte deschide noi perspective pentru liderii, organizațiile și persoanele periculoase care încearcă să-și atingă scopurile prin acțiuni neobișnuite cu caracter anormal.

Drept rezultat, valorile înalte, precum drepturile omului, libertatea și democrația, au început să fie folosite drept factori dinamici interni în cadrul conflictelor etnice, separatiste și distructive din țările în curs de dezvoltare.

Grupările actuale au ca scopuri principale și doctrine de bază să distrugă aceste valori în încercarea de a-și atinge scopurile.

Această situație îi determină pe cei responsabili cu securitatea și apărarea țării să lucreze într-o gamă largă de domenii, pentru a găsi soluții la problemele diverse, pentru a produce scenarii de ducere la îndeplinire a acestor amenințări, chiar forțându-și imaginația, și pentru a lua măsuri împotriva acestor scenarii.

Turcia a adresat întotdeauna întregii lumi, invitația de a lupta împotriva terorismului. Din păcate, Turcia n-a primit sprijin suficient, deoarece unele țări au neglijat acest subiect, deoarece nu au avut de suferit de pe urma lui sau pentru că vor să-l folosească drept mijloc de impunere a politicii lor externe. Sperăm că această neglijență sau această părere diferită se va transforma în luarea unor măsuri serioase în cadrul luptei împotriva terorismului. Pe de altă parte, terorismul va continua să facă noi victime.

Cred că suntem conștienți că, fără a mai sacrifică vieți pe altarul terorismului, toate țările și instituțiile

internationale trebuie să abordeze obiectiv această problemă și să ia măsurile permanente necesare în această privință, încercând să fie un model de solidaritate și cooperare.

În acest context, este foarte important ca NATO să încadreze asemenea atacuri în articolul cinci al Tratatului NATO, ca urmare a recentului atac terorist.

2. Poziția geografică a Turciei

Datorită poziției sale geografice, Turcia este epicentrul celor mai instabile regiuni din lume, și anume Caucazul, Orientul Mijlociu și Balcanii.

În ciuda evoluțiilor mondiale pozitive din ultimul deceniu, Turcia continuă să fie îngrijorată în privința securității din regiunea ei. Față de epoca Războiului Rece, în prezent avem de-a face cu amenințări, riscuri și probleme de securitate total diferite.

Principalele probleme de securitate ale Turciei sunt:

- amenințarea cu folosirea rachetelor cu rază lungă de acțiune și a armelor de distrugere în masă, creată de țările vecine;
- terorismul internațional susținut pe plan național, datorat organizațiilor PKK și DHKP-C;
- amenințarea produsă de organizația teroristă Hezbollah sprijinită de Iran și de alți fundamentaliști religioși;
- conflictele regionale din Balcani, Caucaz și Orientul Mijlociu;
- prevenirea posibilei instabilități are o importanță crucială pentru păstrarea ordinii de drept și păstrarea unor valori universale ca libertatea democrația și drepturile omului, într-un viitor previzibil. În caz contrar, aceste riscuri și amenințări pot atinge un nivel periculos atât pentru pacea și securitatea regională, cât și la nivel global.

3. Terorismul care a afectat Turcia

Turcia a luptat timp de 17 ani împotriva terorismului, a pierdut viațile a peste 30.000 de cetăteni. Această teroare este îndreptată asupra ei, în mare parte din afara hotarelor și este susținută de multe țări.

Ordinele de intrare în greva foamei în închisorile sunt date de o organizație teroristă săngeroasă și sprijinită de peste hotare.

Cei care doresc să instaureze un regim contrar ordinii de drept sunt organizații din afară și beneficiază de prevederi care constituie portițe de scăpare în

legislația privind terorismul în anumite țări care pot fi angajate în activități reacționare împotriva Turciei.

Ceea ce v-am spus este absolut real. Totuși, ceea ce ne supără foarte mult este că aceste țări care sprijină terorismul, oricare ar fi ele, încearcă să dea Turciei lecții privind drepturile omului.

Cred totuși, că toți cei din această sală au aceeași părere ca și mine. Terorismul e o crimă împotriva umanității. Sprijinirea terorismului este ea însăși, de asemenea, o crimă împotriva umanității. Teroriștii trebuie priviți la fel ca susținătorii lor. Terorismul e plaga secolului nostru. Nu trebuie să uităm că aceia care găzduiesc acest virus se vor infecta, mai devreme sau mai târziu.

Terorismul care a afectat Turcia:

- A. Organizația teroristă PKK;
- B. Organizația teroristă DHKP/C (Partidul /Frontul de Eliberare a Revoluționarilor);
- C. Organizația teroristă TKP/ML (Partidul Comunist/Marxist Leninist Turc);
- D. Partidul Comunist Marxist – Leninist (MLKP);
- E. Organizația teroristă Hezbollah;
- F. Statul islamic federal al Anatoliei;
- G. Organizația Vederilor Comunității Naționale Islamice;
- H. Alte organizații de extremă stânga și fundamentaliste religioase.

A. Organizația teroristă PKK

Organizația teroristă PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan), înființată pe 27 noiembrie 1978, și-a început activitățile înarmate cu raidurile de la Erh și Semdinli din 1984.

De atunci, Turcia a avut serios de suferit de pe urma atacurilor organizației teroriste PKK.

În afara pierderilor în rândul forțelor de securitate, au fost uciși sau răniți 11.482 de cetățeni turci nevinovați, inclusiv copii în față, ca urmare a atacurilor teroriste ale organizației teroriste PKK. În aceste atacuri, organizația teroristă n-a făcut nici o distincție între civili, fie ei sugari, copii, femei sau bătrâni.

Campaniile asasinatelor au fost duse împotriva unor funcționari publici, precum profesorii, doctorii, asistentele medicale, tehnicienii, care oferă servicii oamenilor care locuiesc în părțile estice și sud-estice ale Turciei. În aceste atacuri au murit sau au fost răniți peste

500 de funcționari publici, o mare parte din ei fiind profesori sau funcționari din domeniul religios.

Au fost efectuate atacuri de scurtă durată împotriva posturilor și patrulelor de grăniceri. 17.862 membri ai forțelor de securitate au fost răniți sau și-au riscat viața, fie ca rezultat al operațiunilor forțelor armate, fie drept consecință a raidurilor organizațiilor teroriste.

În plus, aproape 2.000 de localuri publice din serviciul oamenilor care locuiesc în regiune, inclusiv 250 de școli, 110 moschei și 50 de dispensare au fost distruse de atacurile teroriste.

În afară de alte fonduri alocate de la guvern, aproximativ 15 miliarde de dolari S.U.A. au fost alocate de la buget pentru Forțele Armate Turce angajate în lupta împotriva organizației teroriste PKK.

În raportul întocmit de Departamentul de Stat (al Ministerului de Externe) al S.U.A., în 1999, cu privire la trăsăturile terorismului global, PKK a fost definită drept organizație teroristă marxist-leninistă. Principalul ei scop este întemeierea unui stat marxist în partea de sud-est a Turciei.

În plus, PKK este plasată în rândul primelor 30 de organizații teroriste, începând cu anul 1997, pe lista Organizațiilor Teroriste Străine întocmită de departamentul de Stat al S.U.A. în cadrul acestui raport.

În ciuda faptului că PKK a fost recunoscută drept organizație teroristă în unele țări europene, ea încă primește sprijin sub diferite forme. Este greu de înțeles faptul că unele țări învecinate și chiar unele țări europene oferă sprijin și înlesniri acestei organizații teroriste. Următoarele chestiuni reprezintă exemple ale acestui sprijin:

- ☞ stabilirea politicii și planificarea strategiei organizației;
- ☞ oferirea unui adăpost principalilor lideri ai organizației;
- ☞ furnizarea de materiale logistice (arme și muniții);
- ☞ alocarea de instruire;
- ☞ asigurarea cu instruire;
- ☞ oferirea unui sprijin financiar;
- ☞ oferirea de cărți de identitate și pașapoarte false;
- ☞ oferirea de tratament medical;
- ☞ facilitarea traficului cu droguri și traficului ilegal de persoane;

• oferirea de informații, prin intermediul serviciilor lor secrete, pentru membrii organizațiilor teroriste care planifică atacuri teroriste;

• ajutor oferit pentru trimiterea tinerilor înșelați de PKK în Europa în taberele de instrucție localizate în nordul Irăquului;

• facilitarea de contracte, întâlniri și negocieri ale PKK cu instituțiile internaționale și membrii parlamentelor unor țări occidentale și, de asemenea, cu unele organizații teroriste, pentru cooperare și instruire întrunită;

• chiar și un grup de parlamentari, guvernatori, primari și generali în retragere din anumite țări au vizitat taberele de instrucție teroriste din Orientalul Mijlociu și au purtat discuții pe teme de cooperare.

Organizațiile separatiste au tabere în țările vecine. Ofițerii în retragere din anumite țări au instruit militanții PKK. Șeful PKK a primit invitații de la parlamentele acestor națiuni; i s-a pregătit un pașaport fals, iar o sumă de bani câștigați ilegal de organizația teroristă a fost păstrată pentru el în băncile acestor țări.

Sunt sigur că știți foarte bine care sunt țările care l-au ajutat și l-au adăpostit pe Abdullah Ocalan, șeful organizației teroriste, după plecarea sa din Damasc.

În afara acestor fapte, unele țări europene, deși au interzis activitatea organizației teroriste PKK, au susținut-o sub diferite forme, de exemplu material, financiar, politic, facilitându-i activitatele politice, trecând cu vederea strângerea ilegală de fonduri a organizației pe teritoriul lor, și împiedicând judecarea și condamnarea unor membri ai organizației separatiste ale căror crime sunt evidente.

Organizația teroristă PKK a întemeiat suborganizații în 30 de țări dintre care majoritatea se află în Europa pentru a-și difuza propaganda și pentru a-și forma capacitatele operaționale. Aceste organizații care efectuează anumite activități sub numele de centre de informare sau de asociații socio-cultural (Comitetul din Kurdistan sau Instituția Kurdă) sunt conduse și îndrumate de aripa europeană a PKK, care astfel și-a putut ascunde identitatea teroristă în spatele acestor instituții.

Numărul cunoscut al unor asemenea instituții și centre este de 439 existente în diferite țări europene.

De asemenea, PKK se ocupă cu traficul cu droguri și traficul ilegal cu persoane prin intermediul acestor centre, comitete, uniuni și asociații stabilite în toată Europa.

Biroul Internațional Antidrog al S.U.A. a întocmit un raport privind „Strategia de controlare a traficului internațional cu droguri” în 1992. Acest raport dovedește că, în Europa, cartelele traficanților de droguri sunt conduse de membri ai PKK. De asemenea, raportul din 1996 arată încă o dată faptul că PKK folosește producerea și traficul de heroină pentru a-și sprijini activitățile teroriste.

Narcoticele traficate de PKK sunt aduse din Asia de Sud-Est și din Orientalul Mijlociu. Pentru prima oară, o organizație teroristă ia parte la afaceri cu droguri folosind mijloacele proprii, inclusiv aprovizionarea, transportul și livrarea.

S-a calculat că PKK câștigă 400-500 de milioane de mărci germane (200-225 de milioane de dolari S.U.A.) anual, din traficul cu droguri. Acest venit obținut din traficul cu droguri constituie principala sursă de finanțare a PKK. De exemplu, organizația folosește acești bani pentru a cumpăra arme și muniții necesare efectuării activităților teroriste.

În Europa:

- au fost trecute cu vederea activitățile de propagandă prin intermediul televiziunii, radioului, materialelor tipărite (există 3 posturi TV, 25 de ziare și reviste aparținând exclusiv organizației teroriste PKK), precum și activitățile de sprijin financiar ale organizației;
- s-a dat posibilitatea hărțuirii reprezentanților și echipelor noastre și oportunitatea desfășurării de activități de propagandă ale organizației teroriste în timpul întâlnirilor și competițiilor internaționale desfășurate la nivel internațional.

În acest context țările amintite au tolerat, oficial sau neoficial, organizația teroristă PKK. Unele țări își disimulează sprijinul în spatele unor preteze bazate pe drepturile omului și democratizare, iar altele folosesc organizația teroristă PKK ca atu în discuțiile lor politice cu țara noastră.

Activitățile PKK din Europa se ascund în spatele unor asemenea valori nobile precum drepturile omului, libertatea de exprimare, dreptul la demonstrații și libertatea presei. Acest lucru necesită atenție sporită.

Actualmente, organizația teroristă PKK constă din 4260-4870 de teroriști dintre care 510-570 se află în țară, iar 3750-4300 peste hotare. Cei care trăiesc în afara țării pot fi folosiți pentru activități teroriste.

B. Organizația teroristă DHKP/C (Partidul /Frontul de Eliberare a Revoluționarilor)

Organizația teroristă DHKP-C și-a concentrat activitatea asupra propagandei armate și a comis 349 de asasinate în Turcia. Printre cei uciși se află un prim-ministru, câțiva miniștri, generali, oameni de afaceri, funcționari și 4 cetățeni străini din S.U.A. și alte țări membre NATO. Recent, la Instambul a avut loc un atac sinucigaș (pe 10 septembrie 2001) în care 2 ofițeri de poliție și-au pierdut viața, 5 ofițeri de poliție și 9 civili, inclusiv turiști, au fost răniți.

Se știe că liderul DHKP-C, Dursun Karataş, care e căutat și pentru săvârșirea multor activități teroriste notorii, inclusiv asasinate, călătorește prin Europa. Pe de altă parte Fehriye Erdal, care este principala suspectă în cazul asasinării unui membru al familiei Tycoon Sabanci nu a fost extrădată, deși este o criminală.

DHKP-C a fost declarată organizație teroristă de către Statele Unite în 1997. Organizația teroristă DHKP-C își continuă activitățile legal și ilegal în 10 țări din Europa.

Există ofițeri de informare DHKP-C în 6 mari orașe din Europa, care coordonează activitățile și propaganda armată.

În plus, prin intermediul asociațiilor și așa-ziselor centre culturale ale sale, organizația își îndrumă membrii din diverse locuri ale Europei în activitățile teroriste îndreptate împotriva Turciei.

Pe de altă parte, în timpul Summit-ului G-8 de la Genova (Italia), membrii organizației teroriste DHKP-C au luat parte la demonstrații. S-a aflat că în august 2001, cu participarea a 170 de partide și organizații marxist-leniniste, a fost înființată o organizație sub numele de „Grupul pentru solidaritate Genova 2001” pentru eliberarea celor arestați. DHKP-C a participat și ea. Organizația teroristă DHKP-C constituie principala amenințare, din cauza capacitatei ei de a face rost de arme, muniție, materiale tehnice, cu ajutorul mijloacelor sale financiare obținute prin mijloace legale și ilegale, inclusiv traficul de arme și droguri, săvârșirea de crime săngeroase de către partizanii transferați în unitățile armate din Turcia, după instruirea lor în taberele de tineret situate în Europa. Crimele săvârșite au fost îndreptate împotriva țărilor membre NATO, în special Statele Unite.

C. Organizația teroristă TKP/ML (Partidul Comunist/Marxist Leninist Turc)

Această organizație are în centrul activităților sale lupta armată. Prin intermediul unității sale militare (TIKKO), în care 65 erau înalți oficiali ai statului și membri ai forțelor de securitate, iar 62 erau civili.

Liderii TKP/ML trăiesc în Europa, transferându-și militanții în Turcia și sprijinindu-i cu bani, arme și materiale logistice.

D. Partidul Comunist Marxist – Leninist (MLKP)

Organizația teroristă MLKP efectuează bombardamente, atacuri armate și activități de ocupare a unor locuri din orașele Turciei. MLKP efectuează și în Europa activități asemănătoare cu cele ale altor organizații teroriste. Beneficiind de deplasare legală în țările europene, MLKP ia parte la tot felul de activități ilegale și-și adăpostește partizanii care participă la Erime în Turcia, inclusiv pe cei care comit asasinate, își îndrumă, îi instruiesc în tabere de tineret și în activitățile lor organizatorice, pentru a lansa atacuri armate în Turcia.

Se știe foarte bine că organizația teroristă de extremă stânga ține legătura cu organizații ilegale ca IRA, din Irlanda, ETA și GRAPO, din Spania, CCL (Celula Comunistă de Luptă) din Belgia și Facțiunea Armată Regală (RAF) din Germania.

E. Organizația teroristă Hezbollah

Organizația teroristă Hezbollah este o grupare care sprijină ideea înființării unui stat islamic la Sharia, prin luptă armată.

Această organizație are reguli stricte și și-a desfășurat toate activitățile în secret. Ei și-au ascuns toate victimele ucise. Dintre acestea, s-au găsit corporile a 57 de victime. Credem că însă nu am găsit toate cadavrele.

Ca rezultat al atacului care a avut drept țintă Statele Unite, pe 11 septembrie, membrii organizației au pretins că, în cazul în care Turcia va încerca să ia parte la orice operațiune împotriva oricărei țări islamică, ca membră a NATO, va fi necesară, din punct de vedere religios, atacarea Forțelor Armate Turce și, acolo unde e posibil, a altor forțe.

F. Statul islamic federal al Anatoliei

Organizație sub conducerea lui Metin Kaplan, care este actualmente în temniță în Germania și

autodeclarat Calif, și care a proclamat înființarea unui stat numit „Statul Islamic Federal al Anatoliei”, pe data de 18 aprilie, 1992, organizația să luând denumirea AFID.

Scopul acestei organizații e înființarea unui stat islamic în Anatolia și aducerea musulmanilor din întreaga lume sub conducerea unui singur stat.

Se știe că AFID, cu un potențial de aproximativ 5000 de persoane, are 27 de filiale regionale, 3 fundații, 73 de asociații caritabile în Europa. AFID a declarat „Războiul Sfânt” împotriva țării noastre la întâlnirea prilejuită de Anul Nou Islamic, pe 3 mai 1998.

S-a reușit cu greu prevenirea atacului sinucigaș cu aeroplanel la Anıtkabir, la mausoleul lui Ataturk, în timpul vizitei a mii de oameni, cu ocazia Zilei Republicii, în 1998, acest atac fiind descoperit din timp.

Există informații că această rețea a avut în trecut legături cu Osama Bin Laden.

G. Organizația Vederilor Comunității Naționale Islamice

Organizația a fost înființată la începutul anului 1975 prin unificarea a două asociații, „uniunea Turcă din Germania” și „Asociația Culturală Turcă de Caritate din Berlinul de vest”.

Ea dorește abolirea ordinii de drept în Turcia și intenționează întemeierea unui stat islamic cu structură socială islamică.

Ea are, în Europa, aproximativ 500 de asociații și aproximativ 2100 de ramificații (inclusiv cluburi de tineret și pentru femei, universități și alte suborganizații).

Organizația Vederilor Comunității Naționale Islamice (IGMG) a fost organizată pe 30 de filiale, toate filialele regionale funcționând direct sub conducerea liderului său.

IGMG a trimis bani câștigați prin activități comerciale și diverse alte activități sub acoperire legală, în Turcia, pentru a sprijini ilegal fațările fundamentaliste. Chiar anumiți oameni condamnați pentru activitățile lor fundamentaliste pot călători liber în țările din Europa.

H. Alte organizații de extremă stânga și fundamentaliste religioase

În afară de organizațiile precizate, mai există și alte organizații de extremă stânga care au bombardat și au atacat cu arme locurile aglomerate și centrele comerciale. În plus, există grupări religioase radicale și

secte care sprijină și stabilesc infrastructuri și dotează cu personal rețelele islamiciste radicale.

4. Rezultatele luptei împotriva terorismului în Turcia

Activitățile teroriste, inițiate în anii 1970, au ajuns la apogeu în anii 1990. După 1995 ele au scăzut la un nivel controlabil. După capturarea liderului terorist Abdullah Ocalan, în 1999, țara a putut răsuflare ușurată.

Organizația teroristă PKK nu a avut succes deoarece nu a primit sprijinul populației din zonă. Dimpotrivă, populația locală s-a aliat cu forțele de securitate.

Politica externă și eforturile militare în sprijinul PKK au încetat.

Folosind operațiuni de reprimare reușite împotriva traficului de droguri, am produs epuizarea sprijinului și resurselor financiare.

Cu ajutorul activităților de supraveghere și de cercetare prin mijloace de transmisii, aceste grupări au fost detectate.

Folosind, în general, desfășurări pe jos, pe timp de noapte, sau cu ajutorul mijloacelor de transport și elicopterelor, unitățile au încercuit grupările teroriste și au efectuat cercetare îndepărtată. După un timp specific, măsurat în ore sau zile, acestea au fost fie capturate, fie distruse.

Prioritatea principală a constituit-o protejarea permanentă a populației locale și evitarea oricărora greșeli posibile.

Din cauza timpului limitat pot menționa numai anumite puncte din experiența acumulată:

- Unitățile, șoferii și piloții de elicoptere trebuie să aibă capacitatea de a efectua operațiuni pe timp de noapte;

- Comandanții trebuie să cunoască terenul și să evalueze foarte bine. Greșelile făcute la evaluarea organizațiilor teroriste au dus la calcularea eronată a capacitaților, potențialului și limitelor organizației;

- Forțele de securitate trebuie să gândească și să acționeze ca și teroriștii pentru a putea scoate la iveală activitățile lor disimulate;

- Personalul trebuie să fie capabil să comande în întregime problemele de bază ale cercetării. Informațiile despre zona obiectivului trebuie să fie de actualitate.

Minele reprezintă cea mai eficientă și mai ieftină muniție folosită de teroriști, care fac astfel nenumărate

victime. De aceea, instruirea pentru deminare este priorită în această luptă.

Greșelile făcute în etapa de planificare sunt, în principal:

- Alegerea și folosirea greșită a timpului, spațiului și forței;

- Lipsa siguranței operative, a măsurilor luate pe linie de contrainformații și diversiune;

- Incapacitatea proiectării efectivelor noastre și în special a superiorității noastre tehnologice într-un mod adecvat în raionul operațiunilor.

S-a estimat că principala cauză a tuturor acestor greșeli e lipsa de instruire adecvată și suficientă împotriva activităților teroriste.

5. Măsurile care trebuie luate :

A. La nivel național :

- Numai prin luptă armată, nu vom putea niciodată opri terorismul, iar pe de altă parte nu există o soluție pașnică de rezolvare a problemei terorismului;

- Aspectele politice, psihologice și socio-economice ale terorismului trebuie luate în considerare în strânsă legătură unele cu altele;

- Cheia succesului împotriva terorismului este „sprințul populației”;

- Capacitățile de cercetare și coordonare între aceste organizații sunt prioritare;

- Imediat ce activitățile teroriste au încetat, trebuie luate măsuri economice;

- Forțele de securitate trebuie să fie bine instruite în ceea ce privește capacitatea de a face deosebirea între teroriști și populația locală nevinovată;

- Trebuie sătăcă să luptă împotriva terorismului necesită răbdare și un program pe termen lung.

B. Pe plan internațional:

Atacul terorist de pe 11 septembrie, împotriva Statelor Unite a dovedit că, pe plan internațional:

- Nu s-a definit încă, în mod obișnuit, terorismul;

- Neajunsurile legislației internaționale privind terorismul nu au fost încă remediate;

- Nu a fost încă înființată o organizație internațională de luptă împotriva terorismului;

- Nu a fost încă întocmită lista organizațiilor teroriste active.

Lumea democratică, care consideră că teroarea este cea mai mare amenințare pentru omenire, nu a

definit încă terorismul într-un mod universal acceptat și nu a căzut de comun acord în această privință.

Organizația Națiunilor Unite, o organizație la cel mai înalt nivel, are acorduri pentru multe probleme și acordă o mare importanță semnării acestor acorduri de către națiunile membre.

În ciuda acestei receptivități nu s-a putut ajunge la un consens pentru definirea terorismului, deși se lucrează la el, și nu s-a căzut încă de acord asupra unei carte pentru „luptă împotriva terorismului”. Ne așteptăm ca, după acest ultim atac inuman, această carte să fie rapid finalizată și să intre în vigoare. Actualmente sunt mai importante înțelegerea cartelor în același mod de către toate țările și aplicarea lor în mod serios de către toate națiunile.

În același timp, se știe că țările membre ale Uniunii Europene lucrează la elaborarea unei carte de „luptă împotriva terorismului” folosind propriul lor punct de vedere; în acest context, ele sunt pe cale să definească terorismul.

Ceea ce este important în această privință este că soluțiile care ar putea fi găsite trebuie să fie universale, cu un conținut și dimensiuni care să poată fi unaniș acceptate. Soluțiile care vor ține cont numai de interesele anumitor țări și/sau grupe de țări vor constitui, de asemenea, originea a noi probleme.

Un alt punct care trebuie evidențiat este că, în cadrul ONU, trebuie înființată o organizație internațională de luptă împotriva terorismului. Înființarea unei asemenea organizații va permite Națiunilor Unite să culeagă și să prelucreze informații din cercetare într-un singur centru care va fi coloana vertebrală a luptei împotriva terorismului; de asemenea, trebuie folosite unități internaționale de experți în această luptă ca să putem reuși .

Printre măsurile cele mai importante care vor fi aplicate se află elaborarea listei organizațiilor teroriste. Suborganizațiile care sprijină organizațiile de bază ar trebui, de asemenea, incluse pe lista organizațiilor teroriste. După părerea noastră, cea mai mare contribuție la studiile de elaborare a acestei liste și-o aduce țările care au avut de suferit de pe urma terorismului. Se știe că multe țări nu consideră anumite organizații ca fiind teroriste, deși ele sunt recunoscute drept organizații teroriste de către Statele Unite. Acest lucru demonstrează că fiecare țară ia în considerare aceste organizații potrivit proprietăților interese.

COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

Datorită acestor schimburi din mediul de securitate pentru a lupta împotriva terorismului, documentele, instrucțiunile, doctrinele și directivele care au fost scrise sau care se află încă în etapa de elaborare, legate de lupta împotriva terorismului, trebuie revăzute cu regularitate și cu grijă de națiunile aliate.

Turcia, în calitatea sa de națiune care luptă de ani de zile împotriva terorismului, cunoaște în profunzime acest subiect și a căpătat experiență. Turcia dorește ca aceste cunoștințe să fie folosite de NATO, ONU, UE și alte foruri internaționale, în lupta împotriva terorismului.

6. Concluzii

În timp ce multe țări se bucură de avantajele scăderii/diminuării problemelor de securitate în epoca de după Războiul Rece, Turcia, care încearcă insistență să atragă atenția asupra pericolului cu care se confruntă omenirea de 25 de ani, nu e suficient sprijinul de țările prietene, vecine și aliate, în această privință.

Acestea au adăpostit lideri notorii ai organizațiilor teroriste, au acordat sprijin cu instruire grupărilor teroriste. Valorile nobile, precum drepturile omului, supremăția legii, au fost folosite drept scut pentru dușmanii umanității.

Ca urmare a celor mai recente incidente teroriste din Statele Unite, suntem gata să împărtăşim experiența dobândită în lupta noastră de ani, să cooperăm și să conlucrăm în domeniul militar al acestei lupte.

Realitatea care nu trebuie uitată e că teroarea e ca focul, iar focul izbucnit astăzi la vecinul nostru se poate întinde la noi mai târziu. Crimele terorii și sprijinirii terorii nu au fost ispășite. De aceea, suntem de părere că în perioada următoare, toate țările și organizațiile care au săvârșit crime împotriva umanității vor trebui să plătească pentru asta, fără să rămână datoare până în negurile îndepărtate ale istoriei.

Înainte de a încheia expunerea observațiilor mele, aş dori să spun că terorismul nu are limbă, religie, naționalitate, regiune sau ideologie, și că este un fenomen internațional care amenință întreaga lume.

În cadrul forurilor internaționale este imperios necesară lupta colectivă împotriva terorismului. Pentru ca eforturile noastre de intensificare a acestei lupte să fie încununate de succes, consider că este obligatoriu să se ia următoarele măsuri :

- definirea unanimă a terorismului și teroristului;
- eliminarea neajunsurilor legilor internaționale legate de terorism;

- înființarea unei organizații internaționale împotriva terorismului;

- întocmirea unei liste cu organizațiile teroriste;

- stabilirea sancțiunilor care trebuie aplicate țările care întârzie implementarea deciziilor și care sprijină terorismul .

În primul rând, am dorit să aduc în atenția dumneavoastră toate evenimentele la care țara noastră a fost martoră timp de 17 ani și experiența acumulată privind toate scopurile, conținutul și metodele terorismului .

Cred că toate țările vor deveni mai receptive la lupta împotriva terorismului după groaznicul incident petrecut în S.U.A.

În calitatea noastră de forțe armate ale unei națiuni care luptă de ani de zile împotriva terorismului, am acumulat foarte multă experiență. Acum suntem gata să împărtăşim experiența și cunoștințele noastre altor țări pentru a ajuta la înfrângerea terorismului.

ROLUL ARMATEI ÎN COMBATEREA TERORISMULUI

– General de brigadă prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI –

Exansiunea rețelelor și intensificarea acțiunilor teroriste constituie o amenințare majoră la adresa civilizației și a valorilor democratice și stabilității internaționale.

În aceste condiții, misiunile și atribuțiile armatei se află în permanentă adaptare și diversificare. Alături de misiunile sale tradiționale (de apărare a țării), Armata va îndeplini și o serie de misiuni de sprijin și stabilitate, care presupun menținerea/perfecționarea caracteristicilor specifice instituției militare (decizie și reacție rapidă, disciplină, mobilitate, putere de luptă, eficiență, credibilitate etc.). Contribuția Armatei la asigurarea stabilității interne și internaționale se va materializa și prin participarea la combaterea terorismului.

Armata României va fi pregătită să identifice factorii de risc, să monitorizeze evoluția acestora, să prevină și să gestioneze crizele și să intervenă oportun și eficient cu forțe și mijloace adecvate, pentru contracararea amenințărilor la adresa securității naționale. Riscurile militare și nemilitare, pot genera amenințări la adresa securității la nivel, regional, subregional sau local, având de cele mai multe ori caracter transfrontalier.

Ele pot produce grave prejudicii mediului de securitate intern și internațional. Pe fondul vulnerabilităților și unor evenimente neprevăzute, efectele acestora se pot multiplica afectând securitatea națională.

Cunoașterea contextului geostrategic, a riscurilor și amenințărilor, a tipologiei acțiunilor și a

modului de angajare, permite forțelor participante să facă față unei diversități de situații, să ducă acțiuni foarte diferite, servind interesele naționale, valorile europene și mondiale într-un cadru internațional dinamic.

În cadrul conflictelor asimetrice acționează forțe neconvenționale și convenționale, cu structuri, dimensiuni, echipamente, tehnologii și doctrine diferite.

Obiectivele politice, economice, sociale și militare, se întrepătrund. Se adaugă dificultatea identificării caracteristicilor adversarului. Determinarea, de exemplu, a raportului de forțe este, în acest caz, imposibilă și perturbă procesul decizional prin dificultatea alegerii modului de angajare. Trebuie căutate și utilizate modele militare de tipul acțiunilor successive sau luptei totale prelungite, de mică amploare, cu acțiuni neconvenționale.

Dacă în timp de pace terorismul constituie o sursă permanentă de pericol, în caz de război acesta constituie o adevărată catastrofă, în orice fază a acțiunii s-ar executa. De aceea, terorismul nu mai trebuie încadrat în rândul acțiunilor care afectează numai ordinea publică sau ca o crimă obișnuită. Acestea sunt acțiuni cu implicații majore în securitatea și apărarea națională, determinând angajarea unor operații speciale.

Studiul conținutului, fizionomiei și principiilor acțiunilor antiteroriste are o mare importanță teoretică și practică, deoarece oferă posibilitatea de a cunoaște mecanismul acestora, de a ține seama de el

COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

și a adopta formele și procedeele de acțiune cele mai adecvate, în funcție de specificul situației, în timp de pace, de criză și la război.

Întrucât, în această perioadă, în Armata României se află în plină derulare procesul de elaborare a doctrinelor, regulamentelor și manualelor pentru toate nivelurile ierarhice și pentru toate structurile militare, este necesar ca problematica terorismului să fie încorporată în conținutul acestor noi reglementări ce vor sta, atât la baza pregătirii personalului, cât și a planificării și desfășurării acțiunilor militare. Prin urmare, în consonanță și cu reglementările existente deja în armatele moderne, problematica terorismului trebuie inclusă în documentele ce urmează a fi elaborate. Lupta cu terorismul presupune o nouă configurație a efortului militar, o nouă dimensionare a spațiului de confruntare, precum și o nouă filozofie de abordare a acesteia.

Dispersarea și disimularea teroriștilor, ineditul și impredictibilitatea acțiunilor desfășurate de către aceștia, posibilitățile tot mai crescute de a folosi mijloace de distrugere în masă, concomitent cu creșterea letalității actelor teroriste, conferă un mare grad de dificultate în identificarea și anihilarea elementelor teroriste.

Noua dimensiune a terorismului, determină nu numai o regândire a modului de combatere a acestuia, dar și realizarea unui cadru juridic, conceptual și acțional necesar materializării măsurilor stabilite la nivelul deciziei politice.

Pentru Armata României, perspectiva atacurilor teroriste ar putea include atât spectrul operațiilor militare desfășurate de Armata României în timp de război, independent sau în cadrul Alianței Nord-Atlantice, cât și personalul, echipamentele, structurile de comandă și control și elementele de infrastructură. Având în vedere rolul pe care îl are armata în asigurarea stabilității și securității naționale, există posibilitatea ca viitoarele acțiuni teroriste să aibă în vedere tocmai subminarea acestui rol, pe fondul unei posibile deteriorări a climatului politic regional.

Implicitarea României cu efective militare în „războiul împotriva terorismului”, poate constitui o motivație pentru alegerea acesteia drept posibilă

țintă de către grupările teroriste.

Deși Ministerul Apărării Naționale nu este instituția cu rol de conducere în combaterea terorismului iar Armata României are capacitați limitate pentru contracararea riscurilor asimetrice și transfrontaliere, inclusiv a terorismului, totuși acesta este responsabil pentru protejarea propriului personal, baze, nave, forțe dislocate, tehnică și unități militare.

Combaterea terorismului se face prin tactici, tehnici și proceduri specifice și vizează atât măsuri defensive (antiterorism) cât și ofensive (contraterorism).

Măsurile privind combaterea terorismului trebuie să asigure:

- protejarea obiectivelor militare (personal, echipament, tehnică, infrastructură) atât în țară cât și în exterior;
- lovirea țintelor teroriste și a sponsorilor acestora;
- culegerea informațiilor cu privire la atacurile iminente sau alte activități ale grupurilor teroriste (teroriștilor).

Combaterea terorismului presupune următoarele misiuni specifice:

- culegerea de informații cu privire la existența și activitatea teroriștilor sau a grupurilor teroriste, precum și a sponsorilor sau a susținătorilor acestora;
- prevenirea sau dejucarea eventualelor acțiuni teroriste,
- deconspirarea și contracararea acțiunilor teroriste;
- protejarea și prezervarea forței.

Combaterea terorismului se face pe baza unui program de securitate (antiterorism) elaborat la nivelul conducerii militare prin care se urmărește protecția personalului militar și a familiilor acestuia, a obiectivelor și instalațiilor militare față de atacurile teroriste.

Programul antiterorism are în vedere descu-rajarea actelor teroriste și diminuarea pericolului săvârșirii unor asemenea acțiuni asupra obiectivelor militare. Aceasta asigură aplicarea într-o concepție unitară a măsurilor preconizate pentru contracararea

acțiunilor teroriste. Ca instrumente principale în combaterea terorismului sunt folosite, de regulă, măsurile preventive care sunt comune tuturor componentelor și structurilor luptătoare.

Măsurile antiteroriste cuprind acțiuni defensive (pasive) care se desfășoară în vederea reducerii vulnerabilității față de atacurile teroriste. Acestea sunt defalcate pe două etape: una pro-activă și una reactivă.

Etapa pro-activă are în vedere planificarea, asigurarea resurselor, luarea de măsuri preventive, pregătirea și educația personalului în vederea conștientizării și instrucției care se desfășoară înaintea unui posibil act terorist.

Etapa reactivă include acțiuni de gestionare a crizelor, întreprinse pentru a soluționa în mod ferm un act terorist săvârșit.

Măsurile contrateroriste - cuprind acțiuni ofensive (active) care se desfășoară în vederea prevenirii, respingerii și ripostei la acțiunile teroriste. Acestea au un grad ridicat de risc, presupun o pregătire adekvată, desfășurată în condiții de maximă siguranță și conspirativitate, cu participarea unui număr strict limitat de persoane. Totodată, pentru executarea acestor acțiuni sunt puse la dispoziție armament, mijloace, resurse financiare și logistice considerabile.

Toate acestea presupun existența unor forțe specializate, care pot îndeplini în condiții de eficiență și oportunitate misiunile incredințate. Aceste forțe denumite Forțe speciale au o structură organizatorică relativ apropiată de cele clasice, diferențiindu-se prin nivelul de pregătire, dotare, finanțare și conducere.

Forțele speciale destinate acțiunilor de contraterorism au un înalt grad de operativitate și profesionalism, o mobilitate sporită și pot acționa independent, oriunde și oricând situația o cere.

Situatiile cu care se pot confrunta forțele antiteroriste sunt deosebit de diverse și, de aceea, modul concret de soluționare a unei astfel de situații nu poate fi încadrat în şablonane. Planurile elaborate din timp cuprind prevederi de principiu și trebuie să poată fi ușor adaptate la situația concretă. Aplicarea

acestor planuri impune o deosebită pregătire ai unor tactică, tehnici și proceduri suple și dinamice pentru forțele antiteroriste.

Întreaga activitate desfășurată în cadrul sistemului național de apărare este subordonată îndeplinirii prevederii constituționale de „garantare a suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale” [Constituția României, Art.117 (1)].

Pentru forțele armate din compunerea sistemului național de apărare, dat fiind pericolul pe care-l reprezintă acțiunile teroriste, se impune crearea capabilităților necesare pentru descoperirea, prevenirea, capturarea sau nimicirea forțelor ce întreprind acțiuni teroriste.

Entitatea căreia trebuie să-i facem față, este amorfă, ca o grupare de echipe mici, cu un proces de comandă și control dinamic și greu de prognozat și în mod deliberat cu o locație geografică neclară. Elementele componente ale organizației pot fi în Afganistan sau Boston, în Beirut sau Paris. Caracteristicile esențiale ale entităților teroriste constau în aceea că, se deplasează rapid pe glob, dovedesc o deosebită răbdare și grijă pentru alegerea țintelor și executarea loviturilor.

Acesta solicită un război de detaliu, în care nivelul de abordare al luptei cuprinde operații ale unităților foarte mici, cu scara geografică, cel mai probabil la nivel global, și cu o perioadă de timp extinsă și nedefinită. Este un conflict care se supune tehnologiei informațiilor, dar care se bazează în final, pe răbdare, subtilitate și activități desfășurate în secret, ceea ce, cel puțin, la nivelul Armatei României - cu actuala structură și dotare, nu este posibil. „Prin structura, dotarea și pregătirea sa, Armata României nu este pregătită pentru a contracara riscurile de ordin economico-social și are capacitați limitate pentru contracararea riscurilor asimetrice și transnaționale”.

Complexitatea, diversitatea și ingeniozitatea acțiunilor teroriste, nivelul de pregătire psihologică și de luptă, dotarea și mobilitatea structurilor teroriste, fac necesară adoptarea, încă din timp de pace, a unor măsuri specifice de contracarare a acestui tip de acțiuni.

Combaterea fenomenului terorist trebuie privită ca o acțiune permanentă în care sunt angajate toate instituțiile statului abilitate de lege, pe baza unei strategii coerente și a unei cooperări eficiente, atât la nivel interdepartamental cât și la nivel interministerial, pentru îndeplinirea sarcinilor specifice. Totodată, se impune perfectionarea sistemului de management al informațiilor și pe această bază, stabilirea unor relații de colaborare între agențiile și structurile implicate în combaterea acțiunilor teroriste, atât pe plan intern cât și internațional.

Baza activității de combatere a fenomenului terorist o constituie măsurile de prevenire și protecție antiteroristă. Aceste măsuri se realizează printr-o activitate informativă permanentă și prin forme de acțiuni militare nonviolente, cuprinse în planuri de pază și apărare, planuri de pază și supraveghere, planuri de pază și protecție antiteroristă etc. Cordonarea activităților specifice desfășurate de organele și organismele cu atribuții în domeniu se realizează pe baza planurilor de cooperare, de acțiune și intervenție elaborate din timp.

Analiza evoluției fenomenului terorist scoate în evidență faptul că forțele destinate a-l combate sunt devansate de acțiunile forțelor teroriste, care sunt greu de identificat și de contracară. Ca urmare, măsurile de prevenire și protecție antiteroristă planificate pot reduce, dar nu elimina pericolul producerii unor astfel de acțiuni. De aceea, sistemul de combatere trebuie să fie flexibil și să aibă o viteză de reacție adecvată - foarte rapidă pentru a reduce la minimum efectele surprinderii.

În funcție de situația în care se produc acțiuni teroriste - pace, criză sau război și de amprentarea acestora, conducerea forțelor participante la acțiunile antiteroriste poate reveni Ministerului de Interne, Serviciului Roman de Informații, Serviciului de Protecție

și Pază, iar în timp de război Ministerului Apărării Naționale.

Măsurile de combatere a acțiunilor teroriste se impun a fi luate din timp și menținute permanent, iar la îndeplinirea lor trebuie să participe forțe aparținând tuturor elementelor sistemului național de apărare din fâșia (zona) de acțiune (responsabilitate) a marilor unități ale armatei.

Totodată se remarcă, ca o necesitate, scăderea vulnerabilității instituțiilor și organismelor, la nivel național, față de pericolele și provocările actuale.

Suntem convinși că, în combaterea acestora, forțele armate vor deține un rol important, deși trebuie să recunoaștem că fără o colaborare strânsă cu celelalte instituții abilitate, Armata nu poate face față gamei atât de diversificate a noilor riscuri și amenințări apărute la adresa întregii lumi civilizate. Această colaborare există și se manifestă clar, fiind remarcată și de oficialii străini. Astfel, reuniunea ministerială OSCE, care a avut loc în decembrie 2001, la București, a fost mai mult decât un succes legat de imaginea României. Țara noastră a arătat că este un partener credibil și un mediator corect și obiectiv în situațiile de criză. Modul în care țara noastră a asigurat președinția OSCE, în 2001 fiind elocvent din acest punct de vedere.

În cadrul reuniunii, secretarul de stat american, Colin Powell a apreciat sprijinul primit din partea României, atât pe plan politic cât și prin ofertele de asistență militară prezentate de București după atentatele din 11 septembrie, de la New York și Washington, ceea ce ne încurajează să ne continuăm eforturile pe această linie, adeziunea la aceleași ideuri și valori democratice fiind un element indispensabil pentru integrarea euro-atlantică.

ASPECTE / IMPLICATII PSICOLOGICE ALE ATENTATELOR TERORISTE DIN S.U.A. DIN 11.09.2001

- Colonel dr. Marian MITEA -

„Prima victimă a războiului este ADEVĂRUL”.

„Prima victimă a terorismului este DEMOCRAȚIA”.

1. CARACTERISTICI PSICOLOGICE ALE ACTELOR TERORISTE

• Atacarea simbolurilor americane

Sistemul democratic, întrucât a fost vizată Casa Albă;

Puterea economico - financiară, prin lovirea aproape simultană a celor două turnuri- Twins (Gemenii).

Puterea militară - prin lovirea Pentagonului.

• Surprinderea totală

Efectul psihologic al atentatelor teroriste a fost amplificat de surprinderea totală a autorităților americane (civile, militare, serviciilor de informații), obținută prin mijloacele folosite și prin modul de executare a loviturilor împotriva obiectivelor anterior menționate, aproape simultan, de către mai multe echipe care și-au coordonat acțiunile. Realizarea surprinderii totale a generat și va dezvolta două aspecte oarecum diferite: pe de o parte, într-o primă etapă, întărirea coeziunii poporului american în jurul instituțiilor democratice fundamentale (Președinte, Congres etc.), iar pe de altă parte, într-o etapă ulterioară, prognozăm că se va înregistra o creștere a neîncrederii cetățenilor americanii față de propriile autorități, și în special față de cele cu atribuții în domeniul combaterii terorismului, care, în ciuda alocațiilor bugetare consistente, nu au fost în măsură să prevină executarea atentatelor.

• Noul profil psihologic al teroristilor

Lipsa de eficacitate a serviciilor de informații americane în identificarea teroristilor și succesul atentatelor ar putea fi explicate prin **noul profil psihologic** al acestora: oameni provenind din familiile cu posibilități materiale (bogate), aparent pe deplin integrați în viața socială („fără antece-dente!”), fără manifestări evidente de fanatism, angajați model, cu un nivel de instrucție ridicat, cu studii superioare, buni familiști și vecini etc.

Motivațiile acționale nu decurg cu necesitate dintr-un proces de indoctrinare, care ar putea da rezultate în cazul unor indivizi cu un nivel de instrucție scăzut, ci dintr-o respingere totală a modului de viață și a valorilor americane, dintr-o educație de elită, ce are ca fundamente aderența totală la un alt tip de idealuri, la un alt set de valori morale, religioase, cu o putere de disimulare draconică etc.

• Anonimatul celor care au comandat executarea atentatelor

Până în prezent nimeni nu a revendicat, la modul „oficial”, atentatele. Această situație este de natură să accentueze efectele psihologice ale atentatelor prin inducerea sindromului „inamicului nevăzut”, care poate lovi diabolic, oricând și oriunde, ceea ce accentuează anxietatea populației și contribuie la menținerea neîncrederii în autoritățile americane, incapabile, până în prezent, să prezinte

explicit opiniei publice interne și internaționale datele de identificare ale organizatorilor, finanțatorilor și execuțanților atentatelor.

Nici în cea mai recentă transmisie TV (postul Al Jazeera din Qatar) bin Laden nu și-a asumat responsabilitatea atentatelor.

- **Acoperirea mediatică extensivă**

Datorită mijloacelor de comunicare moderne, impactul psihologic devastator al atentatelor este transmis pretutindeni în lume, este „mondializat”, ceea ce determină o gamă foarte largă de reacții, de la solidarizarea sinceră, imediată și necondiționată cu poporul american și autoritățile americane până la „sărbătorirea publică” a succesului atentatelor, considerate o „victorie” și o „pedeapsă divină” pentru americani, în special în zonele de pe mapamond în care prezența și acțiunile militare americane nu sunt receptate cu simpatie.

- **Spulberarea mitului invincibilității SUA și a filtrului de securitate psihologică temporal și geografic**

„Cum a fost posibil?” este principala întrebare a opiniei publice americane și internaționale, la care până în prezent autoritățile SUA nu au putut oferi un răspuns complet și o explicație credibilă. Această situație, după consumarea actualei euforii a ripostei imediate, a „justiției până la capăt”, este de natură să determine, pe termen mediu și lung, un deficit de credibilitate al autorităților americane pe plan intern și al SUA în lume. Puterea și rolul de „jandarm mondial” sunt „contestate” de atentate produse chiar pe teritoriul american, considerat până acum ca inexpugnabil.

2. CONSECINȚE DE ORDIN PSIHOLOGIC

- **Proporțiile efectelor psihologice ale atentatelor devin mai de durată și mai mari decât actele teroriste în sine**

Aceasta este o consecință directă a acoperirii mediatici extensive, rezultat al competiției acerbe dintre mijloacele de comunicare în masă. În plan psihologic, atentatele au determinat o radicalizare a discursului public american antiterorist, ca urmare a faptului că autoritățile americane sunt afectate de acest numitul „sindrom al reputației”. Radicalizarea atitudinii instituționale americane față de terorism este evidentă și prin denumirea inițială a acțiunii de

ripostă – „Justiție până la capăt”, prin punerea unor premii considerabile în bani pentru prinderea organizatorilor atențelor teroriste sau pentru orice informație care ar putea contribui la identificarea, prinderea, uciderea acestora. Discursul public american a abundat în prima fază de promisiuni conform căror teroriști vor fi prinși („vii sau morți”), judecați exemplar, că justiția nu are limite.

- **Afectează nu numai populația din SUA, cât și din Europa și din alte zone ale lumii (efectul sinergetic)**

A devenit manifestă reținerea de a călători cu avionul. Numeroase companii aeriene au anunțat scăderi dramatice ale profiturilor, numai în SUA fiind conediați cca. 120.000 de angajați ai liniilor aeriene. Până și în România, a cărei piață bursieră incipientă poate fi afectată mai greu și cu întârziere de perturbațiile introduse de antentate în funcționarea marilor burse internaționale, pentru câteva zile s-a înregistrat o cădere a cotației dolarului, nemotivată economic, ci mai degrabă psihologic.

În plus, o serie de coincidențe și situații dramatice (doborârea avionului deasupra Mării Negre, accidentul aviatic de la Milano, geanta uitată în stațiile metroului parizian) induc și mențin stări de anxietate în rândul populației.

- **Stările psihice latente ulterioare „șocului psihologic” – depresii, insomnii, anxietate, neliniște etc., care afectează toate categoriile sociale (salariați, patroni, intelectuali etc.), indiferent de vîrstă (de la copii la vîrstnici), femei și bărbați deopotrivă**

Numeroase centre medicale au semnalat creșterea incidenței afecțiunilor de natură psihogenă, anxietate, insomnii, depresii, claustrofobie, creșterea predispoziției la folosirea sedativelor, alcoolului și drogurilor, inclusiv creșterea numărului de sinucideri.

Sesizarea acestor aspecte a determinat autoritățile americane să deruleze programe coerente de asistență psihologică individuală, dar și de terapie colectivă, prin mijloacele de comunicare în masă, prin difuzarea unor sfaturi și reguli de comportament personalizate, adresate diverselor categorii de cetățeni, de folosire a efectelor linișitoare ale confesiunii către preoți, către prieteni, relevant în acest sens fiind îndemnul „Trebuie să vorbiți!”

SIMPOZION INTERNATIONAL

- S-a instalat „psihoza” unor noi tipuri de atentate (cu arme chimice, bacteriologice, infecțare cu HIV)

Aceasta se manifestă prin febrilitatea cu care populația achiziționează măști contra gazelor, face provizii de medicamente și solicită efectuarea unor vaccinuri împotriva principalelor maladii care ar putea fi provocate prin intermediul unui atac bacteriologic. La instalarea acestei psihoze contribuie și avertismentele adresate opiniei publice interne și internaționale de către numeroase centre de cercetare, agenții de securitate, organizații guvernamentale și non - guvernamentale nu numai din SUA, ci din întreaga lume.

- Presiune psihologică formidabilă pentru acțiuni de răspuns

Sondajele de opinie efectuate în SUA indică faptul că marea majoritate a populației (peste 90 la sută din cei chestionați) solicită și sprijină măsurile guvernamentale de luptă contra terorismului, pronunțându-se pentru prinderea și pedepsirea organizatorilor actelor teroriste și a susținătorilor acestora. (După atacurile din Afganistan, peste 94% din populația SUA susține maniera în care președintele Bush tratează criza, 8 americani din 10 susțin trimiterea de trupe în Afganistan).

- Inducerea unor comportamente și manifestări agresive împotriva apartenenților la religia musulmană;

Atacurile teroriste ar putea avea ca și consecință recrudescența atacurilor rasiste la adresa rezidenților arabi din SUA și din Europa Occidentală, unde sunt active numeroase organizații extremiste ce au ca obiectiv declarat „puritatea etnică” a națiunilor de care aparțin. Asemenea manifestări - reacție au avut deja loc în SUA și pot conduce la instalarea unui climat de neîncredere interetică, de suspiciune la adresa străinilor, a imigranților de origine arabă și de religie islamică, contribuind la închiderea unui „cerc vicios” al violenței care generează violență.

Autoritățile americane au luat măsuri oportune de stăviliere și condamnare a unor asemenea manifestări; insuși președintele Bush a vizitat o moschee și a „reamintit” că nu se pune problema unei cruciade împotriva islamului.

- Depășirea unui anumit „prag de ignoranță” caracteristic americanilor

Opinia publică din SUA a devenit brusc mai interesată de ceea ce se întâmplă în Afganistan și în alte zone ale lumii, de propria lor percepție, ca americani, pe alte meridiane, de elementele definitorii ale islamului și de scopurile fundamentalismului islamic. Din librării au fost achiziționate (au „dispărut” pur și simplu) broșurile, cărțile, hărțile etc. despre Afganistan și talibani, despre Pakistan, despre religia islamică etc. Aceasta este, evident, o spectaculoasă schimbare de atitudine a americanilor față de lumea „exterioară” SUA, fiind de notorietate, de exemplu, faptul că, pe timpul campaniei electorale, o înaltă personalitate politică era convinsă că talibani sunt o formație rock și nu știa cum îl cheamă pe președintele Pakistanului.

- Amplificarea solidarității umane, caracteristică a situațiilor de criză

Creează noi mituri, noi „legende urbane”, pe deplin exploatație de către mass-media, pentru a stimula manifestările de solidaritate umană, în scopul creșterii rezervelor de sânge în urma donațiilor, dar și a sumelor de bani și de materiale colectate pentru cei aflați în suferință.

- Creșterea receptivității populației față de teoriile fataliste, ezoterice, conspirative etc.

Ca dovadă, numele lui Nostradamus a fost cel mai accesat pe Internet în zilele ulterioare atentatelor. Mass-mediile americane și internaționale au făcut numeroase trimiteri la posibilele decriptări ale catrenelor lui Nostradamus cu trimitere la atentatele din SUA, ceea ce a determinat creșterea vânzării cărților lui Nostradamus. Totodată, în mass-media s-au făcut speculații conform cărora în fumul exploziilor ce au precedat prăbușirea Gemenilor s-ar fi arătat chipul Satanei, ca preludiu al inevitabilei Apocalipse.

3. MĂSURI ÎNTREPRINSE DE AUTORITĂȚILE SUA

- Recuperarea credibilității

Recunoscând că anvergura șocului inițial a întârziat capacitatea de acțiune imediată, de ripostă concretă și directă, autoritățile americane s-au angajat să desfășoare un lung război împotriva terorismului internațional. În acest sens, au declanșat o ofensivă diplomatică pentru prinderea și condamnarea organizatorilor atentatelor, care se concretizează într-o succesiune de măsuri militare,

pe linia serviciilor de informații, economico-financiare, de ordin polițiesc, în ceea ce privește controlul imigranților, și procedural, în ceea ce privește securitatea zborurilor, paza obiectivelor importante și a personalităților etc.

Eficiența ripostei - scurtă, la obiect, cu rezultate palpabile este un atu în plus.

• Demonstrarea forței SUA

Instalarea unui amplu dispozitiv militar în Marea Arabiei, pentru acțiuni militare împotriva Afganistanului, în vederea prinderii Inamicului public nr.1 al SUA, Ossama bin Laden, principal suspect pentru organizarea și finanțarea a numeroase atentate antiamericană și înlăturarea puterii talibanilor.

• Obținerea sprijinului opiniei publice americane și internaționale pentru executarea ripostei americane

Aceasta este o prioritate a conducerii SUA în faza de pregătire a unor operațiuni militare de anvergură și, într-o formulare identică, se regăsește ca „operațiune psihologică strategică”.

În plan intern, prin implicarea unor organisme specializate, civile, și prin aplicarea unor măsuri specifice, se urmărește canalizarea comportamentului colectiv spre „descătușarea” energiilor violente. Astfel, ca etapă a unei operațiuni psihologice tipice, clasice, au fost difuzate numeroase fotografii ale lui Ossama bin Laden, acestea fiind afișate și în sălile de tir ca „ținte” preferate, precum și numeroase tipuri de afișe, tricouri, șepci, brelocuri, cu inscripții dure la adresa teroristului saudit. În același timp, mass-media americană creează și dezvoltă noi simboluri pentru a evidenția excepționala solidaritatea umană, demonstrată de cetățenii SUA și nu numai, care, de exemplu, au stat la cozi immense pentru a dona sânge (chiar și atunci când spitalele anunțau că și-au completat capacitatea de stocare), dar și bunuri și bani, prin organizarea unui teleton. Mass-media completează galeria eroilor americanii prezentând sacrificiul făcut de pompierii din New York, care, în frunte cu comandanțul lor, au murit la datorie. Imaginea eroului pompier capătă tot mai mult valoare de efigie.

În plan extern, ca „operațiune psihologică strategică”, obținerea sprijinului opiniei publice internaționale pentru executarea ripostei americane, presupune, în principal, concertarea eforturilor diplomatic, economico-financiare, a presiunilor politice și a demonstrațiilor de forță militară pentru a determina

actorii de pe scena internațională, state, alianțe, organizații mondiale sau regionale, organizații non-guvernamentale, instituții mass-media, lideri religioși (Papa de la Roma), personalități influente etc. să reacționeze în mod favorabil îndeplinirii obiectivelor politicii de stat ale SUA și a misiunilor forțelor armate americane. Această veritabilă operațiune psihologică este direcționată în mod egal, cu accente și obiective specifice, către statele aliate, neutre și potențial inamice.

4. ACTIUNI EVITATE DE AUTORITĂȚILE SUA

• Autoînvinuirile

În discursurile și intervențiile publice, autoritățile americane au evitat să își asume vreă vină, au evitat să se autoculpabilizeze pentru faptul că nu au fost în măsură să prevină executarea atentatelor. Această atitudine are ca posibilă explicație dorința de a nu determina o creștere a susceptibilității pe care opinia publică americană o are față de anumite instituții publice ale SUA, al căror mandat explicit este protejarea vieții și intereselor cetățeanului contribuabil.

• Evitarea impresiei că „se ascunde ceva” opiniei publice

Chiar dacă motivațiile principale și rațiunile specifice care au determinat comiterea atentatelor teroriste care au îndoliat SUA nu sunt și nu trebuie aduse la cunoștința opiniei publice întrucât ar putea contribui la dezvăluirea unor secrete ale operațiunilor de ripostă ulterioare, prin mediatizarea extensivă a consecințelor atentatelor, prin anunțarea iminenței ripostei justițiere americane, oriunde în lume s-ar afla teroriștii și susținătorii acestora, opiniei publice i se furnizează cu anticipație răspunsuri la întrebările logice pe care reprezentanții ei cei mai autorizați, ziariști, lideri ai unor partide, mișcări politice, organizații nonguvernamentale etc. le-ar putea pune. Prin alimentarea continuă a mass-media cu informații relevante despre anchetele desfășurate, despre pregătirea operațiunilor de ripostă, despre gesturile de solidaritate internațională etc. se evită instalarea impresiei că autoritățile SUA ar ascunde ceva opiniei publice interne și internaționale.

• Evitarea tentativei de a prelungi criza

SIMPOZION INTERNATIONAL

Pentru a demonstra că au capacitatea de a gestiona criza, de a-i limita efectele și de a întreprinde rapid contraacțiuni oportune, autoritățile americane au acționat concertat pentru a urgența normalizarea vieții social - economice, precizând că au determinarea și capacitatea de a utiliza optim resursele financiare, materiale (chiar și de sânge!) disponibilizate prin solidaritatea umană dovedită de cetățenii americanilor.

În mai puțin de o lună de la atentate, riposta americană s-a produs.

- **Evitarea mesajelor contradictorii adreseate opiniei publice**

A fost posibilă prin gestionarea unitară a fluxului de informații destinate publicului larg, opiniei publice interne și internaționale, contribuind decisiv la menținerea și creșterea credibilității autorităților americane.

5. CONCLUZII ȘI ÎNVĂȚĂMINTE PRELIMINARE

- **Dezvoltarea programelor de prevenire și combatere a terorismului;**

Această acțiune presupune extinderea bazelor de date despre terorism și a rețelelor de procesare a informației, ceea ce ar permite elaborarea unor **programe de pregătire psihologică a populației** pentru a reacționa corespunzător în cazul unor noi atentate teroriste.

- **Necesitatea elaborării unor strategii proactive și reactive de reducere a impactului psihologic al atentatelor teroriste**

Acste strategii au ca element central acțiunea unitară, coordonată, proactivă și reactivă, a tuturor ministerelor, instituțiilor, agențiilor civile și militare, organelor de presă, care pot conlucra pentru gestionarea optimă a crizelor de orice natură.

- **Elaborarea unei „rețete” mediatice de criză, care să fie activată în asemenea situații și căreia mass-media să î se „supună” necondiționat**

- **Crearea unui post de televiziune de anvergură (păstrând proporțiile) C.N.N., la nivelul M.Ap.N. (pregătirea actualelor redacții radio-TV militare pentru a acționa și a fi abilitate în acest sens)**

- **Comparația transmisiilor „live” ale Revoluției Române și ale atentatelor - sursă de concluzii și învățăminte vizând acoperirea mediatică a unor evenimente cruciale**

- **Exagerata pondere și „precipitarea” pe care mass-media vizuale din România au acordat-o unor evenimente previzibile pe care le-au vrut „bombe mediatice”**

- **Unele țări, chiar dacă sprijină efectiv acțiunile antiteroriste conduse de SUA, doresc anonimatul de teama extinderii actelor teroriste asupra teritoriilor proprii**

- **Țările (teritoriile) care se confruntă cu instabilitate, criză, război intern, constituie zone fertile pentru lărgirea numărului de luptători teroziști datorită lipsei controlului ferm al instituțiilor statului și a ineficienței reglementărilor privind regimul armelor.**

X
X X

Între timp, operațiunile militare ale coaliției antiteroriste și ale Alianței Nordului din Afganistan au determinat căderea regimului talibanilor. Operațiile psihologice conexe au îmbrăcat aspectul clasic: difuzarea de manifeste, lansarea de apeluri și mesaje radio etc. Eforturile militare sunt concentrate pentru prinderea lui bin Laden.

Înfruntarea în psihologic capătă valențe individuale: martir versus invingător. Numai evitarea martiriului va menține mitul potrivit căruia „învingătorul ia totul”.

ROLUL JANDARMERIEI ROMÂNE ÎN COMBATEREA SAU NEUTRALIZAREA ACȚIUNILOR TERORISTE PE TERITORIUL NAȚIONAL

– General de brigadă Petru MIHUT –

Amploarea unor confruntări, cu precădere etnice și religioase, dar și politico-ideologice, din unele state sau zone de conflict ale lumii au generat numeroase acte de terorism, soldate cu un număr mare de victime și distrugeri materiale importante, precum și cu menținerea și dezvoltarea la noi dimensiuni a climatului de insecuritate dus până la groază, provocat premeditat, prin amenințare și intimidare.

Lupta împotriva terorismului a constituit în totdeauna un scop principal al forțelor cu atribuții pe linia asigurării și apărării securității naționale. Realitățile trăite în ultima perioadă ne-au demonstrat încă o dată, dacă mai era nevoie, că imaginația celor ce planifică și execută acțiuni teroriste a devenit diabolică, depășind capacitatea de previziune a unor instituții internaționale cu experiență în lupta antiteroristă. Tehnica de a pune în acțiune **înfricoșarea** opiniei publice și presiunea psihologică exercitată asupra acestora sunt de natură a induce, în rândul populației, spaimă și teroarea, favorizând, uneori determinând, atingerea scopurilor pe care aceste organizații și le propun.

Securitatea la nivel mondial, ce se prefigurează în condițiile noii restructurări globale, ridică o mulțime de întrebări, mai ales în democrațiile nou apărute în Europa Centrală și de

Est. Ce ar trebui să facă forțele militare pentru a-și proteja mai bine cetățenii? Care sunt amenințările „neconvenționale” la adresa securității și cât de importante sunt acestea? Unde se termină preocupările „neconvenționale” de securitate? Care este rolul concret al militarilor în cazul amenințărilor „neconvenționale” la adresa securității și a societății? Cum va fi structurată strategia de securitate națională pentru ca aceasta să facă față cât mai bine amenințărilor neconvenționale” la adresa siguranței strategice? Iată numai câteva din motivele pentru care forțele ce asigură siguranța națională, din care face parte și jandarmeria română, datorită atribuțiilor ce-i revin conform legii de organizare și funcționare, trebuie în permanență să fie pregătite pentru a preveni și, în ultimă instanță, pentru a contracara sau neutraliza astfel de acțiuni teroriste.

*
* *

Competența și autoritatea deplină în materie de exploatare informativă, pregătire a mijloacelor și procedeelor de prevenire, precum și a celor de ripostă (sau intervenție „post-factum”) împotriva acțiunilor teroriste, este atribuită, în prezent, prin lege, cu sensibile nuanțe de exclusivitate, Brigăzii Antiteroriste aparținând Serviciului Român de Informații.

SIMPOZION INTERNATIONAL

Jandarmeriei Române, prin legea de organizare și funcționare, îi sunt stipulate atribuții și responsabilități, pe care le gestionează independent sau în cooperare cu alte instituții aibilitate ale statului (cu precădere Serviciul Român de Informații și Serviciul de Protecție și Pază) și care se referă, în principal, la:

- paza localurilor unor misiuni diplomatice, agenții și reprezentanțe economice străine, a sediilor unor organisme internaționale, care își desfășoară activitatea pe teritoriul României;
- asigurarea protecției înalților demnitari români și a celor străini, pe timpul prezenței acestora în țara noastră;
- participarea la paza și protecția antiteroristă a trimiterilor de corespondență secretă;
- participarea, împreună cu celelalte instituții specializate ale statului, la executarea unor misiuni de prevenire, neutralizare și lichidare a actelor teroriste și diversioniste, în timp de pace;
- asigurarea pazei și apărării unor obiective și transporturi expuse, prin natura și importanța lor, la consecințele unor acțiuni cu caracter terorist (obiective guvernamentale și de protocol ale guvernului și președinției, obiective cu destinație sau producție specială ori de interes strategic, amenajări hidrografice complexe, lucrări de artă, sisteme sau centre de telecomunicații, obiective cu profil de cercetare sau producție alimentate cu combustibil nuclear, aeroporturi etc.);
- participarea, în caz de război, la descoperirea, capturarea sau neutralizarea elementelor de cercetare-diversiune ale adversarului parașutate sau debarcate în raioanele de dispunere ori de acțiune ale unităților și subunităților de jandarmi.

Cu caracter temporar, în situații deosebite și în condițiile prevăzute de lege, Jandarmeria Română pună în aplicare măsuri speciale și suplimentează efectivele întrebunțate în condiții normale, în vederea asigurării depline a protecției antiteroriste la obiectivele date în competență.

Din cele 1181 obiective cărora jandarmeria română le asigură în prezent paza, cel puțin 795 sunt

expuse riscului de a fi ținta unor acte sau acțiuni cu caracter terorist, având în vedere importanța și destinația lor (129 obiective sunt de importanță deosebită pentru apărarea țării, 256 pentru activitatea statului, 164 sunt obiective diplomatice și 266 aparțin Ministerului de Interne).

În procent de 36 %, efectivele încadrate ale jandarmeriei române, constituite în subunități de ordine publică și mobile, sunt desfășurate, proporțional în teritoriul național, prezența lor în locurile publice constituind un factor important de descurajare și prevenție a eventualelor acțiuni ce pot căpăta accente de natură teroristă.

Prin formațiunile de cercetare tactică specifică de jandarmi, care sunt prevăzute în structurile comandamentelor de jandarmi teritoriale și unităților corp aparte, se asigură într-o măsură corespunzătoare cunoașterea situației reale din zonele de responsabilitate, identificarea din timp, a factorilor și elementelor de cauzalitate care, pe fond, pot constitui premisele unor acțiuni ostile cu consecințe deosebit de periculoase și care pot avea repercusiuni asupra stabilității ordinii de drept, autorității instituțiilor fundamentale ale statului sau altor valori de importanță națională.

Efectivele aflate permanent în dispozitiv sau cele destinate intervenției pot desfășura acțiuni specifice și pot sprijini acțiunile forțelor specializate pentru neutralizarea sau lichidarea autorilor acțiunilor teroriste (atunci când situația impune și în condițiile prevăzute de lege).

Implicarea coerentă și continuă a Jandarmeriei române în prevenirea și combaterea acțiunilor de factură teroristă poate fi identificată și prin activitățile desfășurate în comun cu alte structuri (schimb de informații, cooperare și pregătirea unor misiuni cu caracter temporar, ședințe de pregătire, analize și controale).

Includerea Jandarmeriei Române, în acest an, în F.I.E.P., constituie o condiție, fără echivoc, de pregătire și participare, într-un cadru care depășește frontierele naționale, la prevenirea, stoparea și combaterea flagelului terorist care capătă o vădită tendință de globalizare.

Efectele devastatoare ale acțiunilor, petrecute în ziua de 11 septembrie a.c. la New York și Washington, ne determină să concluzionăm că terorismul a devenit un subiect „special” al politicii internaționale.

*

* *

După cum bine știți, acțiunile teroriste se pot organiza și se execută în cele trei situații în care orice națiune se poate afla:

- de normalitate;
- de criză;
- de conflict.

Datorită caracterului și specificității fiecăreia dintre ele, consider că posibilitatea producerii de acțiuni teroriste în situația de normalitate poate avea efectul cel mai devastator, deoarece surprinderea și impactul asupra comunității este foarte mare.

Aș dori să precizez pașii pe care instituția ce o reprezintă i-a făcut în vederea integrării în Sistemul Național Antiterorist, activitățile pe care este pregătită să le desfășoare în lupta împotriva terorismului.

Consider că integrarea în acest sistem, în sens larg, este un proces complex de compatibilizare și adaptare a resurselor și modalităților de pregătire. Acesta constă în intensificarea și adâncirea interdependențelor, proces pe care Jandarmeria Română îl parcurge în prezent, având drept țintă armonizarea permanentă concepțională și acțională, pe de o parte a Sistemului Național Antiterorist, iar pe de altă parte, articularea acestuia la sistemul de securitate și luptă antiteroristă, atât cel european cât și cel al Alianței Nord-Atlantice, alături de alinierea concepției de organizare și desfășurare a acțiunilor la standardele acestor instituții.

Apreciez că baza acestui amplu proces este susținută de patru elemente componente, fiecare constituind un nivel specific, reprezentativ al desfășurării acțiunilor jandarmeriei române pentru combaterea terorismului, astfel:

compatibilitatea constituie nivelul de bază, care presupune capacitatea Jandarmeriei Române de a funcționa împreună cu celelalte forțe de combatere

a terorismului, fără a se perturba sau interfeira reciproc;

» Interoperabilitatea se referă la capacitatea Jandarmeriei Române de a furniza și accepta servicii de la alți parteneri, posibilitatea de a acționa efectiv împreună;

» Interschimbabilitatea constă în obligativitatea ca Jandarmeria română să posedă caracteristici (concepționale și acționale) comparabile, mijloace cu performanțe similare ale celorlalte forțe participante, astfel încât să poată înlocui (sau să poată fi înlocuită) aceste forțe, fără modificări structurale și funcționale;

» Comunitatea asigură posibilitatea Jandarmeriei Române să utilizeze echipamentul, procedeele sau doctrinele pe baza unei strategii comune de combatere a terorismului.

Este evident faptul că standardele impuse de aceste niveluri se ating cu greu și în țări cu economie mai puternică decât a noastră.

De aceea pentru îndeplinirea cu eficiență a atribuțiilor ce revin Jandarmeriei Române pentru combaterea terorismului, ne-am concentrat eforturile, pentru început, pe trei domenii de lucru: operațional, tehnic și administrativ.

De asemenea, pe lângă aceste trei domenii, ne-am axat activitatea și pe adoptarea și implementarea unui sistem de norme, procedee și reguli, derivate din experiența acumulată, creându-ne astfel, mecanisme proprii de conducere, execuție și evaluare prin standarde și metodologii adecvate, prin care am urmărit creșterea în final a capacitații și competenței funcționale a marilor unități și unităților Jandarmeriei Române.

În cadrul acțiunilor de combatere a terorismului, cele trei domenii de lucru se concentreză, la toate cele patru niveluri, după cum urmează:

» **Domeniul operațional** se concentreză asupra doctrinelor, structurilor, metodelor de lucru în comandamente, pregătirea și întrebuințarea forțelor Jandarmeriei Române în acțiunile de combatere a terorismului;

» **Domeniul tehnic** se concentreză asupra materialelor specifice, sistemelor de armament,

mijloacelor de conducere și logistica necesară acțiunilor de combatere a terorismului;

• **Domeniul administrativ** se axează pe adoptarea unei terminologii comune și implementarea unui sistem informațional comun tuturor forțelor cu atribuții în combaterea terorismului.

Ca în toate acțiunile de prevenire a oricărui tip de acțiune, și în cazul terorismului, chiar dacă sunt mai complexe, acțiunile de prevenire sunt mult mai puțin costisitoare decât cele de neutralizare.

Este bine cunoscut și demonstrat faptul că cine deține informația deține supremăția. De aceea, nu numai modul de obținere, dar și cel de transmitere a informației, are un rol deosebit, dacă nu determinant.

Astfel, într-o eventuală acțiune de combatere a terorismului, foarte importantă este integrarea acțiunilor Jandarmeriei Române în cadrul Sistemului Național Antiterorist, ce implică nu numai componenta acțională, ci și pe cea informațională. Aceasta din urmă reprezintă pentru Jandarmeria Română un deziderat ce urmează a fi atins în curând ca urmare a evoluției sistemelor informaticice pe care le deținem (conexate cu evoluția conceptelor de câmp de luptă cibernetizat și spațiu de luptă multidimensional).

Concluzionând această idee, vreau să precizez că fluxul continuu de informații primite și analizate în timp operativ induc în procesele manageriale de combatere a infracționalității, în general, și al terorismului, în special, calitate și eficiență.

Când m-am referit la adaptarea noilor structuri,

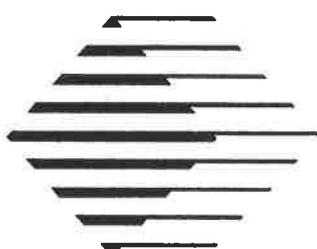
am vrut să precizez faptul că datorită situației operative în care Jandarmeria Română își îndeplinește atribuțiile, s-a simțit nevoie și s-au realizat noi categorii de subunități specializate (subunități montane, parașutiști, scafandri etc.) care sunt dotate și pot acționa cu succes împotriva oricăror tipuri de infractori, și în special a celor ce intenționează să desfășoare acțiuni teroriste.

În cazul desfășurării unei acțiuni teroriste, acțiunile Jandarmeriei Române se integrează în acțiunile desfășurate de către forțele specializate și cu competențe în acest domeniu (S.R.I.), indiferent de locul unde s-a declanșat (pe teritoriul național).

Dacă din punct de vedere informativ participă toate instituțiile reprezentate la această dezbatere, și nu numai, în ceea ce privește desfășurarea, inițială, a acțiunilor de combatere a terorismului, participarea se reduce la forțele Jandarmeriei române și la cele specializate din cadrul Serviciului Român de Informații.

Apreciez că datorită amploarei pe care o pot lua acțiunile teroriste și teritorialității ce caracterizează organizarea Jandarmeriei Române, aceasta este, în prezent, pregătită în ceea ce privește modul și posibilitățile de acțiune, să participe cu responsabilitate la desfășurarea misiunilor de combatere a terorismului, în baza informațiilor primite de la celelalte instituții specializate.

Cred, de asemenea, că vremea orgoliilor a trecut, iar obiectivul tuturor instituțiilor cu atribuții pe linia asigurării Securității Naționale trebuie să îl reprezinte stabilitatea și dezvoltarea sistemului din care facem parte.

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

- General locotenent conf. univ. dr. Eugen BĂDĂLAN -

Pentru deschiderea lucrărilor, eram tentat să afirm că reunirea de astăzi, menită să abordeze tema terorismului ar avea ca laitmotiv dedublarea acestui fenomen în ipostazele sale de „*sfidare iertată*” și „*război necruțător*”. Începând simpozionul aşa, ar fi însemnat să-mi asum răspunderea de a da *ab initio* un verdict. Mi-am înfrânt și abandonat tentația, nu de teama răspunderii - deci nu terorizat de miza temei, ci datorită faptului că în multe alte situații zguduitoare, cum a fost cea din 11 septembrie a.c., omenirea și-a îndreptat speranțele spre rolul rațiunii și potențelor binefăcătoare ale științei.

Verdicte dău judecătorii, după ce anchetatorii și-au făcut datoria pentru cunoașterea temeinică a faptelor comise. Privit din această perspectivă, terorismul a sfidat și până acum, dar punctual și, tot punctual a fost judecat. În septembrie s-a supărat pe *iertătorii sfidării* și s-a hotărât să arate că este capabil de ceva mai mult, de un *război necruțător*. Astfel, a tras semnalul de alarmă pentru redeșteptarea rațiunii și reintrarea științei în rolul său.

Judecătorii unei spețe pot motiva ineficiența verdictului lor prin netemeinică anchetării și instrumentării faptei. Știința însă nu poate fi iertată, dacă nu a oferit soluții viabile pentru riscurile și pericolele majore la adresa vieții și dăinuirii societății.

Terorismul a sfidat prea multe instanțe ca să mai poată fi tratat „*cu relativă atenție*”, ca să nu-i mai spunem INDIFERENȚA de până acum.

De la simpozionul nostru de astăzi, putem pleca firește, nu înapoi la „*relativa atenție*”, ci la primii pași pe un drum, cu câteva concluzii care ne pot servi ca ipostaze de lucru. Prima concluzie este inventarierea instanțelor sfidate de terorism, fapt care ne va stârni curiozitatea: pe o asemenea listă, la începutul ei vom sesiza că se află statul, cea mai veche instanță și instituție a societății; știința, cea mai prolifică instanță pentru soarta omenirii; ar urma credința sau biserică; justiția și.a.m.d.

De ce statul? Pentru că terorismul de stat actual confirmă spusele lui Cicero: „*Niciodată nu s-a produs într-o cetate liberă vreo violență între cetățeni, care să nu fi fost (îndreptată) contra statului*”

De ce știință? Știința este aleasă din mai multe motive, iar unul ne este oferit de științele comportamentului uman, cele socio-umanistice.

Savantul austriac LORENZ CONRAD - laureat al premiului Nobel pentru medicină și psihologie în 1973 a afirmat răspicat: „*Omul posedă un entuziasm războinic și ar fi prea complicat să-i cerem entuziasm pentru pace*”.

Și, de aici, îmi vine acum în minte ca răspuns la afirmația sa, al doilea motiv: finalitatea cu care s-a încheiat campania sau moda polemologiei și irenologiei de la mijlocul secolului trecut - un foc de paie ude. Totuși, măcar vestitului GASTON BOUTHOUL îi putem recunoaște meritul de a fi descoperit originile terorismului în Orientul antic, la secta „*hașichim*” al cărei fondator a fost HASSAN SABBAH. El se înconjurase de „ai săi devotați” care ucideau prinți și monarhi în momentul primirii ordinului de la Marele Maestru (Bătrânul de la Munte). Și aşa a ajuns să fie sfidată și credința.

Cea de-a doua concluzie spune că știința fiind prima instanță nu-și mai poate permite să cocheteze cu această sfidare, ci trebuie să o sancționeze drastic. Dar, aici trebuie să fim atenți: toate științele trebuie să devină arme întrunite sub un singur comandament; soluțiile tuturor celorlalte instanțe sociale împotriva terorismului, ca să fie viabile și eficiente trebuie să fie temeinic fundamentate științific.

De asemenea, cel puțin pentru noi, cei din mediul academic românesc, din rândurile slujitorilor științei trebuie să fim conștienți că acum nu mai este cazul să facem din combaterea terorismului o campanie sau modă, deși pericolul există.

Chiar lucrările simpozionului nostru au evidențiat imperativul, conform căruia, încă de acum, de la acest nou început, este necesară extinderea și aprofundarea abordării științifice interdisciplinare. Terorismul a eliminat frontul războiului, dar toate științele, începând de la cele exacte și ajungând la cele socio-umanistice, medicale, juridice, inclusiv cele militare - sau poate pornind chiar de la acestea din urmă - trebuie să facă un front comun, compact, perseverent, ferm și drastic, împotriva lui.

În al treilea rând, cred că îmi acceptați să concluzionăm că eforturile instanței științifice sunt necesare, vor fi utile și eficiente, dar nu destul de suficiente, dacă lor nu li se vor alătura și preocupările celorlalte instanțe sociale, începând de la instituțiile statului.

Statul și știința trebuie să-și asume răspunderea preluării managementului tuturor acestor preocupări.

Cea de-a patra concluzie ne vizează pe noi militarii din mediile academice și științifice. Ca specialiști în domeniul militar, dar reprezentativi și în științele medicale și juridice, în sociologie, psihologie, praxiologie și.a.m.d. trebuie să ne aflăm în primele rânduri ale acestui front. Cu atât mai mult, cu cât, iată, suntem aici reprezentativi și pentru toate instituțiile din domeniul apărării țării, al securității și siguranței naționale.

Încheiem simpozionul nostru, cu gândul că acesta este doar un prim pas mărunt, ca să-l autoevaluăm cu modestie, dar ni-l dorim să fie de bun augur. De aceea, mie personal, ca moderator, dar și în numele organizatorilor simpozionului, îmi revine plăcuta misiune să adresez sincere mulțumiri autorilor comunicărilor prezentate și tuturor celorlalți participanți.

Doresc totodată să vă înștiințez și să vă asigur că ne-am gândit să trecem chiar și de la acest timid început la valorificarea și finalitatea concretă a activităților. Comunicările dumneavoastră, de fapt în întregul lor, lucrările simpozionului vor fi tipărite în paginile acestei noi publicații „Revista de Științe Militare”, de curând înființată de Secția de Științe Militare a A.O.S.R.

